

IV 3,13

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE V LJUBLJANI

MIGRACIJSKI CIKEL ZAČASNO ZAPOSLENIH IZ SR
SLOVENIJE V TUJINO S POSEBNIM OZIROM NA OD-
HAJANJE IN VRAČANJE

GOSAR Anton

Ljubljana, 1975

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE V LJUBLJANI

MIGRACIJSKI CIKEL ZAČASNO ZAPOSLENIH IZ SR
SLOVENIJE V TUJINO S POSEBNIM OZIROM NA OD-
HAJANJE IN VRAČANJE

GOSAR Anton

Ljubljana, 1975

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE V LJUBLJANI

GOSAR Anton

**MIGRACIJSKI CIKEL ZAČASNO ZAPOSLENIH IZ SR
SLOVENIJE V TUJINO S POSEBNIM OZIROM NA OD-
HAJANJE IN VRAČANJE**

NAROČNIK: RAZISKOVALNA SKUPNOST SLOVENIJE, LJUBLJANA

Nosilec naloge:

**GOSAR Anton
univ. asist.**

Gosar Anton

Direktor:

**Dr. Vladimir KLEMENČIČ
redni univ.prof.**

Ljubljana 1975

V S E B I N A

	str.
U V O D	1
OPREDELITEV PROBLEMA	1
C I L J I R A Z I S K A V E	4
P R E G L E D P O M E M B N E J Š E L I T E R A - T U R E O Z A Č A S N O Z A P O S L E N I D E - L O V N I S I L I V T U J I N I	6
JUGOSLOVANSKA GEOGRAFSKA LITERATURA O ZDOMCIH	6
SLOVENSKA GEOGRAFSKA LITERATURA O ZAČASNO ZAPOSLENIH V TUJINI	10
NEMŠKA GEOGRAFSKA LITERATURA O ZDOMSTVU	14
O P R E D E L I T E V P O J M A Z D O M S T V A	20
UPORABLJENA TERMINOLOGIJA ZA ZDOMSTVO NA NEM- ŠKEM JEZIKOVNEM OBMOČJU	22
SLOVENSKA TERMINOLOGIJA ZA ZDOMSTVO	23
N E K A J P O D A T K O V O Š T E V I L U , P R O S T O R S K I R A Z P O R E D I T V I I N S O C I A L N O E K O N O M S K I M Z N A - Č I L N O S T I H Z D O M S T V A V E V R O P I	24
SPLOŠNE POTEZE	24
ŠTEVILČNO RAZMERJE MED ZDOMCI IN DOMAČIMI DE- LAVCI	25
ZDOMSTVO IN GOSPODARSTVO	25
ZR NEMČIJA IN TUJA DELOVNA SILA	25
E K O N O M S K I U Č I N K I Z D O M S T V A	27
S E Z O N S K O O Z I R O M A Z A Č A S N O Z A P O S L O V A N J E J U G O S L O V A N O V V T U J I N I	28
Dežele emigracije	29
Začasno zaposleni v tujini po republikah	29
STAROSTNA STRUKTURA ZDOMCEV	30
SPOLNA STRUKTURA ZDOMCEV	30

KVALIFIKACIJSKA STRUKTURA ZDOMCEV	31
DOLŽINA ZAPOSLOVANJA ZDOMCEV	31
MOTIVI ODKLANJANJA ZDOMCEV NA DELO V TUJINO	32
ZDOMCI GLEDE NA REGIONALNO POREKLO	32
SLOVENSKI ZDOMCI V PRIMER- JAVI Z ZDOMCI IZ OSTALIH RE- PUBLIK	33
POVZETEK OSNOVNIH SPOZNANJ O ZDOMSTVU	35
MIGRACIJSKI CIKEL ZAČAS- NO ZAPOSLENIH V INO ZEMSTVU	37
ANALIZA ZAČASNO ZAPOSLENIH V TUJINI PO OBČI- NAH SR SLOVENIJE	37
ŠTEVILO ZDOMCEV PO OBČINAH SR SLOVENIJE	38
DELEŽ ZDOMCEV PO OBČINAH SR SLOVENIJE	40
STRUKTURA ZDOMCEV IZ SLOVENSKIH OBČIN PO STAROSTI IN SPOLU	43
Delež prebivalstva, mlajšega od 30 let na začasnem delu v tujini	44
Delež žensk na začasnem delu v tujini	46
STRUKTURA ZDOMCEV IZ SLOVENSKIH OBČIN PO KVALIFIKACIJI OZIROMA POKLICU	49
Delež v tujini začasno zaposlenih Slovencev s priznano kvalifikacijo ali dokončano srednjo oziroma visoko šolo	50
STRUKTURA ZDOMCEV IZ SLOVENSKIH OBČIN PO NACIONALNI SESTAVI	55
Delovne sile iz drugih republik v SR Slove- niji	56
GIBANJE DELOVNE SILE IZ DRUGIH REPUBLIK V TUJINO PREKO SR SLOVENIJE	56
SMER MIGRACIJSKIH TOKOV ZAČASNO ZAPOSLENIH IZ SLOVENIJE V TUJINI	58
Delež in število Slovencev na začasnem delu v Zvezni republiki Nemčiji	59

Delež in število Slovencev na začasnem delu v Avstriji	60
Delež in število Slovencev na začasnem delu v Švici	61
Delež in število zaposlenih delavcev iz Slovenije v drugih deželah Evrope	62
Delež in število začasno zaposlenih delavcev iz Slovenije v prekomorskih deželah	63
STRUKTURA IN OBSEG MOBILNOSTI IZ SLOVENIJE V TUJINO	65
Karakteristika cikla med SR Slovenijo in Avstrijo	65
Karakteristike zdomskega cikla med SR Slovenijo in deželami Evrope (izven Avstrije in ZR Nemčije)	66
Karakteristike zdomskega cikla med SR Slovenijo in ZR Nemčijo	68
Karakteristike zdomskega cikla med Slovenijo in ZR Nemčijo tezo kot varianto Avstrijo	69
Karakteristike zdomskega cikla med SR Slovenijo in ZR Nemčijo - alternativa z zaposlovanjem v drugih evropskih deželah (izven Avstrije)	71
Karakteristike zdomskega cikla med Slovenijo in ZR Nemčijo - alternativa zaposlovanja v izven evropskih deželah	74
GLAVNE ZNAČILNOSTI MIGRACIJSKEGA CIKLA MED SR SLOVENIJO IN ZR NEMČIJO	75
A N A L I Z A Z A Č A S N O Z A P O S L E - N I H D E L A V C E V I Z S R S L O V E - N I J E V Z R N E M Č I J I	78
ŠTEVILO IN RAZPOREDITEV SLOVENSkih ZDOMCEV V ZR NEMČIJI	78
Časovne faze migracijskega cikla med SR Slovenijo in ZR Nemčijo	81
Regionalna razporeditev slovenskih zdomcev v ZR Nemčiji	81

Slovenski zdomci v SR Nemčiji glede na tip okolja	82
REGIONALNA PRIPADNOST SLOVENSКИH ZDOMCEV V ZR NEMČIJI	m 83
Zaključni pregled prostorske usmeritve sezonskega toka v ZR Nemčijo	85
<u>SLOVENC I, ZAČASNO ZAPOSLENI NA BAVARSKEM</u>	87
STRUKTURA ZAČASNO ZAPOSLENIH SLOVENSКИH DELAVCEV NA BAVARSKEM	87
Struktura začasno zaposlenih na Bavarskem po spolu in starosti	90
Izobrazbena in poklicna struktura začasno zaposlenih na Bavarskem	91
POVEZANOST NA BAVARSKEM ZAPOSLENIH ZDOMCEV Z DOMAČO REGIJO	92
Pogostost stikov zdomcev z domačim krajem	92
Varčevanje začasno zaposlenih na Bavarskem	94
Predvidena vrnitev začasno zaposlenih na Bavarskem	95
STANOVANJSKE RAZMERE SLOVENSКИH ZDOMCEV NA BAVARSKEM	96
Zdomci in stanovanjsko vprašanje	96
Stanovanjske razmere slovenskih zdomcev v Münchnu in na Bavarskem	100
ZNAČILNOSTI ZAČASNEGA IZSELJEVANJA IZ ALPSKEGA IN SUBPANONSKEGA SVETA NA PRIMERU OBČIN TOLMIN IN SLOVENSKA BISTRICA	101
DRUŽBENOGEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI OBČIN SLOVENSKA BISTRICA IN TOLMIN	102
ANALIZA ZDOMSKEGA CIELA	104
Občina Slovenska Bistrica	104
Analiza zdomstva v občini Tolmin	107
RAZLIKE V CIKLU ZAČASNEGA ZAPOSLOVANJA V INOZEMSTVU MED ALPSKO IN SUBPANONSKO REGIJO	109
Skupne značilnosti začasnega zaposlovanja v tujini v občinah Tolmin in Slovenska Bistrica	109
Razlike v začasnem zaposlovanju v tujini med občinama Tolmin in Slovenska Bistrica	110

Vpliv stopnje urbanizacije na strukturo začasnega zaposlovanja v tujino	111
P O V Z E T E K	113
V I R I	113
OBMOČJE OBRAVNAVE	113
ZAKLJUČNE HIPOTEZE	114
L I T E R A T U R A I N V I R I	116
TUJA LITERATURA	116
JUGOSLOVANSKA LITERATURA	119
S E Z N A M K A R T	127
S E Z N A M T A B E L	126

U V O D

Kljub precejšnjemu zanimanju geografov za probleme migracij še nimamo izdelane ustrezne znanstvene metodologije proučevanja omenjenega problema. Problem metodologije proučevanja migracij delovne sile je še posebno pereč v primeru, ko gre za stalno ali za začasno zaposlitev v tujini, saj zahteva veliko natančnejši in kompleksnejši pristop, kot ga običajno posvečamo stalnim ali dnevnim migracijam.

O p r e d e l i t e v p r o b l e m a

Del prebivalstva na ozemlju SR Slovenije je že več kot štoto let tradicionalno navezan na iskanje dela v inozemstvu in to zaradi stalnega zaostajanja števila delovnih mest za stopnjo rasti prebivalstva (43).

Vse do druge svetovne vojne je bila v inozemstvu zaposlena tista moška, predvsem nekvalificirana delovna sila, ki je morala s svojim delom v tujini zagotoviti življenjski obstoj sebi in njihovim družinam. Po zadnji vojni, zlasti po letu 1960 je med začasno zaposlenimi v tujini vse več takih, ki odhajajo na delo v inozemstvo predvsem iz težnje po izboljšanju svojega ekonomskega položaja (35/41). Z dobrim zaslužkom si želijo na hiter način izboljšati življenjski standard in rešiti razne življenjske probleme: problem stanovanja, problem mobilnosti in prestiža (avtomobil), ekonomski problem (oprema obrtne delavnice, kmetije, itd.). Stopnjevana težnja kmečkega prebivalstva po zaposlitvi v neagrarnih dejavnostih, kar je povsem v skladu s tehnološkim in družbenim napredkom slovenske družbe, je še pospešila zaposlovanje v tujini (43/46).

V urbani družbi nahajališča surovin vse manj določajo lokacijo industrije, zato pa močno poraste pomen bližine porabnikov, predvsem pa kvalitetne delovne sile kot lokacijskih faktorjev za industrijo. V sklopu ekonomskih faktorjev: kapitala, nahajališč surovin, lokacije, tržišča in delovne sile sta z indust-

rijsko revolucijo pridobila predvsem zadnja dva (21).

Omenjeni razvoj povzroča preseljevanje prebivalstva v regionalna središča (iz vasi v mesta), v industrijsko-urbana središča (iz oddaljenih občin v republiška središča) ali celo v centre gospodarske aktivnosti širšega prostora (iz sredoziemskih dežel v Zahodno Evropo). V Sloveniji obstajajo vsi navedeni tipi migracij.

Pri opredelitvah omenjenih tipov mobilnosti so pomembni predvsem prostorski, družbeni in demografski elementi, ki bi jih v okviru tako imenovane "Push-Pull" teorije (teorija o faktorjih odbijanja in privlačenja) lahko definirali na naslednji način:

$$\text{Mig} = f^t (P, M, D)$$

kjer je migracijski cikel (Mig) izraz faktorjev časa (t), prostora (P), človeka-migranta (M) in ekonomsko-družbene sredine (D). Vsak od teh elementov je opredeljen še s celo vrsto faktorjev, ki so med seboj tesno prepleteni.

Tako kraje (P), med katerimi se odvija migracijski cikel, karakterizira poleg časa (t) še demografski činitelj (E), hierarhična razporeditev naselij (H) in regionalne značilnosti (R):

$$P = f^t (E, H, R)$$

Migrante določneje opredeljujejo demografske karakteristike (V), tip migracij (T) in motivacijske karakteristike (S):

$$M = f^t (V, T, S)$$

Socialnoekonomsko sredino opredeljujejo osebni (endogeni) odnosi migrantov do družbe in prostora (G), institucionalne (eksogene) norme (I) in zgodovinski procesi (Z):

$$D = f^t (G, I, Z)$$

(27). Zgoraj izraženo lahko povemo v naslednji obliki: gibanje prebivalstva na tržišču dela (n. pr. migracijski cikel zdomstva) se uveljavi šele takrat, ko je zadovoljeno večini faktorjev. Ti faktorji nakazujejo določeni socialni skupini ljudi razliko v

možnostih zaposlovanja (in zaslužka) med dvema prostoroma različnih socialnoekonomskih značilnosti med katerima ni osebno-stnih niti institucionalnih ovir za mobilnost. Pri izbiri migracijske poti za Slovence najbrž ni toliko pomemben t. i. push faktor (nezmožnost za gospodarsko aktivnost doma), ampak veliko bolj t. i. pull faktor - faktor pritegovanja, ki ustvarja cilj privlačnejši in hitreje dosegljiv (povečevanje standarda in ne le preživetje). Čeprav posameznih faktorjev migracij še ne moremo kvantificirati, lahko vseeno rečemo, da je regionalna mobilnost v Sloveniji največkrat v povezanosti z možnostjo zaposlitvene mobilnosti (prehoda iz agrarne dejavnosti v neagrarno), ki je obenem največkrat izvor tudi za socialno mobilnost (sprememba v hierarhični stopnji zaposlovanja).

Kljub temu je značilno, da so novejšje migracije delovne sile zelo tesno navezane na matično regijo. Posebno je očitna navezanost na domače okolje pri tistih migrantih, ki so začasno dobili delo v tujini, kajti le in predvsem doma lahko s svojo zaposlitvijo nekaj pomenijo in si v takem družbenem okolju tudi grade prihodnost (21). Moč te navezanosti ni merljiva z oddaljenostjo v kilometrih, temveč je odraz družbenih in gospodarskih razmer (22). Geograf, ki bi skušal meriti medsebojne odnose med dvema funkcijsko različnima prostoroma (delovno mesto - matična regija) zaposlenega) v okviru določene socialno in prostorsko opredeljene skupine sezonsko zaposlenih delavcev, bi moral za ugotovitev zakonitosti migracijskega cikla upoštevati naslednje faktorje:

- a) demografske, ki izkazuje vrsto migracijskega cikla in število migrantov. Posebej je treba podčrtati posamezne vrednosti migracij: "migrations differentials", ki so lahko odločilnega pomena v migracijskem ciklu: nacionalnost, starost, spol, družinski status, velikost gospodinjstva, šolska izobrazba, poklic, zaslužek, nezaposlenost in jezikovno znanje zdomca;
- b) socio-ekonomsko determinanto, ki vključuje oddaljenost, razliko v ekonomski razvitosti dveh prostorov, socialne odnose med matično deželo in deželo zaposlovanja delavcev;
- c) čas, ki opredeljuje ne le posameznika (čas oddiha, dolžino

bivanja), ampak tudi družbene oz. ekonomske faktorje, ki zaviralno ali pospeševalno delujejo na migracijski cikel (obdobje konjunktura - obdobje kriz);

d) prostor, ki upošteva vse tri predhodne faktorje in jih združuje v prostoru.

Migracijski cikel povzroča občutne spremembe v razporeditvi prebivalstva po svetu in s tem ustvarja številne prostorske probleme v različnih geografskih okoljih. V območjih koncentracije gospodarske aktivnosti prihaja do koncentracije prebivalstva in zdomskega življa. V območjih praznenja, v deželah z visokim deležem začasno zaposlenih v tujini pa se občutijo demografske (ostarelo prebivalstvo, velik delež žensk in otrok ter razlike v nataliteti), ekonomske (opuščanje obdelave zemlje) ter socialne (socialnoekonomska diferenciacija) spremembe (31). Ta območja koncentracije industrije ter območja z dobrimi prometnimi zvezami s centri gospodarske aktivnosti so tudi v deželah emigracije deležna istih problemov kot v deželah imigracije; primer v Sloveniji: Ljubljanska kotlina, Maribor, Murska Sobota (42).

Študije, ki bi temeljito in vsestransko analizirala probleme sezonskega (začasnega) zaposlovanja delovne sile v tujini s socialnega, ekonomskega in regionalnega aspekta še nimamo, očitno pa je potreba po takem pristopu, tako za Slovenijo kot za Jugoslavijo. Vključevanje naše ekonomske emigracije in sezonsko zaposlenih v tujini v proces organiziranega razvoja naše družbe lahko pomeni odločilen korak v družbeno-ekonomskem razvoju Slovenije in njenih posameznih območij (44).

C I L J I R A Z I S K A V E

Geografa ne more zadovoljiti le statistični prikaz števila začasnih zaposlenih v inozemstvu, niti mu ne more ustrezati le socialna analiza zdomskih skupin. Za razumevanje migracijskega cikla zdomstva se mora opreti na prostorske in časovno relevantne odnose v procesu sezonske migracije, ki pa že nakazujejo struk-

turno in regionalno diferenciacijo procesa.

Glede na čas lahko delavno migracijo iz Slovenije razdelimo na štiri različne cikle (pred prvo svetovno vojno, medvojno obdobje, povojno obdobje do leta 1966 in organizirano zaposlovanje v tujini po tem letu), vendar se zaradi aktualnosti raziskave in dostopnosti podatkov omejujem le na zadnje desetletno obdobje. Pri tem sem si zastavil štiri naloge:

1. Predstavitev človekovih aktivnosti v interakcijskem regionalnem sistemu (zdomec v prostoru). Raziskava izhaja iz povezanosti reakcij zdomca v prostorih in času, kar izraža stopnjo mobilnosti kot tudi smer in oddaljenost migracij (n. pr. zdomci iz SR Slovenije v ZR Nemčiji).
2. Ugotovitev vzrokov za začasno zaposlovanje v inozemstvo, to pa preko osvetlitve elementov motivacije neke socialne skupine zdomcev. Odgovor je treba iskati v ekonomskih, socialnih in družbenih elementih v določeni regiji. Glede na stopnjo družbenega razvoja neke regije ugotavljamo razmerje med željami in možnostmi zaposlitve v širokem prostoru kot tudi na ožjih območjih (primer občini Slovenska Bistrica in Tolmin). V okviru input-output bilance (ponudbe in povpraševanja) med regijama emigracije in imigracije ugotavljamo realnost motivov (primer SR Slovenija - ZR Nemčija).
3. Ugotavljanje učinkov zdomstva v matični deželi in deželi zaposlovanja. Ker so posledice zaposlovanja v tujini različne glede na stopnjo urbanizacije prostora, bomo ločili zdomce glede na posamezne regije (SR Slovenija - Bavarska) in mesta (občini Slovenska Bistrica in Tolmin - mesto München).
4. Opredelitev tipov migracij glede na stopnjo družbeno-ekonomskega razvoja (primer SR Slovenija - Bavarska) in regionalizacija slovenskega prostora glede na vrste in strukturo migracij delovne sile v tujino ter na njihove smeri.

Opređeljene cilje raziskave lahko v bolj prosti obliki podamo na sledeč način:

- kako deluje mehanizem začasno zaposlene ekonomske emigracije;
- ali obstaja vzročna zveza med ekonomskimi in socialnimi strukturami matične dežele in med prostorsko relevantnimi reakcijami zdomca v kraju zaposlitve
- ali so zdomske migracije spremenile vrednost prostora in ustvarile nove družbeno-geografske sredine.

P R E G L E D P O M E M B N E J Š E L I T E R A T U R E O
Z A Č A S N O Z A P O S L E N I H D E L O V N I S I L I V
T U J I N I

V inozemstvu začasno zaposleni delavci so deležni vsestranske pozornosti in proučevanja geografov tako v Sloveniji kot v Jugoslaviji in tudi drugod po svetu. Raziskave ne potekajo koordinirano, niti niso enotne v metodološkem pogledu, zato je med njimi precejšnja razlika v načinu pristopa k delu in v rezultatih, ki jih raziskava nudi. Izhodišča geografov pri proučevanju zdomstva je prostor emigracije in prostor imigracije.

J u g o s l o v a n s k a g e o g r a f s k a l i t e r a t u r a
o z d o m c i h

Jugoslovanski geografi se omejujejo predvsem na raziskave učinkov zdomstva v domačem prostoru, torej v prostoru tradicionalne emigracije.

S problemom migracij delovne sile v tujino se že več let načrtno

ukvarja Center za raziskavo migracij v okviru Inštituta za geografijo migracij v okviru Inštituta za geografijo Univerze v Zagrebu. Vodja centra Ivo Baučič in sodelavci Mladen Friganović, Mirjana Marakvašić, Živko Maravić ter drugi hrvatski geografi objavljajo rezultate raziskav v dveh serijah svojih publikacij(34).

Prve serije zvezkov "Rasprave o migracijama" je namenjena predvsem informiranju jugoslovanske javnosti o proučevanju migracij ter njihovih učinkov tako doma kot v svetu. V enem letu izidejo trije do štiri zvezki in vsebujejo predvsem novejša statistična podatke o migrantih v Evropi v okviru projekta SOPEMI - stalnega zasledovanja migracijskih gibanj. Ker gre v glavnem za prevedene razprave tujih avtorjev, povzetke referatov s simpozijev ter različne podatke, to serijo omenjamo samo na kratko (32).

Več pozornosti velja drugi zbirki Centra za raziskavo migracij v Zagrebu, ki pod naslovi "Migracije radnika" izhaja od leta 1970 dalje. V petih do sedaj izdanih zvezkih sodelavci Instituta za geografijo v Zagrebu predstavljajo rezultate lastnih raziskav. Poročajo o poreklu, strukturi in razporeditvi jugoslovanskih zdomcev v ZR Nemčiji in Franciji in o problemu vračanja in zaposlovanja ekonomskih migrantov iz SR Hrvatske(33, 34, 36, 38).

Posebno pozornost pa prav gotovo zasluži četrta knjiga iz te serije, ki prvič pri nas prinaša in vzporeja podatke o ekonomskih migrantih, ki so bili zajeti s popisom prebivalstva 1971. leta. Posebno uspele so karte o številu, deležu in strukturi po spolu, starosti, kvalifikaciji in poklicu prebivalcev Jugoslavije na začasnem delu v zahodnoevropskih in prekomorskih deželah(34).

Glavni rezultati omenjenih publikacij v seriji knjig "Migracije radnika" so naslednji.

Jugoslavijo lahko, podobno kot druge dežele Sredozemlja, štejemo med dežele s tradicionalno emigracijo, v kateri so bila migracijska gibanja vedno najštevilnejša na Hrvatskem. Zaposlovanje iz Jugoslavije je vodilo najprej v prekomorske dežele, po letu 1960 pa se je usmerilo v industrijsko razvite dežele Zahodne Evrope. Medtem, ko so bile predvojne migracije le redkokdaj začasne in so vodile k stalni izselitvi v Avstralijo, Ameriko in Zahodno Evropo,

pa je sedaj zabeležena navezanost na domačo deželo kljub zaposlitvi na delovnem mestu v tujini (31). Vzroke emigracije, posebno še v letih gospodarske reforme, je iskati v nesorazmerju med možnostmi zaposlitve izven kmetijstva, med željami po ekonomični industrijski proizvodnji ter med številčnostjo tistih, ki so zapuščali neproduktivno delo na malih agrarnih parcelah in se odločali za socialno (iz kmeta v delavca) in večkrat tudi regionalno (iz vasi v mesto) mobilnost. Delovnih mest je doma primanjkovalo, v sosednjih kapitalističnih državah pa je primanjkovalo delavcev, zato se je tok regionalno-socialne mobilnosti usmeril tja. Organizirano zaposlovanje v inozemstvo je prva vpeljala SR Hrvatska leta 1963, saj so iz njenih regij občani v največji meri zapuščali domače okolje in se zaposlovali v tujini.

Delež začasno zaposlenih v inozemstvu od števila vsega jugoslovanskega prebivalstva znaša 4,7 %, medtem ko to obenem pomeni, da je 9,4 % aktivnega prebivalstva Jugoslavije na delu v tujini. SR Hrvatska je pri tem najbolj prizadeta (7,5 % prebivalcev republike je v tujini oz. 15,6 % vseh aktivnih), saj je kar 81,3 % zdomcev iz te republike mlajših od 40 let in le 12 % jih še ni bilo zaposlenih doma. 48 % zdomcev je odšlo na delo v tujino neposredno iz kmetijstva (34).

Zaposlovanje v tujini ima za Jugoslavijo ekonomske in socialne posledice. Nakazila zdomcev na račune jugoslovanskih bank znašajo 22 % celotnega diviznega priliva, kar pomeni, da porabi jugoslovanski zdomec v inozemstvu zase le približno 30 % zasluženega denarja, polovico zaslužka pa pošlje domov. Večina namenja ta denar za izboljšanje bivalnih pogojev (69 %) in le izredno majhen del je namenjen investicijam v kmetijstvu. Zaradi pomanjkanja detaljnih urbanističnih načrtov pa so zdomski, na novo zgrajeni objekti (hiše, gostilne, obrtne in servisne delavnice) večkrat daleč stran od komunalnih naprav ali pa po obliki in namenu sploh ne sodijo v isto okolje (34).

V tujino hodi na delo mlada, velikokrat izučena ali celo kvalifi-

cirana delovna sila. Tako izpraznjena delovna mesta zasedajo delavci z nižjo izobrazbo. Kot primer naj služi podatek o povečanju števila nepismenih v SR Hrvatski od 4,5 % leta 1961 na 7 % v letu 1971. Vsi ti dejavniki vsekakor vplivajo v veliki meri na družbeno-ekonomski razvoj dežele. V petih letih (1968 - 1973) se je tudi površina neobdelane (opuščene) zemlje povečala za 20 000 ha (31).

Ne bi smeli prezreti, da je delež žena, zaposlenih v tujini, precejšen in da gre pri tem za generacijo, ki je sposobna roditi otroke, kar vse lahko vpliva na biološko reprodukcijo prebivalstva. Socialni problem predstavlja tudi ločenost družinskih članov, saj je po podatkih jugoslovanske statistike le 10 % zdomcev v tujini združeno. Stopnjujejo se zahteve po ločitvi zakonov, izginja odgovornost do otrok in starih ali invalidnih staršev, povečuje se delež družbeno negativnih dejanj. Rešitev posledic zaposlovanja v tujini leži na ramenih domače družbe (32).

Skrb za začasne ekonomske migrante iz Jugoslavije je v tujini še vedno minimalna, medtem, ko ima en predstvanik Italije, Grčije in Turčije na skrbi le 880 do 2000 svojih zdomcev, se en jugoslovanski konzularni predstavnik ukvarja s 5000 do 10 000 zdomci. Prav tako je nujno, da domača družba izdela razvojne plane (v SR Hrvatsko se je vrnilo že približno 90 000 zdomcev), ki bi vključevali povratek zdomcev ne le v domače okolje, ampak tudi v lokalne proizvodne obrate, servisne delavnice itd. Vračanje zdomcev naj ne bi bilo več prepuščeno individualni iniciativi, ampak usmerjenemu izkoriščanju sposobnosti in materialnih možnosti povratnikov (33).

Poleg objavljenih rezultatov v seriji "Migracije radnika" objavljajo sodelavci zagrebškega geografskega inštituta rezultate svojih raziskav še v revijah "Sociologija sela", "Sociologija" in "Geographical papers". Razen teh publikacij o migracijah pa drugod v Jugoslaviji, z izjemo Slovenije, ne zasledimo samostojnih geografskih del,

katerih glavna vsebina bi bila problematika zdomstva. Častno izjemo predstavljajo makedonski geografi; prof. Mitže Panov je namreč objavil študijo o delovni sili v inozemstvu iz območja mesta Skopja (56).

Slovenska geografska literatura o začasno zaposlenih v tujini

Slovenski geografi so obširno proučevali specifičnost začasnega zaposlovanja v inozemstvu še pred hrvatskimi in drugimi jugoslovanskimi kolegi. Predmet raziskave je bil proces zdomskih migracij v manjših regionalnih okvirih (Prekmurje, Celjska regija), ali pa problematika začasnega zaposlovanja v tujini v luči socialnega, ekonomskega in regionalnega razvoja Slovenije.

Vladimír Klemenčič je v okviru Inštituta za geografijo univerze v Ljubljani izdelal leta 1970 na podlagi podatkov slovenskih komunalnih zavodov za zaposlovanje analizo zdomske problematike v Sloveniji. Podatki so obsegali število, regionalno razporeditev, demografsko in socialno strukturo začasno zaposlenih Slovencev v inozemstvu. Glavne ugotovitve študije so naslednje.

Težko je govoriti o realnem številu v tujini zaposlenih Slovencev ker podatki komunalnih zavodov za zaposlovanje ne registrirajo vseh odhodov na sezonsko delo v tujino (ilegalno zaposlovanje, mejaštvo - dnevno, tedensko in sezonsko ter direktno zaposlovanje mimo zavoda za zaposlovanje (43). Problem predstavlja tudi večji delež drugih narodnosti, ki preko Slovenije odhajajo na delo v tujino, a so registrirani po nacionalnosti (44).

Ugotovljeno je bilo da je med 13 420 uradno registriranimi zdomci iz Slovenije leta 1968 kar 89 % starih manj kot 40 let in da je delež zdomcev s kvalifikacijo in višjo izobrazbo 26 %. Najmočnejši tok zaposlovanja je usmerjen iz Slovenije v Avstrijo in ZR Nemčijo (45 in 44 %). Polovica zdomcev izhaja iz gospodinjestev s kmečkim gos-

podarstvom in šele s sezonsko zaposlitvijo v inozemstvu so se preselili iz kmečkega v nekmečki poklic (43).

Iz Severovzhodne Slovenije odhajajo na sezonsko delo v tujino predvsem nekvalificirani člani kmečkih gospodinjestev, ki se v tujini zaposlijo v gradbeništvu, kmetijstvu ali na slabših delovnih mestih v industriji. Iz urbanih središč in njihove okolice (Maribor, Celje, Ljubljana, Kranj) pa se na takih delovnih mestih zaposle le delavci, ki so se v obliki migracijskega kolena priselili iz drugih republik v Slovenijo in od tu odšli v inozemstvu. Glavni delež zdomcev iz regij največjih slovenskih mest, si je našel kvalifikaciji odgovarjajočo zaposlitev v industriji, obrti, gostinstvu in v zdravstvu. Ostala območja Slovenije so udeležena v migracijskem procesu v tujino predvsem s kmečko delovno silo: od gospodarja kmetije do otrok in žeha.

Podatki v študiji Vladimirja Klemenčiča nakazujejo možnosti uveljavljanja industrije v določeni regiji glede na število in strukturo sezonsko zaposlenih delavcev v tujini. Obenem študija posедуje podatke o intenzivnosti izseljevanja iz posameznih regij Slovenije, tip delovne sile, ki ga že primanjkuje v obravnavani regiji ali pa drugih prostorih republike. Analiza dopolnjuje problem praznenja slovenskega prostora z novo tezo o vlogi zdomske delovne sile. Posebej podaja tipe sezonskih delavcev v tujini po področjih Slovenije. Diferenciacija posameznih slovenskih regij je izdelana na podlagi podatkov o zdomstvu, skupnem migracijskem saldu ter bruto migracijah v Sloveniji:

- a) poseben tip predstavljata obe prekmurski občini (Murska Sobota in Lendava) z nizkim številom bruto migracij, negativnim migracijskim saldonom in velikim številom začasno zaposlenih v inozemstvu. Opazne so tendence po odselitvi - trajni.
- b) Tip, ki je prvemu nasproten, predstavljata občini Nova Gorica in Kranj, ki imata nizko število bruto migracij, pozitiven migracijski saldo in zelo malo zaposlenih v tujini; izkazujeta visoko

stopnjo družbeno-gospodarske aktivnosti.

- c) V tretji tip spadajo zasavske občine in nekatere občine na Gorenjskem ter občina Slovenj Gradec v katerih je nizko število bruto migracij, migracijski saldo je izenačen, število zdomcev je minimalno. Za omenjene občine je značilna industrijska ekspanzija.
- d) Četrty tip predstavljajo agrarne občine: Gornja Radgona, Lenart, Ptuj, Radlje, Dravograd, Slovenske Konjice, Šentjur, Šmarje in Brežice, v katerih je zmerno število bruto migracij, opaža pa se negativni migracijski saldo, precejšnje je število zaposlenih v tujini. To so področja praznenja.
- e) V zdnji tip spadajo industrijsko monostrukturne občine: Ajdovščina, Cerknica, Laško. Mozirje in druge s šibkimi bruto migracijami, nizkim negativnim migracijskim saldrom in relativno precejšnjim številom zdomcev; področja stagnacije (41/45).

Podana tipologija nam zopet govori, da razvitost posameznih občin odloča o stopnji migracij in o sezonskem zaposlovanju v tujini. Tam, kjer se izravna ta želja in možnost po zaposlitvi, je problem zdomstva neopazen.

Medtem, ko gleda Vladimir Klemenčič procese zaposlovanja v tujini s stališča celotnega prostora SR Slovenije ter s stališča celotne mobilnosti in preslojevanja družbe, pa Ludvik Olas in Milan Natek spremljata proces zdomstva z vsemi spremljajočimi problemi v manjših regionalnih okvirih: Ludvik Olas v Prekmurju, Milan Natek pa na Celjskem območju (51/51).

Prekmurje je prav gotovo slovenska pokrajina, ki je na sezonstvo najbolj navezana. Vzroke za zaposlovanje v tujini moramo iskati v prenaseljenosti, podedovanem fevdalnem režimu dela v kmetijstvu, močni nataliteti in drobni zemljiški posesti ter skromni stopnji industrializacije. Med političnimi dejavniki, ki so pospešili proces najnovej-

širši migracij v tujino, moramo v prvi vrsti omejiti uvedbo 10 km obmejnega pasu med Jugoslavijo in Avstrijo leta 1960. Po tem letu je prekmurska delovna sila začela množično odhajati na priložnostno zaposlitev v Avstrijo ali ZR Nemčijo, kjer se je zaposlovala v glavnem v kmetijstvu in gradbeništvu. Največ zdomcev s tega območja ima 3 - 5 ha velika posestva, ki dajejo možnost za sprostitev enega ali več članov družine v določenem letnem času. Zato si kmetje prizadevajo, da čimprej končajo poljska dela doma, včasih tudi površno, samo, da bi lahko čimprej odšli za zaslužkom v tujino. Preostala dela na domači kmetiji so prepuščena starcem in otrokom. Učinek zaposlovanja v tujini je viden v gradnji stanovanjskih poslopij in višjem standardu družine. Nekatrim zdomcem v Prekmurju pomeni zaskušek v Avstriji celo osnovo za življenje. Državna meja v tem procesu zaposlovanja zadržuje prebivalstvo v neposredni bližini meje, zadržuje depopulacijo in celo pripomore k večji zgoščenosti prebivalstva (Cankova, Domajnci itd.). Prebivalstvo se trudi, da bi ohranilo kmetijo, na kateri žive, takšno kot je, z njenim samooskrbnim polikulturnim značajem. Ne pomisli pa na možnost, da dodatni vir zaslužka v tujini lahko ugasne (45/4)

Socialno skrbstvo v Prekmurju ima v času sezone (zaposlovanja v tujini) polne roke dela. V tem času ostane 78 % prekmurskih otrok brez očeta, 10 % brez matere in 11,5 % brez staršev. Zdomstvo pa ima še druge negativne posledice. Zdomci zaslužijo v tujini velika sredstva, ki jih usmerjajo v osebno potrošnjo in s tem pospešujejo rast cen in inflacije. Obenem ustavrajajo možnosti za večje socialne razlike v družbi (55).

Poleg geografov se v Sloveniji ukvarja z zdomsko problematiko vrsta institucij (ekonomisti, pravniki, statistiki, energetiki), od katerih nam je poznano le delo sociologov. Skupina raziskovalcev pri Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo, se bolj detaljno ukvarja s problemi migracij v slovenski družbi. Zbrala je bibliografske podatke o migracijah na Slovenskem in v Jugoslaviji ter dodala temu še pregled del iz svetovne literature o migracijah (63/5) (62). Poleg tega, da se skupina že od vsega začetka ukvarja z definicijo in metodologijo sociološkega proučevanja začasne-

ga zaposlovanja v tujini (64,46), je že delno obdelala vprašalnik, sestavljenega leta 1974 v okviru projekta Slovenci v ZR Nemčiji (61,47). Odgovori v vprašalniku so včasih prav presenetljivi in bodo dali s sociološkega vidika gotovo realno sliko problema zdomstva v Sloveniji.

Nemška geografska literatura o zdomstvu

Razen v Jugoslaviji je tema zdomskih migracij vabljiva tudi za geografe v sosednjih deželah, posebno še v Avstriji, ZR Nemčiji in v Italiji. Največjo skrb posvečajo proučevanju migracijskega cikla iz sredozemskih dežel v Zahodno Evropo geografi iz Zvezne republike Nemčije. Ta tema je vključena v raziskave že od srede šestdesetih let dalje.

V ZR Nemčiji je leta 1975 70 raziskovalnih inštitutov, med njimi devet geografskih, prijavilo raziskave, ki se bolj ali manj navezujejo na obravnavo problemov, ki jih povzroča imigracija⁽¹⁵⁾ tujih delavcev. Izhodišče geografskih raziskav je usmerjeno v obravnavo funkcij življenja (Daseinsfunktionen) v okviru prostora bivanja, prostora dela in rekreacijskega okolja (22,23). Zdomci namreč spreminjajo funkcijo posameznih mestnih četrti s svojo izrabo prostora^(5,10,24,30). Ugotovljeno je, da problemi začasnega zaposlovanja v Nemčiji niso le socialne narave ampak tudi ekonomske, družbene in regionalno-planske. Zato so se rešavanja problemov rešili geografi v Berlinu, Kielu, Hannoveru, Frankfurtu, Münchnu in Bochumu.

V Bochumu je bila opravljena študija dveh sodelavcev Univerze: Karl Heinz Hottesa in Michaela Pötkeja (14). Za cilj sta si zadala registrirati poreklo in razporeditev začasno zaposlenih v ZR Nemčiji in še posebej v Popurju. Delo temelji na strukturalni

analizi procesa mobilnosti prebivalstva v smislu socialno-geografskega koncepta. Raziskava je oprat na podatke Zveznega zavoda za delo v Nürnbergu in na lastne rezultate anketiranja v Porurju. Analizirano je bilo poreklo, razporeditev, starostna in spolna struktura, dolžina bivanja, kvalifikacijska struktura, mobilnost in stanovanjske razmebe zdomcev v obeh regionalnih enotah (ZR Nemčija, Porurje).

Jugoslovanski zdomci prihajajo v ZR Nemčijo največ iz treh severnih republik (SR Slovenije, SR Hrvatske in SR Bosne in Hercegovine). Obstaja težnja tako Jugoslavije kot tudi Ministrstva za delo ZR Nemčije, da bi zaposlili delovno silo iz agrarne prenaseljenih področij južnih delov Jugoslavije. Kljub temu pa je delež Slovencev, Hrvatov in Bosancev visok, ker iščejo tovarne v ZR Nemčiji na jugoslovanskem trgu delovne sile kvalificirano delovno silo in to predvsem iz tistih pokrajin, s katerimi so vzpostavile sodelovanje še pred sklenitvijo bilateralnega dogovora med SFR Jugoslavijo in ZR Nemčijo o organiziranem zaposlovanju v ZR Nemčiji. Število jugoslovanskih zdomcev v ZR Nemčiji je posebno naraslo po letu 1967, ko je tudi stekla organizirana akcija zaposlovanja naših delavcev v ZR Nemčiji.

Največ jugoslovanskih zdomcev je v pokrajini Baden Wütenberg, saj jih je na suburbanem in urbanem območju Stuttgarta kar 35 % vseh v ZR Nemčiji zaposlenih Jugoslovanov. Na splošno je tu tudi sicer zaposlenih največ tujih delavcev, saj jih je kar 23,3 % od vseh prebivalcev glavnega mesta pokrajine. Drugod znaša poprečni delež zdomcev komajda nekaj več kot 10 % (6,62, 14)

Približno 90 % zdomcev v ZR Nemčiji je mlajših od 45 let; ženske so običajno še mlajše. Jugoslovanov je največ v starostni skupini 25 - 35 let (50 %) in s tem so nekje v sredi starostne lestvice med zaposlenimi tujimi delavci. Jugoslovani so največkrat 2 - 4 leta na začasnem delu v ZR Nemčiji (39 %); več kot štiri leta je ostalo v inozemstvu še vedno kar 31 % zdomcev - Jugoslovanov. Zanimivo je, da je kar 70 % zdomcev poročenih, vendar je pripel jalo svoga zakonskega druga v ZR Nemčijo le 50 % zdomcev. Žene Jugoslovanov, ki bivajo v ZR Nemčiji so skoraj vse zaposlene (90 %), izjemo

predstavljajo le žene, ki so Nemke. Z Nemkami je sklenilo zakonsko zvezo 13 % vseh jugoslovanskih delavcev v ZR Nemčiji. (14)

Zdomci si najdejo zaposlitev največkrat v industriji (32 %), 13% jih dela v komunalnih službah, 10 % vseh zdomcev v ZR Nemčiji pa je zaposlenih v gradbeništvu, ki je skoraj izključno jugoslovanska domena.

Zamenjava delovnega mesta je dokaj pogost pojav v zdomskih krogih in sovpada s časom bivanja in z mobilnostjo zdomca. V okviru 2 - 4 letnega začasnega dela v tujini je najmanj dvakrat zamenjalo delo 45 % zdomcev, 14 % pa jih je v istem obdobju iskalo novo zaposlitev že 4 do 7 krat. Le 37 % je takih zdomcev, ki so ostali pri prvem delodajalcu več kot štiri leta. Jugoslovani so v okviru zaposlitvene mobilnosti med delavci drugih narodnosti nekje v sredini. (14)

Bohumska geografa v drugem delu študije o zdomcih v ZR Nemčiji razčlenjuje rezultate svojega dela in anketiranja med zdomci v Porurju. Tu je zaposlenih največ Italijanov in Turkov (po 24 %), Grkov, Jugoslovanov in Špancev po 16 %. Četrtnina jugoslovanskih zdomcev v Porurju je žensk, ki skoraj vse prihajajo sem na delo iz industrializiranega severnega dela Jugoslavije. Poročenih Jugoslovanov je v Porurju 65 %. S svojimi družinami živijo običajno le tisti zdomci, ki so doma iz Slovenije in deloma iz Hrvaške. Poprečna starost Jugoslovanov v Porurju je 31 let, medtem, ko je najstarejša skupina zdomcev doma iz sosednjih dežel, Beneluksa ali iz Italije (37 oziroma 34 let).

Ugotovljeno je bilo, da je prostorska mobilnost zdomcev v Porurju tesno povezana s poprečno dobo bivanja v ZR Nemčiji in kvalifikacijsko strukturo, saj je razmerje med mobilnimi (tistimi, ki so večkrat zamenjali delovno mesto) zaposlenimi z visoko izobrazbo, zdravniki in uradniki ter skupino nekvalificiranih ali priučenih delavcev kar 1:5 v korist nižje kvalifikacije. V Porurje se zdomci niso doseljevali le neposredno iz matičnih dežel, ampak so preko vmesnih postankov v Hannoveru, Mannheimu, Stuttgartu, Nürnbergu in Mün-

chnu prišli na to delovno mesto (14).

Skupina, ki je kartiraka zdomska stanovanja po tipu starosti in stanju hiše ter nacionalnosti stanovalcev, je za Porurje ugotovila naslednje:

9000 kartiranih poslopij, v katerih žive zdomci, pripada v 88 % privatnim lastnikom, 8 % zdomcev biva v stanovanjih, ki so last podjetij, 2,5 % (7500) zdomcev pa se stiska v zasilnih zavetiščih in barakah in 1,6 % zdomcev je med anketiranjem prenočevala v domovih. 18 % zdomskih stanovanj in zgradb bi bilo treba sanirati, kajti 42 % zdomskih poslopij je bilo zgrajenih pred letom 1914, 22,5 % v času med obema vojnama in le 36 % zgradb, v katerih žive zdomci, je iz povojnega časa (14).

Karl Ganser je zgoraj nevedene podatke uporabil v študiji o regionalno politiki zdomstva tako, da je pridal še razvojne tendence gospodarstva in upošteval socialne aspekte zdomstva (9). Ugotavlja, da je ekonomska migracija sprožila v območjih koncentracije prebivalstva, predvsem v mestih, proces socialnega diferenciranja. Z naraščanjem števila določene doseljene alohtone skupine (zdomcev) se stopnjujejo problemi v šolstvu, socialnem skrbstvu in v kulturi. Družba v delodakalskih deželah pristopa k regulaciji teh problemov preveč deklarativno, ko n. pr. ne dovoli več kot 12 % deleža zdomcev od števila domačega prebivalstva, premalo pa upošteva življenjske potrebe posebne socialne skupine: ekonomskih migrantov. Ne bi smeli prezreti njihovega pomena v ekonomskem napredku dežele: zdomci so med drugim nadomestili migracije moškega prebivalstva, ki je izredno nemobilno: le 4 - 5 % Nemcev je pripravljenih preseliti se, zdomec pa se lahko prestavi na novo delovno mesto, saj ga ni težko pregovoriti za bivanje v novem življenjskem okolju iste delodajalske družbe. Zdomci so z izredno mobilnostjo zavrli tudi proces razseljevanja nemškega prebivalstva iz obmejnih območij, ker so se zaposlovali v obratih ob meji, ki jih

je močno podpirala država (Bavarski gozd, Jura) in pričeli uporabljati urbano infrastrukturo teh regij, ki je že odmirala. Za izredno mobilnost zdomcev govori tudi podatek, da je v skupnem saldu migracij v treh industrijskih območjih ZR Nemčije (Düsseldorf, Frankfurt, München) delež zdomcev kar 95 %. Za rešitev problema koncentracije zdomcev v mestih (preobremenitev infrastrukture) predlaga Ganser izdelavo kvantitativnih metod, ki bi pokazale, koliko zdomci res preobremenjujejo infrastrukturo neke regije in šele nato predlaga izdelavo programa, ki bi postavil zgornjo mejo števila zdomcev v teh regijah. Ta program bi moral biti tako v skladu z ekonomiko prostora, kot tudi z življenjskim okoljem, ki naj bi ga bil deležen zdomec (9,7).

Münchenska geografska šola se je zdomstva lotila na drugem koncu in z drugimi metodami: poskusila je razjasniti socialnoekonomske spremembe v deželah tradicionalne delovne emigracije in na podlagi teh rezultatov postaviti koncept razvojnih faz mobilnosti zdomcev.

Za objekt proučevanja je bilo izbrano mesto Roggiano v Južni Italiji (Kalabrija), raziskavo pa so poverili Helmutu Schrettenbrunnerju (21,22). Z detaljno analizo mobilnosti prebivalcev glede na strukturo migrantov in smeri tokov migracije (Južna Italija, Milano, ZR Nemčija) ter glede na razmerje med mobilnim in nemobilnim prebivalstvom te regije, avtor ugotavlja, da je ~~moško~~ prebivalstvo, predvsem tisto med 21 in 35 letom, petkrat bolj mobilno kot žensko in da igra pri odločitvi za odselitev odločilno vlogo prav kvalifikacijska struktura prebivalstva. Pri začasnih emigracijah na delo v tujino je pomembno predvsem naslednje:

- večina zdomcev je pred odločitvijo o izselitvi zaposlena kot kmečka delovna sila;
- z delom v tujini ta skupina zdomcev spremeni svoj poklic (socialno preslojevanje) in se zaposli na nekvalificiranih mestih v sekundarnih dejavnostih;
- delo v inozemstvu nudi več denarja kot delo podobne skupine, za-

- poslene v domovini;
- zaradi navezanosti na domačo grudo (držina, posestvo) zdomci svoje prihranke investirajo v domovini;
 - zaradi tega, ker določena socialna skupina ovrednoti standard na svoj specifični način, so bile investicije zdomca nemenjene v glavnem nepremičninam (izgradnja hiše, nakup posestva);
 - na robu starih mestnih jeder (le tam je možno kupiti zazidljivo parcelo) nastaja nova zdomska četrt;
 - diferenciacija med prebivalstvom starega dela mesta in zdomskih novih četrti postaja zaradi ekonomskega učinka zdomstva vedno bolj očitna. Rezultat tega je nov socialno-geografski element v prostoru in novi odnosi v vrednotenju pokrajine.

Schrettenbrunner meni, da je natančna demografska analiza sestavni del socio-geografskih raziskav. Demografska analiza ne bi smela biti le samemu sebi namen, kot bi lahko morda napačno sklepali glede na kopice statističnih podatkov. Za geografa in znanstvenika bi bilo nedopustno, da bi skupino zdomcev kar določil a priori in preko take "enotne" skupine ljudi proučeval njihove reakcije v prostoru. Nujno je, da najprej dokažemo, da je v okviru raziskane skupine prebivalstva več socioloških slojev, ki jih opredeljujejo povsem različni in specifični indikatorji. Šele po takem uvodnem delu lahko raziskavo usmerimo v proučevanje posameznih socialnih skupin in njihovih odnosov do prostora. (20,21)

Odločilen indikator pri diferenciaciji prebivalstva v prostoru je prav gotovo poklic. Pripadnost nekemu poklicu (izobrazbi) usmerja investicije in vpliva na težnje po mobilnosti posameznika ali skupine. Večje število nezaposlenih ali slabo plačanih delavcev drugače reagira na ekonomske impulze, ki so 2200 km stran, kot pa skupina ljudi, ki ji pripadajo trgovci, uslužbenci, obratniki in drugi, ki so z ekonomskimi, političnimi in socialnimi vezmi vraščeni v določeno okolje. Razdalja do zaposlitvenih centrov v inozemstvu je iz neke regije povsem enaka za vse prebivalce tega območja, vendar impulzi konjunktura ne zadenejo vseh skupin prebivalstva enako močno. Impulzi, ki odločajo o mobilnosti, delujejo se-

lektivno glede na spol, starost, družinski status ter poklic in izobrazbo. Ob upoštevanju teh indikatorjev, pravi Schrettenbrunner, lahko izločimo tipičnega zdomca, ki je moškega spola, star 26 - 45 let, poročen, z nizko šolsko izobrazbo in zaposlitvijo v spodnej delu sekundarnega sektorja. Zanj je prav tako značilno, da je več mesecev na leto odsoten od doma, da velikokrat menja delovno mesto, da pa je obenem zelo navezan na domače okolje kamor investira tudi vse svoje prihranke. Le v domači družbi in ne v tujini lahko namreč doživi socialno in poklicno uveljavitev - le v domovini nekaj pomeni" (21,22).

OPREDELITEV POJMA ZDOMSTVO

Novejša migracijska gibanja, pogojena z zaposlitvenimi razlogi, so kontinuiran proces zaposlovanja delovne sile iz dežel z agrarno in agrarno-industrijsko gospodarsko usmerjenostjo v industrijsko visoko razvite dežele. Največkrat prihaja do začasnega ekonomskega zaposlovanja v tujini v večjem številu prav v času intenzivnega prehoda iz agrarne v industrijsko družbo, kar potegne za seboj vrsto spremljajočih problemov. Zaposlitvi te vrste nismo priča le v naši sredini v obdobju povojne Jugoslavije, predvsem v 60-tih letih, temveč jo prav na našem slovenskem ozemlju sledimo še iz 19. in začetka 20. stoletja (44). Vendar je značaj današnjega procesa bistveno različen od tistega, ki so ga poogjevali za služki preko Atlantika in v Zahodni Evropi pred I. svetovno vojno in v medvojnem razdobju, saj ne gre več za sezonsko delo kmečkega, gozdarskega in rudarskega značaja, oziroma za stalno naselitev v kraj doselitve, pač pa za zavesten odhod v tujino, ki je pogojen z miselnostjo industrijske (urbanizirane) družbe po izboljšanju življenjskega standarda posameznika, družine oziroma družbe. (19)

*V neškem rajhu so na primer že leta 1907 registrirali 800 000 tu-

Precej težka je opredelitev novejših migracij v tujino glede na smer in čas. Izraz "ekonomska meddržavna mobilnost" (Grenzüberschreitende Mobilität) je zelo ohlapen, saj so oblike te regionalne mobilnosti številne. Na kratko migracije, glede na časovno trajanje opredelimo na naslednji način (18):

- a) - dnevno ali tedensko zaposlovanje preko meje, migranti so mejaši (grenzarbeiter grenzgänger);
- b) - sezonsko zaposlovanje v tujini (zaposlovanje v času letine, intenzivnega sezonskega dela...);
- c) - začasno zaposlovanje v tujini (semi-permanentne migracije);
- d) - izseljevanje zaradi materialnih dobrin (permanentne migracije).

Moja naloga je predstaviti predvsem tiste semi-permanentne migracije (c), ki so pogojene s časovno omejenimi ekonomskimi motivi (13). Gotovo bi k temu lahko šteli prve tri od omenjenih štirih tipov zaposlovanja delovne sile v tujini, kot jih na kratko opredelim.

a) V prostoru osrednje in Zahodne Evrope je dnevno ali tedensko zaposlovanje delavcev v sosednji državi povsem vsakdanji pojav. Vsakodnevni prehod preko meje je zajel že kar več stotisoč migrantov (prehodov meje na dan); primer za to je meja med ZR Nemčijo in Francijo (3 % zdomske delovne sile) ali med ZR Nemčijo in Švico (2 % zdomske delovne sile); skupaj 79 300 delavcev (18). Gotovo bi te migracije, če tu ne bi šlo za prekoračitev meje, lahko uvrstili med dnevne migracije - pendlerstvo. Močan je taka vrsta migracij med Avstrijo in Nemčijo, kjer ne hodijo na delo na drugo stran meje le avstrujski državljani, ampak celo delavci iz dežel Jugovzhodne Evrope; med Italijo in Švico, Nizozemsko in Porurjem, Dansko in Severno Nemčijo, Španijo in Francijo, in ne nazadnje tu-

jih delavcev, od teh kar 542 000 iz Vzhodne in Jugovzhodne Evrope, med obema vojnoma pa je porušna industrija zaposlovala več kot 920 000 tujih delavcev, v glavnem Nizozemcev in Italijanov, ki pa so vsi ostali na svojih delovnih mestih in na povratek v matično deželo niso pomislili (→).

di med Jugoslavijo, Avstrijo in Italijo (Črna, Gorica, Radgona, Bovec) ^(41, 57) ~~(27)~~. Žal soddnevne migracije s prehodom državne meje še vse premalo raziskane in empirično težko ugotovljive. Skupina ekonomskih migrantov, ki vsakodnevno odhaja na delo v sosednjo državo, je iz dneva v dan večja.

b) Sezonsko zaposlovanje v času sezonskih opravil v kmetijstvu, gradbeništvu ali industriji je v Evropi (posebno še pri nas v Severovzhodni Sloveniji) stalna oblika dela več tisočev migrantov. V Franciji je na primer prijavljenih kar 121 000 Špancev - sezonskih delavcev (18). Podobno je v Švici, kjer zakonodaja dovoljuje v letu dni 11 mesečno "sezonsko" bivanje zdomski delovni sili (43, 44).

c) Izraz semi-permanentna migracija je opredeljen kot "začasno zaposlovanje", pri čemer je zelo očitno zelo pomanjkljiva časovna omejitev, za razliko od dnevni in sezonskih migracij, ki so bolj ali manj časovno definirane. S tem problemom se morajo spoprijeti vsi, ki se lotevajo obravnave meddržavnih migracij (34, 44). Krizna obdobja običajno te dileme še poglobljajo in vedno znova postavljajo vprašanja o naravi zdomca: ali gre za ekonomskega migranta s težnjo po vrnitvi v matično deželo ali pa za stalnega doseljenca (18). Tudi jugoslovanska statistika pušča odprto vprašanje začasnosti zaposlovanja, kar vodi do različnih ocen števila delovne sile, ki je na začasnem delu v tujini. Nekateri jugoslovanski avtorji se zaradi tega poslužujejo tako podatkov dežel - delodajalca kot domačih statističnih podatkov (62, 33). Zaenkrat bomo poskušali definirati začasnost z navezanostjo na domače okolje in s težnjo, oziroma željo posameznika po vrnitvi v širšo regijo stalnega bivališča.

Uporabljena terminologija za zdomstvo na nemškem jezikovnem območju

Omenjena definicija "začasnosti" v sklopu semi-permanentnih migracij ni edina, ki vzbuja pomisleke. Že sam naziv za osebo, ki prihaja na delo v tujo deželo, se spreminja, oziroma se oblikuje gle-

de na družbene razmere vsake regije posebej. Tako pomeni izraz "Fremdarbeiter" (tuj delavec) na nemškem jezikovnem območju na primer v ZR Nemčiji nekaj drugega kot v Švici ali Avstriji (11,14). Medtem, ko se v okviru meja starega nemškega rajha tega imena izogibajo, saj gre za izraz, ki se je uporabljal v dobi cvetočega kapitalizma za delavce iz Vzhodne Evrope na Saškem in v Porarju, ki so za majhen denar ustvarjali delodajalcem dobičke (tekstilna industrija) (11), pa ga v Švici in Avstriji še danes uporabljajo za označitev tuje delovne sile. V ZR Nemčiji sta po vojni (med vojno je delalo pet milijonov na silno pripeljanih delavcev, imenovanih "Zwangsarbeiter" (3) izoblikovala dva izraza za ekonomske migrante iz drugih dežel: "Gastarbeiter", ki ga je sprejelo ljudstvo za svojega, čeprav je besedni nesmisel (gost ni delavec) in "ausländischer Arbeitnehmer" (inozemski delavec), ki je uraden, strokoven izraz za začasno zaposlenega delavca v tujini. Seveda obstajajo na nemškem jezikovnem območju še drugi podobni izrazi kot n. pr. "Arbeitsemigrant" (delavski emigrant), vendar se uporablja le v neznatni meri (8,12).

Slovenska terminologija za zdomstvo

Tudi Slovenci nimamo enotnega izrazoslovja glede osebe, gospodinjstva ali družine, ki živi daljše ali krajše časovno obdobje v tujini, se tam preživlja, a ohranja stik z domovino, kamor se namerava - glede na ustvarjene materialne in družbene pogoje - vrniti in živeti. Izraz "zdomec" je v novejšem času oznaka za človeka, ki živi v tujem svetu, a mu dom še vedno pomeni kraj matične dežele na kar ga vežejo določene socialne vezi. Ta termin se je udomačil predvsem po zaslugi dnevnega časopisja in pomanjkanja ustreznjšega učinkovitega izraza, brez dolgih pridevnikov, kot jih imajo ostali, morda bolj umestni, otipljivi in definiciji odgovarjajoči izrazi (ekonomski migrant, meddržavni migrant, sezonsko zaposlen v tujini, začasno na delu v tujini i. p. d.).

NEKAJ PODATKOV O ŠTEVILU, PROSTO-
RSKI RAZPOREDITVI IN SOCIOEKONOM-
SKIH ZNAČILNOSTIH ZDOMSTVA V EV-
ROPI

Splošne poteze

Ne glede na neurejeno izrazoslovje lahko kljub vsemu precej natančno ocenimo obseg tovrstnih migracij. Moderne ekonomske migracije so številčno daleč presegle vsa do sedaj znana gibanja prebivalstva v Evropi. Iz sedmih dežel Evrope je na začasnem delu v osmih deželah industrijskega Zahoda Evrope kar 4 448 000 delavcev (stanje 1971. leta). Deželci, ki posredujejo največ delovne sile, so koncentrirane v južnem delu Evrope in s približno tri milijone zaposlenimi izven lastne države dajejo skoraj 4/5 tuje delovne sile, zaposlene v industriji Zahodne Evrope. Razliko pokrivajo še zdomci iz nordijskih dežel: Finske, Norveške in Danske, ki se zaposlujejo predvsem v sosednji Švedski ter zdomci iz Irske, zaposleni v Veliki Britaniji.

Po številu zdomskih delavcev je Jugoslavija (755 000 ali 17 %) na drugem mestu takoj za Italijo (1 175 000 ali 26 %) in pred Turčijo (585 000), Španijo (550 000) in Portugalsko (490 000) (18).

Najmočnejši delodajalec je ZR Nemčija (2 490 000), kjer je zaposlena tretjina vse tuje delovne sile. Na drugem mestu sta po številu zaposlenih zdomcev Francija in Velika Britanija s po nekaj manj kot dvema milijonoma delavcev (1 810 000 in 1 710 000). Nekje v sredini se nahaja Švica z 810 000 zaposlenimi, daleč na repu pa so Švedska in Avstrija s po 245 000 zdomci ter Belgija (225 000) in Nizozemska (115 000) (18).

Številčno razmerje med zdomci in domačimi delavci

Ekonomske migracije v Zahodno-Evropske države vplivajo v veliki meri na demografsko, oziroma nacionalno strukturo dežel delodajalk, saj je n. pr. delež z zdomci zasedenimi delovnimi mesti v Švici in Luxemburgu že presegel 27 % vseh delovnih mest v omenjenih državah. Delež aktivnih zdomcev od števila aktivnega domačega prebivalstva je v drugih deželah še pod 10 % (Francija 9 %, Avstrija 9 %, Velika Britanija 7 %, Švedska in Belgija 6 %, Nizozemska 2 %) razen v Zvezni republiki Nemčiji, kjer je delavcev iz drugih dežel v primerjavi z aktivnimi domačimi prebivalci že 11 % (13).

Zdomstvo in gospodarstvo

Gotovo pomeni ekonomska migracija izboljšanje standarda ne le posameznika, temveč tudi gospodarstva države, dajalke delovne sile. Delež naložb zdomcev ponekod presega delež industrijske in agrarne gospodarske dejavnosti, kot na primer na Portugalskem in v Turčiji (1,9 milijard din), ali pa se enakovredno kosa z deležem, ki ga ustvarjajo druge panoge gospodarstva, kot na primer turizem (Španija 1,4 milijarde din, Italija 1,6 milijarde din in Jugoslavija 1,7 milijardo din) (16). Ne smemo pozabiti, da je obenem delovna sila v državah delodajalkah plačnica vseh socialnih in infrastrukturnih dajatev ter gonilna sila gospodarstva, ki na ramenih zdomcev ohranja visoko stopnjo produktivnosti v lastni deželi.

Z R Nemčija in tuja delovna sila

Zvezna republika Nemčija daje kruh dvema tretjinama jugoslovanskih

zdomcev, obenem pa so južnoslovanske narodnosti na drugem mestu po deležu tuje delovne sile v deželi. V Zvezni republiki Nemčiji je največji delež tujih delavcev iz Turčije (24 %) in Jugoslavije (21 %), sledijo jim delavci iz drugih evropskih držav, predvsem iz Italije (17 %), Grčije (9 %) in zdomci iz Iberijskega polotoka (10 %). Velik delež tuje delovne sile zaseda 11 % delovnih mest - skupaj s svojci in družinami - torej z vzdrževanim prebivalstvom, ki ga je dodatni milijon in pol, predstavlja 6,5 % vsega prebivalstva Zvezne republike Nemčije. Gostota naselitve zdomskih družin je nadpovprečno visoka v mestih in predstavlja že skorajda 1/4 tam živečega prebivalstva. Največja koncentracija zdomskih družin je v pokrajini Baden-Württemberg (16 % zdomcev) in v njenem glavnem mestu Stuttgartu, kjer živi kar 23,6 % tujega življa na začasnem delu. Nič manj "prenaseljena" niso mesta Frankfurt (21,2 %), Ludwigsburg (22,7 %) ali München (28 %), kjer je v dveh četrtih že skoraj absolutna prevlada zdomcev iz Jugovzhodne Evrope (Wiesn Viertel 39,6 %, Altstadt 31 %), medtem ko so v sedmih od skupno 37 mestnih okrožij zastopani z eno četrtino prebivalstva (2,6%). V celoti živi 35 % zdomcev v ožjih mestnih središčih dvanajstih nemških mest (Stuttgart, München, Nürnberg, Berlin, Frankfurt, Hamburg, Hannover, Düsseldorf, Köln, Dortmund, Krefeld, Offenbach), kjer je v nekaterih industrijskih panogah zaposleno že preko 50 % zdomske delovne sile. Drugače povedano: polovica vseh zdomcev živi na 4 % površine.

Kljub večinoma mlademu in mobilnemu prebivalstvu (75 % je mlajših od 40 let, medtem ko je avtohtonega nemškega prebivalstva le 59 %) je koncentracija v urbanih središčih osnoven cilj zdomca ali zdomske družine (23,3%). To ustvarja tako infrastrukturne (v vrtcih je na 100 otrok 41 razpoložljivih mest), kot demografske probleme, saj je nataliteta zdomcev n. pr. v Münchnu 32,3 ‰, avtohtonega prebivalstva pa le 12 ‰ (velja za Bavarsko). Svojstvene probleme zdomstva čutijo v območjih Stuttgarta, v Rensko-Mainski regiji, v Porurju ter v mestih München, Zahodni Berlin, Hamburg, Hannover in Nürnberg (26).

EKONOMSKI UČINKI ZDOMSTVA

Finančni učinki odtoka denarja iz ZR Nemčije zaradi zaposlovanja tuje delovne sile so skorajda enaki izdatkom ZR Nemčije za turizem in rekreacijo, saj so leta 1973 zdomci poslali v domovino preko deviznih računov 1/4 zaslužka (3.390 DM na osebo) (26). Medtem, ko so Nemci za koriščenje prostega časa porabili 4,5 milijarde dolarjev, je bil v istem času odtok domače valute v matične dežele zdomstva 3,7 milijarde dolarjev (18).

Postavlja se končno vprašanje, ali je ekonomska migracija pozitiven pojav za obe strani - za družbo, ki daje zaposlitev tuji delovni sili in za družbo, ki oddaja delovno silo?

Na to vprašanje je na kratko nemogoče odgovoriti, vendar je gotovo, da predstavlja zdomstvo evropski problem. Dežele emigracije, predvsem ekonomsko slabo razvite sredozemske dežele, smatrajo, da je zdomstvo zanje izredno negativen pojav in sicer zaradi naslednjih dejstev:

- na delo v tujino odhajajo najbolj aktivni, mobilni, mladi, kvalificirani delavci;
- devize, ki jih prinašajo zdomci so eden od virov naraščajoče inflacije;
- vračajoči delavci niso med najboljšimi, obenem pa je njihova izobrazba na nižji ravni kot so dežele dajalke delovne sile pričakovale;

-
Kljub omenjenim in drugim negativnim učinkom zaposlovanja v tujini pa vlade dežel emigracije še vedno vztrajajo na oddajanju delovne sile, med drugim iz naslednjih vzrokov:

- kvalificirana delovna sila, n. pr. iz Turčije, se vedno lahko zaposli v tujini, podobno kot nepriučeni delavci;

- nakazane devize še vedno služijo nakupom in uvozu industrijskih dobrin.

Zaradi podobnih motivov bi pričakovali, da dežele zdomstva ne bodo odklonilno reagirale na omejitev začasnega zaposlovanja v ZR Nemčiji (koncec leta 1973). Nasprotno, sledile so si celo izjave, da industrijske dežele mislijo le na svoj dobiček in se s problemom nerazvitih območij nočejo ukvarjati. Taka nasprotna stališča si lahko razlagamo na sledeč način:

- res je, da so interesi dežel delodajalk primarni, saj drugače sploh ne bi prišlo do začasnega zaposlovanja tujih delavcev. Res pa je tudi,
- da je emigracija v deželah emigracije neke vrste socialna politika posameznih območij (nerazvitih), ki nič ne stane, prinaša pa v raznih oblikah celo relativen dobiček. Dežela delovne emigracije prevzema z zaposlovanjem tuje delovne sile iz teh regij obveznosti, ki bi jih morala tam izpolnjevati domača družba. Socialni problemi se z emigracijo v nekaterih regijah občutno ublažijo (3, 17)

Do stabilizacijskih tendenc (in negativnega odnosa do nadaljnjega zaposlovanja v tujini) pride običajno v tistih deželah in družbah, kjer v posameznih predelih že primanjkuje delovne sile; primer so Grčija, Italija, Španija, Jugoslavija. Kljub vsemu v teh deželah še ni prišlo do ostrih prepovedi zaposlovanja v tujini, čeprav so v rabi razni omejitveni ukrepi. Te države so primorane zaposliti tuje delavce - n.pr. v Španiji delavce iz Severne Afrike (v gradbeništvu dela približno 100 000 delavcev iz Alžira in Maroka), v Italiji delavce iz islamskih dežel (40 000) in v Grčiji težake iz Sudana (30 000). Jugoslavija lahko, glede na raznolikost družbeno-geografskega prostora, zapolnjuje vrzeli na trgu delovne sile na Hrvaškem in v Sloveniji z delavci iz drugih republik (18, 29).

SEZONSKO OZIROMA ZAČASNO ZAPOSLOVANJE JUGOSLOVANOV V TUJINI

Jugoslavija predstavlja tipičen primer dežele, ki pošilja delov-

no silo v tujino, saj je na začasnem delu v inozemstvu približno milijon Jugoslovanov, vključno z družinskimi člani pa celo milijon in pol (28).

Dežele emigracije

Devizna bilanca, ki je zaradi zdomstva pozitivna, ne more odtehtati velikih demografskih izgub v posameznih regijah, ki ponekod že kažejo znake odmiranja ali vsaj demografske stagnacije. Jugoslovani si najpogosteje najdejo delovno mesto v Zvezni republiki Nemčiji, kjer je po različnih podatkih zaposleno od 55 do 61 % naši delavcev zaposlenih v tujini (440 000 do 513 000). Zvezni republiki Nemčiji daleč zadaj sledi zaposlitev v Avstriji (12,3 %), Franciji (5,5 %), Švici (3,2 %) in Švedski (2,8 %) (26, 34, 67). Zanimivo je, da imajo pri zaposlitvi delovne sile iz Jugoslavije, čeprav sezonske, še vedno velik delež nekatere prekomorske dežele, saj je v Avstraliji in Kanadi zaposlenih kar 12,8 % (več kot v sosednji Avstriji) vseh zdomcev. Višek interkontinentalnih migracij torej ni bil dosežen le na začetku 20. stoletja, ampak tudi tik pred letom 1970. Nasploh lahko rečemo, da je zaposlovanje iz Jugoslavije v tujino cvetelo v letih 1970 (21 %), 1969 (19 %) in 1971 (17 %), ko je na delo v tujino odšlo kar 57 % danes v inozemstvu začasno zaposlenih delavcev (29). Za posamezne regije Jugoslavije je bilo obdobje najintenzivnejše zaposlitve v tujini časovno različno. Najbolj izstopa prav SR Slovenija, ki je v letih 1965-66 in 1967 dala več kot 3/4 delavcev na začasno delo v tujino in v začetku šestdesetih let, skupaj s sosednjo SR Hrvatsko, sprožila proces masovne ekonomske emigracije v Zahodno Evropo (34).

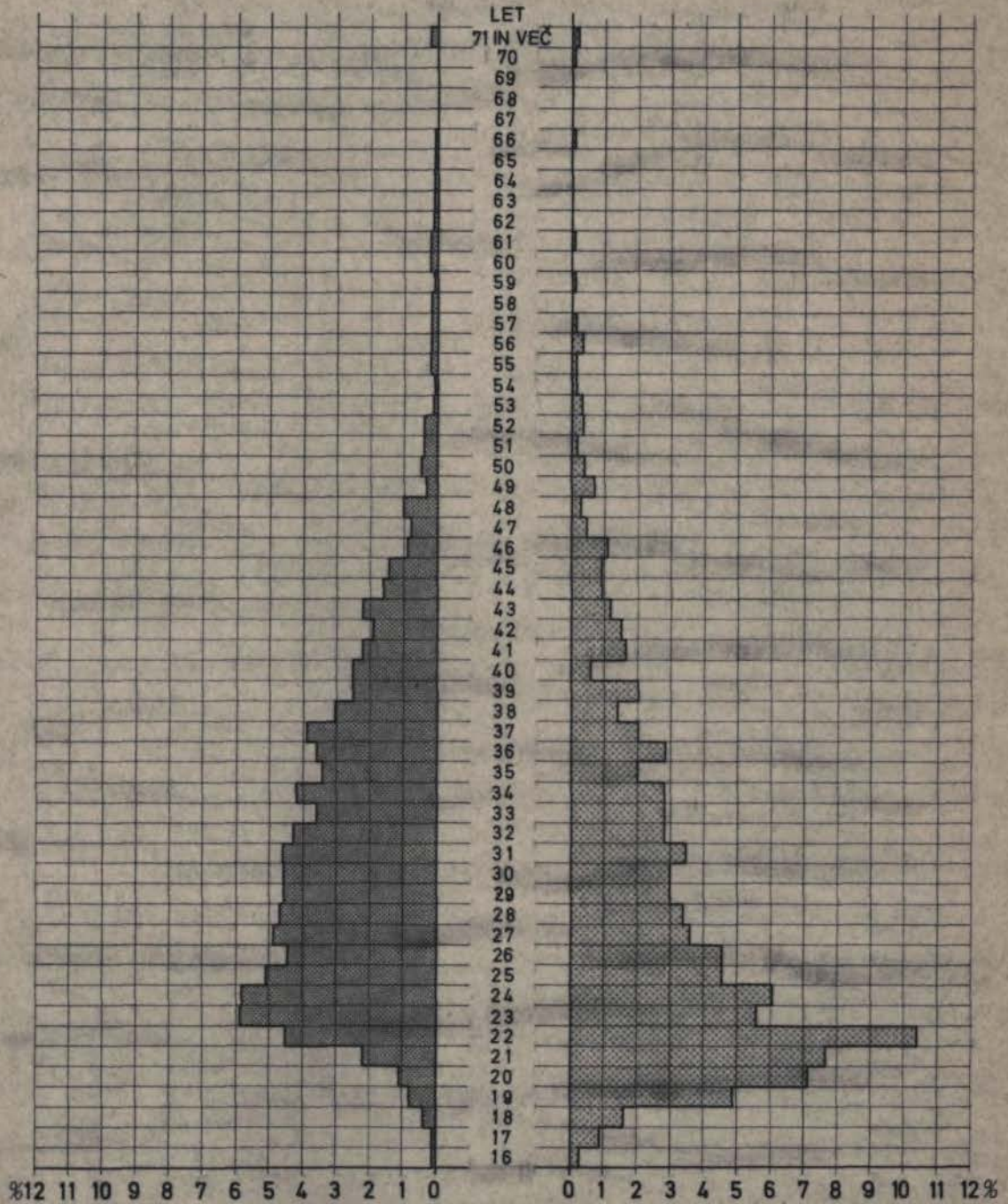
Začasno zaposleni v tujini po republikah

Po podatkih popisa prebivalstva leta 1971 je oddala največ delov-

MOŠKI

STAROST

ŽENSKE

STAROSTNA STRUKTURA JUGOSLOVANOV ZAČASNO ZAPOSLENIH
V ZVEZNI REPUBLIKI NEMČIJI

ne sile v tujino SR Hrvatska (225 000), za njo SR Srbija (200 000: ožja Srbija 115 000, Kosovo 24 000 in Vojvodina 61 000) in SR Bosna in Hercegovina (137 000) zdomcev. Daleč najdalj po številu začasno zaposlenih v tujini so SR Makedonija (54 000), SR Slovenija (48 000) in SR Črna gora (8 000) zdomcev. Popis je torej na območju vseh jugoslovanskih republik in pokrajin registriral 672 000 zdomcev. (34)

S t a r o s t n a s t r u k t u r a z d o m c e v

Zdomci so bili večinoma v starostni skupini od 20 do 24 let (24,7 %), ali pa le malo starejši (25 do 29 let) 19,9 %, 30 do 34 let je bilo 17,4 % zdomcev. V skupini med 20. in 40. letom starosti je bilo 75,2 % vseh zdomcev, medtem ko je bilo mlajših le 8 % in starejših od 45 let le 8,3 %. Najstarejše prebivalstvo oddaja v tujino AP Vojvodina, od koder je 13 % zdomcev starejših od 45 let, na drugem mestu pa sta SR Slovenija in SR Hrvatska z 10,4 oziroma 10,2 % zdomcev v tej starostni skupini. Zelo malo starejših odhaja v inozemstvo iz SR Črne gore, SR Bosne in Hercegovine in SR Makedonije saj je iz teh republik največ 5,5 % zdomcev v starostni skupini nad 45 let. po navadi so tudi najmlajši zdomci iz teh republik: Črna gora z 12,5 % in SR Makedonija z 9,3 % zdomcev v starosti pod 20 let, izjemo pa predstavlja SR Slovenija, ki ima kar 10,4 % zdomcev mlajših od 20 let (34).

S p o l n a s t r u k t u r a z d o m c e v

Žensk je v tujini največ iz SR Hrvatske (39,2 %), SR Srbije (32 %) in SR Slovenije (9 %) - skupaj 80 % vseh zdomk prihaja iz teh treh republik. Največji delež od števila vseh zdomcev pa imajo zdomske žene iz SR Slovenije (40 %), SR Vojvodine (42,7 %) in SR Hrvatske (37 %). Najmanj je v tujini žensk, tako po številu kot po deležu, iz SR Kočova (4 % vseh zdomcev), SR Makedonije (18,5 % vseh zdom-

cev republike in SR Bosne in Hercegovine (21,9 %) (34).

K v a l i f i k a c i j s k a s t r u k t u r a z d o m c e v

Največja odstopanja med republikami v Jugoslaviji zasledimo pri kvalifikacijski strukturi prebivalstva, začasno zaposlenega v tujini. Medtem, ko pri deležu kvalificiranih zdomcev najbolj izstopa SR Slovenija s 27,5 % kvalificiranimi delavci, daleč pred SR Hrvatsko z 20,2 % in SR Bosno in Hercegovino ter SR Makedonijo na dnu z 10,8 oziroma 12,2 kvalificiranimi zdomci. Tudi, če seštejemovisoko, višjo, srednješolsko izobrazbo in poklicno kvalifikacijo pridemo do podobnih zaključkov. Iz Jugoslavije dela namreč v tujini 1,5 % zdomcev z visokošolsko izobrazbo, 3,3 % je delavcev s končano srednjo šolo in 16,7 % je zdomcev z doma pridobljeno kvalifikacijo. Priučenih in nekvalificiranih je 15,4 % zdomcev medtem, ko je kar 58 % takih zdomcev, ki v Jugoslaviji niso imeli kvalifikacije oziroma niso delali v industriji in so bili pred odhodom v tujino večinoma kmetje (34).

D o l ž i n a z a p o s l o v a n j a z d o m c e v

Večina zdomcev je bila leta 1971 šele eno leto (357 000) ali dve v tujini (124 000), tako, da je bilo skupno več kot 2/3 zdomcev v tujini manj kot dve leti. Nasprotno je bilo s popisom moč ugotoviti 20 000 Jugoslovanov, ki so že več kot deset let na "začasnem delu v tujini", več kot pet let pa je bilo v inozemstvu v tem času skoraj 100 000 zdomcev (34).

Motivi odhajanja zdomcev na delo v tujino

Večina zdomcev se je odločila za odhod na delo v tujino zaradi nizkega zaslužka v Jugoslaviji (31 %) in zaradi izgradnje hiše ali nakupa stanovanja. Ostali so se odločili za zdomstvo po lastni izjavi zaradi nagovora in vpliva prijatelja ali soseda (13 %), zaradi nezaposlenosti doma (11%), novačenja agentov (9 %), zaradi nakupa avtomobila (8 %) ter zaradi družinskih problemov v Jugoslaviji (5 %) (29).

Zdomci glede na regionalno poreklo

Analiza prostorske razporeditve zdomcev nam pokaže, da je največ zdomcevi iz osrednjega dela Panonske nižine, iz obrobja Panonskih osamelcev - torej iz občin Slavonski Brod, Osijek in okolice. Sredno veliko začasno zaposlenih v tujini je tudi iz Zahodno-hercegovskih občin (Livno, Duvno itd.) in Dalmatinske Zagore (Zadar). Prav tako je pričakovano veliko število zdomcev iz mestnih regij: Zagreb-Karlovac, Beograd, Novi Sad in Skopje-Veles. Veliko zdomcev je iz občine Maribor in na splošno iz Severovzhodne Slovenije ter iz severozahodnega dela BR Hrvatske (Hrvatsko Zagorje in Medjimurje) kot tudi iz skrajnega jugozahodnega dela Makedonije, iz občin Bitola, Prespa, Struga in Ohrid.

Najmanj zdomcev je iz slovenskih in istrskih občin, iz osrednje Bosne in jugovzhodne Hercegovine (razen Sarajeva) ter nasploh iz osrednje Jugoslavije (osrednja in vzhodna Srbija) in Črne gore, kjer daje večje število zdomcev le nekaj lokalnih ali pokrajinskih centrov (Niš, Kragujevac, Bor, Titograd itd.) (3,51).

Realnejšo sliko, ki že nakazuje problem zdomstva, dobimo, če upoštevamo deleže začasno zaposlenih v tujini od števila prebivalstva

neke občine. Zaradi ekonomske migracije je v Jugoslaviji najbolj prizadetih pet področij: Zahodna Hercegovina z Dalmatinsko Zagoro, Severovzhodna Slovenija z Medjimurjem, Jugozahodna Makedonija in Karlovška regija. Na novo pa ugotavljamo velik delež zdomcev v občinah Vzhodne Srbije (karpatske občine). V sicer agrarno prenaseljenem osrednjem delu Panonske nižine delež zdomcev številni prebivalstva - za razliko od absolutnega števila - ni visok. Nizki so še deleži začasno zaposlenih v tujini na skrajnem zahodnem delu Jugoslavije (Primorska in Istra), v vsem osrednjem dinarsko-rodopskem delu države (Bosna, Črna gora, Srbija) in v jugovzhodnem delu Jugoslavije (vzhodna Srbija, vzhodna Makedonija).

SLOVENSKI ZDOMCI V PRIMERJAVI Z ZDOMCI IZ OSTALIH REPUBLIK

Po številčnosti začasno zaposlenih delavcev v tujini se SR Slovenija ne more kosati z drugimi republikami, tako v absolutnem kot v relativnem pogledu. Iz Slovenije je na primer na delu v Zvezni republiki Nemčiji 8,8 % domačega aktivnega prebivalstva, medtem ko je zaposlenih iz sosednje SR Hrvatske v ZR Nemčiji kar 38,3 %, torej več kot ena tretjina zdomskega prebivalstva (31). Tesno povezano s tem in pa s podatkom o času prve zaposlitve je tudi starostna in spolna struktura slovenskega prebivalstva zaposlenega v tujini, saj je iz te republike zaposleno nadpovprečno veliko število žena, pa tudi mnogo otrok živi v tujini.

V Sloveniji je najbolj številna starostna struktura zdomcev v nasprotju z jugoslovanskim poprečjem od 40 do 60 let. Delež starostne strukture od 25 do 30 let je enak jugoslovanskemu poprečju, medtem ko je starostna skupina od 30 do 40 let zastopana šib-

keje v primerjavi z ostalimi republikami (34). Zanimiva je primerjava deležev zdomcev glede na regionalnost zaposlovanja: medtem, ko se Slovenci v enakem deležu zaposlujejo v ZR Nemčiji kot iz ostalih republik, pa se več Slovencev zaposluje v Avstriji (+ 4,6 %), Švici in Kanadi (+ 2,6 %) (57). Odgovor lahko iščemo v geografski bližini Avstrije, posebej zaradi tradicionalnega sezonskega zaposlovanja iz Prekmurja, zaradi tradicionalne zaposlitve v prekomorskih deželah prebivalcev iz Primorske in Dolenjske ter zaradi ponudbe kvalificiranih delovnih mest v Švici (43).

Kvalifikacijska struktura zdomcev v Sloveniji je namreč bistveno različna kot v ostalih republikah. Medtem, ko je na delu v tujini iz Slovenije 32 % bivših kmetov in 28 % industrijskih delavcev ter 33 % visoko usposobljenih delavcev (visoko, višjo izobrazbo ter visoko kvalificirani) pa jugoslovansko poprečje izkazuje 15 % več kmečke delovne sile (Kosovo 60 %, Bosna in Hercegovina 65 %) in 15 % manj industrijskih delavcev oziroma visokokvalificiranega kadra (34,43). Nenavadno je visok delež slovenskih delavcev, ki se takoj po končani osnovni šoli zaposlijo v tujini (Slovenija 30,4 %, Jugoslavija 19,8 % zdomcev). Pri tem gre večinoma za delavce iz krajev Severovzhodne Slovenije. Prav ta regija v marsičem izstopa od slovenskega poprečja, saj je po številu migrantov občina Maribor šesta v Jugoslaviji z 7032 (statistika) sezonskimi delavci, čeprav na drugi strani po deležu zaposlenih v tujini niti ena slovenska občina ne spada med prvih 15 v Jugoslaviji (največ občina Imotski 18,6 %). Za razliko od krajev v Severovzhodni Sloveniji omenimo, da je občina z najmanjšim številom zaposlenih občanov v tujini občina Logatec (51 zdomcev) in da je kvalifikacijska struktura zdomcev iz osrednje Slovenije povsem drugačna od tiste v Prekmurju, saj je delež kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev iz ljubljanskih občin, Zagorja, Radovljice in Tržiča daleč nad jugoslovanskim poprečjem in zaseda prvo, dvanajsto, petnajsto in sedemnajsto mesto v Jugoslaviji (Beograd sedmo, Zagreb trinajsto mesto). Že prej omenjena nadpoprečna zaposlitev Slovencev v Švici je tesno povezana z visoko strokovno usposobljenostjo delavcev iz osrednje Slovenije, saj ljubljanske občine in Radovljica prav tako za-

sedajo po številu zaposlenih v Švici prvo in deveto mesto. V drugih deželah je bolj cenjena srednja strokovna usposobljenost (kbalifikacija), kar se odraža predvsem v zaposlitvi Jugoslovancev v Zvezni republiki Nemčiji (34,57).

Žal že zdaj primanjkuje v Sloveniji delavcev prav te vrste in je republika navezana na zaposlovanje delovne sile v gradbeništvu in komunalnih dejavnostih iz Bosne, Hrvatske in Kosova.

POVZETEK OSNOVNIH SPOZNANJ O ZDOMSTVU

Na podlagi podanih dejstev o prekomejnih migracijah smo ugotovili, da moramo ločiti dva prostora:

1. prostor odhajanja delavcev na delo v tujino in
2. prostor zaposlovanja delavcev iz drugih držav.

Pri tem sta oba podvržena posebnim transformacijam, kvalitativno možno različnim. V tem sklopu ekonomskih migracij je nujno potrebna izdelava modela migracijskega cikla, ki ga v preprosti obliki že predstavlja tako imenovani trikotnik mobilnosti (dom I. - delo - dom II).

Na kratko lahko v procesu mobilnosti med krajem stalnega bivališča, delovnega mesta v tujini in okoljem vrnitve opredelimo naslednje faze nastajanja in razvoja ekonomske migracije.

I. Ekonomska faza migracije

Regionalne razlike v ekonomskem razvoju posameznih dežel, pomanjkanje delovne sile na eni in prenaseljenost na drugi strani, razlike v višini dohodka itd. vplivajo na odločitev o zaposlitvi v tujini.

II. Socialna faza migracije

Zdomec se začasno integrira v novo družbo in glede na ekonomske in socialne pogoje vzdržuje družino doma ali pa jo pripelje k sebi. Odpira se že problem gospodarske konjunktura, ki vpliva na odločitve posameznikov.

III. Družbena faza migracije

Socialna skupina zdomcev izkorišča prostor na specifičen način, vendar zahteva zase iste infrastrukturne ugodnosti, kot jih koristijo domačini. Koncentracija prebivalstva in zdomcev v zgoščenih jedrih določenega območja še poveča probleme zdomcev, ki so se socialno in ekonomsko dvignili. Družba spozna potrebo po sanaciji problemov.

IV. Politična faza migracije

Družba, z velikim številom doseljenih, posebno še, če nastopi obdobje gospodarske stagnacije ali krize, s političnimi dekreti ureja tuji delovni sili dolžino zaposlovanja in omejuje njihovo zaposlovanje v mestih.

V. Instrumentalna faza migracije

Alohtona skupina zdomcev se začasno prilagodi novim ukrepom, nato pa se selektivno odloča za popolno integracijo v delodajalsko družbo ali pa se glede na norme, ki jih postavlja okolje, odloči za vrnitev v domače okolje, vendar tudi tu v prostore koncentracije prebivalstva. Obe družbeni skupnosti: imigrantska in emigrantska se problemov zdomskega cikla najbolj zavedata v instrumentalni fazi (kriznem obdobju) migracijskega procesa (2).

Shema migracijskega cikla začasnega zaposlovanja v tujini sloni na dveh časovnih obdobjih: kriznem in konjunktornem. Predpostavljene migracijski cikel nakazuje proces med dvema družbeno-geografsko različnima prostoroma: med regijo koncentracije zdomstva v tujini in med regijami domačega prostora. Raziskovanje migracijske-

ga cikla začasno zaposlenih bo morale s tem v skladu temeljiti na časovni in prostorski komponenti. Razumljivo je, da na ta migracijski proces vplivajo socialno-ekonomski elementi, ^{ki} pomenijo spremenljivko v prostoru in času (4).

Naloga geografa bi bila, da v skladu z možnostmi in v okviru metodologije, ki je nakazana v predstavljenih shemah, izdelata koncept migracijskega cikla, ki bi upošteval vso družbeno-geografsko problematiko. Le ta je do sedaj bil bolj ali manj izdelana za prostorne delovneimigracije, oziroma za prostor koncentracije zdomstva, manj izdelane pa so metode, ki bi omogočile raziskavo sprememb v prostoru zdomske (emigracijske) družbe. Za prostor začasnega odseljevanja bo treba izdelati kompleksnejšo socialno-geografsko analizo problemov in sprememb v času in prostoru.

MIGRACIJSKI CIKEL ZAČASNO ZAPOSLENIH V INOZEMSTVU

ANALIZA ZAČASNO ZAPOSLENIH V TUJINI PO OBČINAH SR SLOVENIJE

Iz prejšnjega poglavja je razvidno, da zavzema Slovenija v Jugoslovankem merilu glede gibanj prebivalstva v okviru zdomskega cikla poseben položaj. Specifičnosti ne nastopajo le zaradi zgodnjega zaposlovanja ekonomskih migrantov iz Slovenije v tujini, ampak predvsem zaradi demografske in ekonomske strukture zdomskega prebivalstva (starost, spol, kvalifikacija, poklic). Zaradi regionalnih razlik v gospodarskem razvoju slovenskega prostora oziroma zaradi stopnje urbanizacije je povsem jasno, da se elementi, ki jih prinaša s seboj preslojevanje iz agrarne družbe v urbano, odražajo v vsaki regiji drugače in sestavljajo zaključen krog, v katerem se vrši tudi specifičen migracijski cikel v tujini začasno zaposlenih delavcev. Posebnosti ekonomske migracije

iz posameznih regij Slovenije moremo zato analizirati na podlagi osmih kriterijev: števila, deleža, spola, starosti, kvalifikacije, poklica ter nacionalnost zdomcev in regionalne usmerjenosti zdomskih tokov.

Števílo zdomcev po občínah SR Slovenije

Popis prebivalstva leta 1971 je registriral v Sloveniji 48 086 zdomcev v 60-tih slovenskih občínah. To pomeni, da je poprečno 858 zdomcev zapustilo vsako občíno, oziroma, da sta se iz enega kvadratenga kilometra slovenskega prostora odselila dva ali trije zdomci. Slovenija ima torej 2,8 % svojega prebivalstva na delu izven republiških meja in je v jugoslovanškem migracijskem toku zastopana s 7 % (34,39,57).

Števílo zdomcev po posameznih območjih SR Slovenije se precej razlikuje. Ločimo lahko tri osnovne skupine občín:

1. Skupina občín z nadpoprečnim števílom delavcev na začasnem delu v inozemstvu. Občíne Vzhodne in Severovzhodne Slovenije: Maribor (7032), Murska Sobota (4975), Ptuj (4113), Lendava (2911), Gornja Radgona (1295), Brežice (1276), Krško (1029), Ljutomer (1023) so poleg Celja in ljubljanskih občín (1508 oz. 2863) edine, ki so imele na začasnem delu več kot tisoč delavcev. Skupaj daje osem omenjenih občín Severovzhodne in vzhodne Slovenije polovico (23657) vseh zdomcev iz Slovenije. Če pa k temu dodamo še števílo zdomcev iz sosednjih občín v Prekmurju in na Štajerskem, ki sicer ne dosegajo števila 1000 zdomcev, so pa tej števílki zelo blizu (Lenart 969, Ormož 917, Slovenska Bistrica 884, Šmarje 835), potem je delež Severovzhodne Slovenije (27262) v skupnem števílu republike kar 57 %. Vštevíši Ljubljano in Celje

ter Novo mesto (997) in Črnomelj (915), ki sta še vedno nad slovenskim poprečkom po številu zdomcev na občino lahko trdimo, da prebivalstvo iz 16 (+ štiri ljubljanske občine) občin participira v ciklu začasnih migracij v tujino z več kot tretjinama (69,5%); drugače, 70 % zdomcev prihaja iz občin (6893 km²), ki zavzemajo le 1/3 (34 %) slovenskega ozemlja.

2. Občine s precejšnjim številom delavcev na začasnem delu v tujini: dolenjske občine (Ribnica 765, Kočevje 546, Sevnica 522, Grosuplje 429, Trebnje 300), Štajersko-koroške (Žalec 816, Ravne 735, Slovenske Konjice 653, Laško 502, Radlje 425, Mozirje 417, Šentjur 407, Velenje 385) ter gorenjske občine (Kranj 706, Domažale 655, Radovljica 548, Jesenice 528, Kamnik 415, Škofja Loka 392). V to skupino moramo šteti še veliko število zdomcev iz treh primorskih občin (Tolmin 526, Nova Gorica 475, Ajdovščina 394). Omenjenih 22 občin predstavlja zaključeno skupino glede števila zdomcev, saj se omenjene občine razvrščajo v glavnem okrog osrednje slovenske regije in predstavljajo prehoden pas zvišanja števila začasno zaposlenih proti severu in vzhodu.
3. primorske in notranjske občine z majhnim številom zdomcev. Število zdomcev iz teh območij je minimalno, saj je iz notranjskih občin na delu v tujini le 508 zdomcev (Logatec 51, Cerknica 210, Vrhnika 165, Idrija 82) in iz šestih primorskih občin (Koper 279, Ilirska Bistrica 189, Piran 167, Sežana 163, Postojna 153, Izola 106) le 1057. Jugo zahodni del Slovenije daje na začasno delo v tujino tako le 3 % zdomcev, obsega pa 3256 km² ali 16 % slovenskega ozemlja. Dve občini tega območja sta celo z najnižjim številom zdomcev v Jugoslaviji, saj imata Logatec in Idrija enega zdomca na pet oziroma 3,5 km² občinskega teritorija.
4. Skupina občin z majhnim številom začasno zaposlenih ter monostrukturno industrijo. Sem je treba šteti občine Zasavja (Hrastnik 124, Zagorje 108, Trbovlje 132, Litija 166), občino Tržič (240), Dravograd (148), Metliko (278) ter Slovenj Gradec (239). Vseh

18 občin te zadnje skupine je imelo ob popisu 2761 prabivalcev na začasnem delu v tujini, oziroma 6 % slovenskih zdomcev je odšlo s petine (21%) slovenskega ozemlja (4215 km²).

Po številu zdomcev na površinsko enoto (kvadratni kilometer) izstopajo občine severovzhodne Slovenije, na primer občina Maribor na 738 km² površine 7032 zdomcev, oziroma skorajda 10 (9,5) zdomcev na km² občinskega teritorija. Tudi občini Murska Sobota in Lendava se ji kljub velikemu številu zdomcev na moreta približati, saj imata le 7,1 oziroma 8,7 zdomcev na km² občine. Izrazita je koncentracija zdomcev v občini Ljubljana - Center, kjer je sicer gostota zdomcev (93,4) na km² površine občine velika, kar pa je razumljivo zaradi izredno velike gostote zazidave.

Srednje vrednosti tako po številu kot tudi po gostoti zdomcev izkazujejo občine jugovzhodne, osrednje in Severne Slovenije. Tu je število zdomcev občutno manjše, a gostota zdomcev še ni padla pod 1 (Ribnica 2,9, Sevnica 1,8, Žalec 2,3, Velenje 2,1, Ravne 2,4, Kranj 1,5, Kamnik 1,4, Ajdovščina 1,2) oziroma le izjemoma v alpskem svetu (Škofja Loka 0,8, Nova Gorica 0,8, Tolmin 0,6).

Najnižje vrednosti, tako po številu kot tudi po gostoti zdomcev, imajo notranjske občine, skoraj po pravilu pod 0,5 zdomcev na km² površine občine. Prednjačita občini Logatec in Idrija, ne daleč za njima pa niso občine Cerknica (0,4), Ilirska Bistrica (0,4), Sežana (0,2) ali Postojna (0,3). Edino obalne občine imajo nekaj več zdomcev na enoto površine (Koper 1,0, Piran 0,8).

D e l e ž z d o m c e v p o o b č i n a h S R S l o v e n i j e (Karta 1)

Najbolj realno sliko o pomenu in vplivu zdomstva nam daje primerjava med številom prebivalstva neke občine in številom zdomcev.

Slovenija je kot celota zabeležila po popisu prebivalstva leta 1971 2,8 % prebivalcev na začasnem delu v tujini, kar pomeni, da je bil vsak 12-ti aktivni član slovenske družbe zaposlen izven jugoslovanskega prostora (48086 zdomcev in 642 090 aktivnih v SR Sloveniji).

Izjemno velik delež zdomcev - nad 5 % vsega prebivalstva občine, ima 10 občin v SR Sloveniji in te so vse, razen treh: Ribnice (7 %), Črnomlja (5,4 %) in Brežič (5,5 %) v sevrovzhodnem delu SR Slovenije; Ormož (5,0 %), Lenart (5,6 %), Ljutomer (5,7 %), Gornja Radgona (6,2 %), Ptuj (6,3 %), Murska Sobota (7,9 %) in Lendava, ki je z 11 % zdomcev od števila prebivalstva občine predstavlja absolutni vrh med občinami v SR Sloveniji in je obenem nekje v vrhu tudi za jugoslovanske razmere.

Še vedno nad poprečjem so nekatere občine Štajerske in Dolenjske: Maribor (4,1 %), Slovenske Konjice (3,6 %), Ravne (3,2 %) in Laško (3 %) ter Metlika (4,2 %), Krško (4,1 %), Kočevje 3,4 % in Sevnica (3,0 %).

Poprečne deleže imajo (2,8 %) občine celotne celjske regije z Mozirjem (2,9 %), Celjem, Slovensko Bistrico ter Šmarjem (vsi 2,8 %) in Šentjurjem ter Žalcem (2,7 % oz. 2,5 %).

Vse občine z najvišjimi deleži zdomcev, so zabeležile ob popisu skupaj 230 889 prebivalcev od katerih jih je bilo 16 206 na začasnem delu v tujini. To pomeni, da je poprečen delež zdomcev od števila prebivalstva v SR Sloveniji celo nekaj več kot 7 % ali drugače, da je vsak 13-ti občan na delu v tujini.

Prednosti deležev zdomcev pod poprečjem ima nekaj koroških občin (Radlje, Dravograd: 2,5 oz. 2,2 %), predvsem pa občine kontinentalne Primorske (Tolmin 2,5 %, Ajdovščina 1,8 %) in celotne Gorenjske (Domžale 2,1 %, Kamnik 2,0 %, Radovljica 2,0 %, jesenice

1,9 % in Tržič 1,9 %) z izjemo Kranja s še manjšim deležem (1,4 %). V to skupino občin lahko prištejemo na Dolenjskem občine Novo mesto (2,1 %), Grosuplje (1,9 %) in Trebnje (1,8 %).

Dvajset občin zaostaja za vrednostmi oziroma poprečnim deležem začasno zaposlenih glede na celotno število prebivalstva. To skupino vodita že po minimalnem številu zdomcev znani občini Idrija in Logatec z 0,5 in 0,7 % deležem začasno zaposlenih v inozemstvu. Pod 1 % deleža zdomske delovne sile imajo še štiri občine Zasavja (Trbovlje 0,9 %, Zagorje 0,7 %, Hrastnik 1,2 % in Litija 1,2 % in štiri občine Primorske: Postojna in Koper (0,8 %), Sežana in Nova Gorica (0,9 %). Ostale občine Notranjske in Primorske (Izola 1,0 %, Ilirska Bistrica 1,2 %, Vrhnika, Piran 1,3 % in Cerknica 1,6 %).

Delež zdomcev iz omenjenih območij Slovenije je minimalen, saj pomeni 2468 zdomcev od tod le 5 % slovenskih zdomcev oziroma ima posamezna občina skoraj vedno manj kot 1 % zdomcev. Edino izjemo v tem pogledu predstavljajo v tej skupini nekatere gospodarsko pomembne občine, ki pa niso niti v Zasavju nič na Primorskem kot je bil to primer iz prej omenjenih občin. Gre v glavnem za deleže nekaterih osrednjeslovenskih občin, kot so Ljubljana, Kranj, Škofja Loka ter deloma Velenje in Slovensj Gradec, ki imajo absolutno veliko prebivalstva in relativno precej zdomcev vendar je njihov delež prav zaradi tega le okrog 1,5 % - torej pod poprečjem.

Tipizacija slovenskih občin po številu in deležu zdomcev je dala naslednji rezultat:

Tip A: veliko število zdomcev, visok delež zdomcev in padec števila prebivalstva: Ormož, Brežice, Lenart, Lendava, Šmarje in Krško

Tip B: Veliko število zdomcev, majhen delež zdomcev in porast števila prebivalstva: Ljubljana, Novo mesto

- Tip C: nizko število zdomcev, visok delež le-teh od števila prebivalstva in nazadovanje števila prebivalstva med zadnjima popisoma: Ribnica
- Tip D: nizko absolutno število zdomcev, majhen delež zdomcev in porast števila prebivalstva: Grosuplje, Tržič, Kamnik, Škoca Loka, Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Velenje, Slovenj Gradec, Vrhnika, Idrija, Logatec, Postojna, Ajdovščina, Koper, Izola, Piran, Nova Gorica, Domžale, Kranj, Žalec in Dravograd
- Tip E: nizko število zdomcev, visok delež zdomcev od števila prebivalstva občine in porast števila prebivalstva: Mozirje, Slovenske Konjice, Ravne, Sevnica, Laško, Kočevje in Metlika
- Tip F: nizko število zdomcev, majhen delež zdomcev in padec števila prebivalstva med popisoma 1961 in 1971: Tolmin, Radlje, Trebnje, Cerknica, Litija, Ilirska Bistrica, Sežana
- Tip G: veliko število začasno zaposlenih v tujini, visok delež le-teh od števila prebivalcev občine in porast števila prebivalstva: Murska Sobota, Ptuj, Gornja Radgona, Ljutomer, Črnomelj, Maribor, Celje, Slovenska Bistrica.

S t r u k t u r a z d o m c e v i z s l o v e n s k i h
o b č i n p o s t a r o s t i i n s p o l u

Iz popisa prebivalstva in literature vemo, da je začasno zaposlovanje v tujino značilno za mlado moško prebivalstvo. Slovenska posebnost je v tem, da je delež žensk na začasnem delu v tujini izredno velik. Obenem je za Slovenijo značilno, da se udeležuje zdomskega migracijskega cikla nadpoprečno veliko število mlade delovne sile in tudi starejših letnikov, manjkajo pa zdomci med 30. in 45. letom. Delavcev, mlajših od 30 let, je iz Slovenije, zaposlenih v

inozemstvu kar 59,1 %, nekaj manj kot 7 % nad jugoslovanskim poprečjem (52,5 %).

Delež, ki ga imajo v zdonskem ciklu slovenske ženske, je nadpoprečno visok (40,1 %), precej višji od jugoslovanskega poprečja, ki znaša 31,4 %.

Delež prebivalstva, mlajšega od 30 let na začasnem delu v tujini

Mlado aktivno prebivalstvo odhaja na začasno delo v inozemstvu iz občin, ki ne morejo nuditi dovolj delovnih mest iz obdravskih in osrednje-štajbskih občin. Občini Dravograd in Radlje sta imeli 1971. leta nad 70 % vseh zdomcev mlajših od 30 let (73,6 % oz. 70,4 %), kar je občinama Šentjur (72,1 %) in Šmarje (70,7 %) ter Slovensko Bistrico in Slovenskimi Konjicami (69,8 %) absolutni rekord po deležu mladih zdomcev v Sloveniji. V to skupino se uvršča še nekaj drugih občin kot so Idrija, Logatec, Ilirska Bistrica, Ajdovščina, Sežana, Hrastnik, Trbovlje, ki so relativno oddale precej mlajše delovne sile v tujino, vendar je njihova absolutna številka izredno majhna. Edino še občine Trebnje, Sevnica in Murska Sobota pridejo v poštev pri naštevanju. Nadpoprečen delež mladih na začasnem delu v tujini imajo še občine Trebnje, Sevnica in Murska Sobota (okrog 67 %).

Občine z malo večjim deležem mladih zdomcev kot je slovensko poprečje, so večinoma občine na severovzhodnem koncu SR Slovenije: Gornja Radgona (63,1 %), Lendava (61,3 %), Ljutomer (64,9 %), Ormož (62,8 %) in Ptuj (60,2 %).

Občine s poprečnim deležem mladih zdomcev so na Dolenjskem: Krško (60,9 %), Brežice (56,9 %), Novo mesto (63,1 %), Grosuplje (59,4 %) ter preostale primorske občine razen Tolmina in Cerknice (Koper, Nova Gorica, Postojana, Vrhnika, Izola in Piran). V to skupino občin (med 55 in 65 %) bi lahko uvrstili še tiste občine, ki so glav-

na gospodarska središča Slovenije; to so predvsem občine Maribor (57,6 %), Celje (58,2 %), Jesenice (60,2 %), Velenje (60,0 %), Škofja Loka (57,1 %), Radovljica (58,4 %) ter Zagorje (59,0 %) in Slovenski Gradec (59,0 %).

V ostalih industrijskih centrih kot sta na primer Ljubljana in Kranj, je razmerje med mladimi in starejšimi zdomci v ravnotežju. Okrog 50 % zdomcev mlajših od 30 let imata že omenjeni občini (Ljubljana 47,6 %, Kranj 51,3 %), pri čemer v Ljubljani že prevladuje starejše prebivalstvo na začasnem delu v inozemstvu. Prilичno enak delež mlajših in starejših zdomcev imajo občine: Litija in Kamnik (54,2 % in 50,4 %) v osrednji Sloveniji, Kočevje (46 %), Črnomelj (52,7 %) in Metlika (55,8 %) na Dolenjskem in v Beli Krajini, ter Laško (54,6 %), Žalec (53,7 %), Ravne (53,7 %) in Lenart (51,4%) na Štajerskem in Koroškem.

Prevlada starejših zdomcev na Krimorskem v Tolminski občini (43,7 %), Notranjskem v Cerkljanski občini (48,1 %), na Gorenjskem v občinah Domžale (43,2 %) in Trzin (47,1 %) ter v Savinjski dolini Mozirje (48,4 %) in Ribnici (45,1 %). Nad 55 % zdomcev, starejših od 30 let, sta zabeležili v Sloveniji le dve občini: Tolmin in Domžale, druge, vključno z Ljubljano, pa se nahajajo na 50 odstotni meji.

V absolutnem številu mladega prebivalstva so ljubljanske občine na petem mestu, takoj za občinami, ki dajejo največ zdomcev: Mariborom, Mursko Soboto, Ptujem in Lendavo. Naslednja mesta v absolutnem številu mladega prebivalstva na začasnem delu v tujini zasedajo prav tako po zdomstvu najmočnejše občine Štajerske in Posavja (Celje, Radgona, Brežice), medtem, ko imajo nadpoprečen delež mladega prebivalstva glede na vrstni red v številu zdomcev občine Ljutomer, Novo mesto in Slovenska Bistrica. Posebno veliko mladih zasledimo na delu v tujini iz občin Slovenske Konjice in Šmarje, saj bi jima po vrstnem redu glede na število zdomcev pripadalo šele 22. in 16. me-

sto, medtem, ko po absolutnem številu mladih zdomcev (mlajših od 30 let) zasedata kar 16. in 12. mesto.

Po primerjanju občin z določenim deležem in številom mladih zdomcev dobimo problematična območja glede na delovni potencial, ki ostaja doma. Posebno prizadete so občine Murska Sobota (po številu mladih zdomcev na drugem, po deležu pa na 12. mestu), Šmarje, Slovenska Bistrica in Slovenske Konjice (po deležu 3., 4. in 5. mesto, po številu mladih zdomcev pa 11., 12. in 14. mesto). V to skupino lahko uvrstimo občine Ptuj (3. mesto v absolutni vrednosti, 24. mesto v deležu mlajših od 30 let), Lendava (4. - 21.), Gornja Radgona (7. - 17.), Ljutomer (8. - 18.), Ormož (13. - 20.) ter Novo mesto (9. - 19.). Najmanj se pozna odhod mladega prebivalstva na začasno delo v tujino v gospodarsko močnih občinah kot so Tržič (55. mesto v absolutni vrednosti, 46. mesto v relativni vrednosti), Kranj in Piran.

Med oba ekstrema se vrivajo tiste občine, ki imajo v glavnem majhne deleže (pod poprečjem) mlade delovne sile na začasnem delu v inozemstvu, drugače pa večje absolutne vrednosti zdomstva. Skupino le teh vodi Ljubljana (delež 47,6 %, absolutno 5. mesto) pred Mariborom (57,6 % in prvo mesto), Celjem (58,3 % in 6. mesto) in Lenartom (51,4 % in 14. mestom), Črnomljem (52,7 % in 15. mesto) in Žalcem (53,7 % in 17. mesto).

Slovenija ima torej nekaj manj kot 30 000 (28 419) ali dve tretjini začasno zaposlenih v tujini, ki so mlajši od 30 let.

Delež žensk na začasnem delu v tujini (Karta 3)

Poleg idrijske občine vodijo po udeležbi žensk v zdomskem ciklu tri primorske občine: Ajdovščina (54,8 %), Sežana (52,1 %) in Ilirska

Bistrica (50,3 %) ter dve obdravski: Dravograd (51,4 %) in Radlje (50,4 %). Vseh šest občin ima na začasnem delu v tujini več žensk kot moških. Tej skupini sledijo občine, ki imajo nad 45 % zdomk v migracijskem ciklu iz svoje občine. To so: Nova Gorica z 49 %, Slovenska Bistrica (47,7 %), Velenje (46,5 %) in Hrastnik (47,6 %). Največjo udeležbo žensk v migracijah v tujino izkazuje torej deset občin, medtem, ko v večini drugih občin sodelujejo zdomke s približno dvema petinama vseh začasno zaposlenih v tujini. V to skupino srednjih vrednosti se uvrščajo predvsem občine Severovzhodne Slovenije: Murska Sobota, Lenart, Ormož, Ptuj, Gornja Radgona, Lendava, nato še nekatere občine Posavja: Brežice in Trbovlje, štajerske: Žalec in Šmarje in gorenjske: Radovljica.

V skupino, ki izkazuje zelo nizko udeležbo žensk v migracijskem ciklu zaposlovanja v tujini, lahko uvrstimo le malo občin. Ljubljana, ki ima točno toliko žensk na delu v tujini, kot je poprečje za Jugoslavijo (31 %), Litija (32,6 %), Škofja Loka (34,9%), Tržič (33,3 %), Cerknica (31,5 %), Postojna (37,7 %), ter Črnomelj (31,6 %). Najnižji delež zdomk pa imajo občine Notranjske in Dolenjske (Vrhnika 27,3 %, Grosuplje 29,6 %, Ribnica 28,1 % in Metlika 27,7 %). V enajstih slovenskih občinah je torej očitna prevlada moške delovne sile pri ekonomski migraciji v tujino.

V absolutnem številu prevladuje ženska delovna sila v glavnem v tistih občinah, ki so tudi drugače najmočnejše zastopane v migracijskih tokovih. Po vrstnem redu so to Maribor (3073 zdomk), Murska Sobota (2005 zdomk), Ptuj (1653 zdomk), Lendava (1136 zdomk), Ljubljana (887 zdomk), Celje (636 zdomk), Gornja Radgona (517 zdomk) in Brežice (501 zdomka). Že na 9., 10. in 11. mestu pa so po številu zdomk - žensk, občine Ljutomer, Slovenska Bistrica in Lenart, ki glede števila vseh zdomcev zasedajo šele 10., 15. in 12. mesto. To pomeni, da je absolutno število žensk iz teh treh občin nadpoprečno visoko. Zato pa sta Krško in Novo mesto na nižjih mestih, kot bi jima po številu vseh zdomcev pripadalo.

Najmanj zdomk imajo nekatere notranjske občine (Logatec 21, Idrija

49, Postojna 50) in občine Zasavja (Trbovlje, Litija, Hrastnik, Zagorje).

Po deležu in absolutnem številu ženske delovne sile na tujem je slika malo drugačna. Izkaže se, da je tako po številu kot deležu na prvem mestu Celje (6. mesto v absolutnem številu in 16. mesto po deležu zdomk v migracijah v tujino), pred Lenartom (11. - 10.) Ljutomerom (9. - 15.), Mariborom (1. - 12.), Ormožem (13. - 14.), Slovensko Bistrico (10. - 8.) in Ravnami (17. - 13.). Iz omenjenih občin je odšlo v tujino na začasno zaposlitev 8506 žensk ali skoraj polovica (44,1 %) vseh zdomk iz Slovenije. Če k temu številu prištejemo še zdomke iz občin Murska Sobota, Ptuj in Šmarje, ki^{so} v absolutnem številu žensk - zdomk ~~tuji~~še pri vrhu in sicer na 2., 3. in 15. mestu, po deležu pa še vedno nad poprečjem (21. - 23. mesto) potem ugotovimo, da 10 občin slovenske Koroške in Štejske daje na začasno delo v tujino več kot dve tretjine žensk (65 %).

Zelo malo pomeni žensko zdomstvo v občinah: Vrhnika (53. mesto po absolutnem številu in 53. mesto po deležu), Metlika (52. - 44.), Žalec, Novo mesto in Krško.

Po odnosu starostne in spolne strukture lahko ločimo pri zdomcih naslednje tipe:

- A - visok delež mladih zdomcev, visok delež žensk;
- B - visok delež mladih zdomcev, nizek delež žensk;
- C - nizek delež mladih zdomcev, visok delež žensk in
- D - nizek delež mladih zdomcev in nizek delež žensk.

Občine SR Slovenije se uvrščajo v navedene štiri tipe na sledeč na-

čin:

- Tip A: Ajdovščina, Idrija, Ilirska Bistrica, Koper, Logatec, Nova Gorica, Dravograd, Sežana, Murska Sobota, Ormož, Ptuj, Radlje, Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice, Šmarje, Hrastnik, Trbovlje, Velenje, Ljutomer (predvsem mlajša ženska delovna sila v tujini);
- Tip B: Gornja Radgona, Krško, Šentjur, Sevnica, Trebnje, Zagorje, Lendava, Novo mesto, Jesenice, Vrhnika, Postojna (prevlada mladih moških);
- Tip C: Maribor, Celje, Ravne na Koroškem, Lenart, Slovenski Gradec, Domažle, Kočevje, Tolmin (starejša ženska delovna sila v zdomstvu);
- Tip D: Brežice, Cerknica, Črnomelj, Izola, Kamnik, Kranj, Laško, Litija, Ljubljana, Mozirje, Piran, Radovljica, Škofja Loka, Tržič, Žalec, Metlika in Ribnica (predvsem starejša moška delovna sila na začasnem delu v inozemstvu).

Struktura zdomcev iz slovenskih občin po kvalifikaciji oziroma poklicu (Kartal)

Največja odstopanja od jugoslovanskega poprečja zasledimo v slovenskih rezultatih popisa v rubrikah o kvalifikacijski oziroma poklicni strukturi slovenskih zdomcev. Medtem, ko je na začasnem delu v tujini le nekaj več kot 1/4 kvalificiranih jugoslovanskih delavcev - takiž torej, ki so v Jugoslaviji pridobili kvalifikacijo, ki so končali srednjo ali visoko šolo - pa je iz Slovenije odšlo s podob-

no izobrazbo $1/3$ vseh slovenskih zdomcev. S petimi odstotki zaostanka sledi po kvalifikacijski strukturi republiki Sloveniji sednja Hrvatska, najmanj izobrazbe pa imajo začasno zaposleni delavci v tujini iz Makedonije ali Bosne in Hercegovine, kjer je le nekaj več kot $1/10$ takih, ki se lahko pohvalijo s kvalifikacijo ali srednjo in višjo izobrazbo.

Po drugi strani pa je delež tistih, ki so bili pred odhodom v tujino kmetje oziroma so delali v agrarnih dejavnostih, v Sloveniji mnogo nižji kot znaša povpreček za Jugoslavijo. V Jugoslaviji je ob popisu navedlo 45,9 % zdomcev za poprejšnji poklic "kmet", v Sloveniji pa je ta kategorija pri zdomcih zastopana le Δ 30 % (29,3 %). Delež zdomcev iz agrarnih dejavnosti je posebno visok v Bosni in Hercegovini, kjer znaša $2/3$ vseh sezonskih delavcev, in seveda tudi v Makedoniji, kjer je taisti delež še vedno nad 50 % (53,0 %).

Delež v tujini začasno zaposlenih Slovencev s priznano kvalifikacijo ali dokončano srednjo oziroma visoko šolo

Na začasnem delu v inozemstvu je v marcu 1971 delalo nekaj manj kot tretjina delavcev, ki so izhajali iz kmečkih gospodinjstev in so izjavili, da so bili pred tem zaposleni v kmetijstvu. To pomeni, da je bil vsak tretji zdomec pred odhodom na delovno mesto v tujino zaposlen v primarni dejavnosti, medtem, ko je vsak drugi (40,5 %) delal v industriji, rudarstvu ali obrti. Ostala četrtina zdomcev iz Slovenije je bila pred odhodom v tujino zaposlena v terciaru (7,6 %), oziroma je bilo vodilno ali strokovno osebje (6,2 %). Nekaj manj kot 3 000 strokovnjakov je po rezultatih popisa prebivalstva (torej v šestdesetih in sedemdesetih letih) zapustilo slovensko gospodarstvo. V desetini primerov popis ni mogel

registrirati točnega poklica zdomca pred odhodom v tujino, oziroma je v okviru naslednjih 5 % zajel tudi vzdrževane osebe.

Pri podatkih preseneča relativno visok delež žensk, ki so zapuščale kmečki poklic (31,5 %) in relativno majhno število tistih (18 %), ki naj bi že poprej delale v sekundarnih dejavnostih. Za primerjavo lahko navedemo, da je bilo v sekundarnih dejavnostih v Sloveniji pred odhodom na začasno delo v tujino 55,5 % moških zdomcev. Nadpoprečen pa je delež žensk, ki so bile prej po poklicu trgovke (3,6 %) in upravne oziroma administrativne delavke (15,1%), saj jih je skupaj kar štiri krat več kot moških zdomcev iz istih poklicev.

Kvalifikacijska ali izobrazbena struktura zdomcev je v tesni povezanosti s stopnjo razvitosti sredine iz katere izhajajo, zato največ kvalificiranih delavcev odhaja na delo v inozemstvo iz osrednje Slovenije.

Največji delež zdomcev s srednjo in visoko izobrazbo ter strokovno kvalifikacijo so imele ljubljanske občine, od koder je več kot dve tretjini zdomcev odšlo na začasno delo v tujino z že pridobljeno kvalifikacijo oziroma izobrazbo (64 %). Več kot polovica zdomcev ima pridobljeno kvalifikacijo v naslednjih občinah: Vrhnika in Radovljica (60,8 %), Tržič (56,7 %), Kranj (54,5 %), Kamnik (52,8 %), Škofja Loka (54,8 %) in Jesenice (52,8 %) ter Gorje (58,3 %). Tej skupini občin sledita občini Izola in Piran (50,9 % oziroma 43,7%), sledijo pa občine Maribor (44,6 %), Celje (44,2 %), Velenje (40,8 %), Trbovlje (40,9 %), Hrastnik (42,7 %), Žalec (42,9 %) in nekatere občine širšega ljubljanskega vplivnega območja (Logatec 43,1 %, Trbovlje 40,9 %, Domžale 48,4 %, in Litija 45,2 %). Dvajset slovenskih občin ima v tujini nad 50 % zdomcev s kvalifikacijo. Tretjina občin oddajav tujino več kot polovico (50,33 % ali 8535 zdomcev) kvalificirane delovne sile iz Slovenije.

Po deležu, kot tudi po absolutnem številu prednjačijo občine: lju-

bljanske občine, Celje, Maribor, Kranj, Radovljica, Dožale, Žalec ter Jesenice. Te občine imajo na delu v tujini 7308 ali 46% vseh slovenskih kvalificiranih zdomcev. To pomeni, da sedmina občin daje nekaj manj kot polovico strokovno usposobljenih delavcev na delo v tujino.

Najmanj kvalificiranih delavcev v tujini je iz občini Ilirska Bistrica (19,6 % oziroma 37 zdomcev), Sežana (22,1 % oziroma 36 zdomcev), Ajdovščina (20,1 % oz. 79 zdomcev), Idrija (20,7 % oz. 17 zdomcev) ter Kočevje (19,0 % oz. 104 zdomci). Po deležu, ne pa tudi po številu, odpade zelo malo kvalificiranih delavcev na občine Murska Sobota, Lendava in Lenart, kjer jih je skupaj sicer kar 1398, a vendar predstavljajo le 9 % vseh strokovno usposobljenih zdomcev iz Slovenije.

Delež kvalificirane zdomske delovne sile, ki je enak slovenskemu poprečju, ima 18 občin. Gre za zdomce, ki so si doma pridobili kvalifikacijo ali dokončali določeno šolo ter se z delovno prakso ali pa brez nje zaposlili v inozemstvu. Nasproti tej skupini stoji kmečka delovna sila, ki največkrat nima drugega poklica kot tistega, ki ga je opravljala doma - kmetovanje. Na podlagi razmerja delavcev obeh skupin zdomcev, smo uvrstili občine v pet osnovnih tipov:

Tip A: a) najvišji delež kvalificiranih delavcev in najnižji delež kmetov (KV zdomcev nad 50 %, kmetov zdomcev pod 5 %): Zagorje, Radovljica, Tržič, Jesenice, Kranj, Ljubljana, Vrhnika, Izola;

b) najvišji delež kvalificiranih delavcev in nižji delež kmetov (KV zdomcev nad 50 %, kmetov-zdomcev med 5 do 10 %): Škofja Loka, Kamnik;

Tip B: a) visok delež kvalificiranih delavcev in najnižji delež kmetov (KV zdomcev med 40-50 %, kmetov zdomcev pod

5 %): Hrastnik, Piran, Velenje;

- b) visok delež kvalificiranih delavcev in nižji delež kmetov (KV zdomcev med 40-50 %, kmetov-zdomcev med 5 do 10 %): Celje, Domžale, Logatec, Maribor, Trbovlje;
- c) visok delež kvalificiranih delavcev in nizek delež kmetov (KV zdomcev med 40-50 %, kmetov zdomcev med 10 do 20 %): Žalec

Tip C: a) srednji delež kvalificiranih delavcev in nižji delež kmetov (KV zdomcev med 30-40 %, kmetov zdomcev med 5 do 10 %): Postojna, Radlje, Ravne na ~~Koroškem~~, Dravograd;

b) srednji delež kvalificiranih delavcev in nizek delež kmetov (KV zdomcev med 30-40 %, kmetov-zdomcev med 10 do 20 %): Koper, Slovenj Gradec, Trebnje, Sevnica, Slovenske Konjice, Slovenska Bistrica;

c) srednji delež kvalificiranih delavcev in srednji delež kmetov (KV zdomcev med 30-40 %, kmetov-zdomcev med 20 in 40 %): Grosuplje, Novomesto, Cerknica, Šmarje, Ljutomer;

Tip D: a) nizek delež kvalificiranih delavcev in nizek delež kmetov (KV zdomcev med 20 in 30 %, kmetov-zdomcev med 10 in 20 %): Ajdovščina

b) nizek delež kvalificiranih delavcev in srednji delež kmetov (KV zdomcev med 20 in 30 %, kmetov-zdomcev med 20 in 40 %): Nova Gorica, Sežana, Idrija, Ribnica, Metlika, Brežice, Laško, Šentjur, Mozirje;

c) nizek delež kvalificiranih delavcev in najvišji delež kmetov (KV zdomcev med 20 in 30 %, kmetov-zdomcev nad 40 %): Ptuj, Ormož, Gornja Radgona, Črnomelj;

- Tip E: a) najnižji delež kvalificiranih delavcev in nizek delež kmetov (KV zdomcev pod 20 %, kmetov-zdomcev med 10 in 20 %): Ilirska Bistrica
- b) najnižji delež kvalificiranih delavcev in srednji delež kmetov (KV zdomcev pod 20 %, kmetov - zdomcev med 20 in 40 %): Kočevje, Tolmin;
- c) najnižji delež kvalificiranih delavcev in najvišji delež kmetov (KV zdomcev pod 20 %, kmetov-zdomcev nad 40 %): Lenart, Lendava, Murska Sobota;

Navedena tipizacija nam nazorno ponazarja obratno sorazmerje med deležem začasno zaposlenih delavcev v tujini s kvalifikacijo oziroma višjo izobrazbo in tistimi, ki so odšli na delo v inozemstvo naravnost iz kmetijstva. V strukturi kmečke delovne sile na delu v tujini vodijo tako v absolutnem kot relativnem pomenu občine sevrovzhodnega dela Slovenije: Murska Sobota (71,5 % oziroma 3557 kmetov-zdomcev), Lenart (63,9 % oziroma 619 kmetov-zdomcev) in Ljutomer (36,7%), Šentjur (30,5 %), Šmarje (32,9 %), Metlika (37,8 %).

Delež kmetov-zdomcev v slovenskem poprečju imajo 4 dolenjske (Grosuplje, Kočevje, Ribnica in Novo mesto) in pet notranjsko-primorskih občin (Cerknica, Idrija, Nova Gorica, Sežana in Tolmin).

Najmanj zdomcev - bivših kmetov je iz dveh zasavskih občin, dveh občin slovenskega primorja in šestih srednje-slovenskih občin (Hrastnik 1,6 %, Zagorje 3,7 %, Izola 0,9 %, Piran 2,4 %, Jesenice 1,1 %, Vrhnika 1,2 %, Radovljica 4,6 %, Tržič 4,2 %, Kranj 4,4%, Ljubljana 3,6 % ter Velenje 4,9 % kmetov od celotnega števila vseh zdomcev iz občine).

Struktura zdomcev iz slovenskih občin po nacionalni sestavi (Karta 2)

Pri izhodiščni obravnavi strukture slovenskih zdomcev smo ugotovili, da SR Slovenija v tem pogledu predstavlja posebno enoto v okviru jugoslovanske skupnosti. Tu ne gre le za tendenco obratnega razmerja med izobrazbeno in poklicno strukturo slovenskih zdomcev napram strukturi iz Jugoslavije (delež kmetov-zdomcev v SFRJ je 50 %, v SR Sloveniji 30 %, delež zdomcev s kvalifikacijo ali višjo izobrazbo je v SFRJ 23 %, v SR Sloveniji 33 %, temveč tudi za povsem specifične značilnosti slovenskega trga dela in z njim povezano migracijsko aktivnostjo.

Medtem, ko je v Jugoslaviji ob koncu maja 1974 več kot 400 000 (436 323) nezaposlenih iskalo dela, jim je skupnost lahko ponudila le 66 000 (66444) prostih delovnih mest; Slovenija je bila edina republika, ki je imela na voljo več delovnih mest, kot je bilo prosilcev zanje (9369 delovnih mest - 8310 nezaposlenih). Tako stanje vodi k zaposlitvi drugih nacionalnosti na teritoriju SR Slovenije in v drugi fazi tudi k potencialnemu zapuščanju delovnega mesta v Sloveniji in iskanju boljše plačane zaposlitve v inozemstvu. Zapošlitev za leto ali dve, morda samo za nekaj mesecev, je nekaterim skupinam drugih nacionalnosti v Sloveniji le prehodna stopnja v migracijskem ciklu zaposlovanja izven državnih meja.

Delovna sila iz drugih republik v SR Sloveniji

Podatki, ki so jih zbrali novinarji, navajajo 150 000 delavcev iz drugih republik, ki so našli zaposlitev v SR Sloveniji. Največ je delavcev iz SR Hrvatske - skoraj polovica (43 %), natip iz

Bosne in Hercegovine (38 %) in iz ožje Srbije (18 %). Večina se jih je sploh prvič zaposlila (54 %), kajti prišli so v Slovenijo predvsem zaradi možnosti dela (48 %) oziroma ugodnejših življenjskih pogojev (28,3 %). Podobno kot v tujini je njihova delovna sposobnost velika, saj je 38 % mlajših od 25 let, 36 % jih je starih med 25 in 35 leti, 23 % jih je v starostni dobi med 45 in 35. letom in komaj 4,5 % delavcev drugih nacionalnosti je v Sloveniji starejših od 45 let. Zaradi pomanjkanja izobrazbe so ti delavci na delovnih mestih, ki ne zahteva kvalifikacije (komunalne in uslužnostne dejavnosti ter gradbeništvo) in zato ni čudno, če je 39 % jugoslovanskih "zdomcev" v Sloveniji brez kakršnikoli kvalifikacij, oziroma, da je 31 % zdomcev na delovnih mestih, za katera so se priučili. Od vseh registriranih delavcev drugih nacionalnosti jih je v SR Sloveniji 16 % več kot 10 let, 25,5 % jih je v SR Sloveniji več kot pet let, 13 % pa jih je prišlo sem pred enim oziroma štirimi leti. Le 17 % jih še ni bilo dalj kot leto dni v SR Sloveniji. Zanimivo je, da se več kot 2/3 (68 %) delavcev drugih nacionalnih skupin v Sloveniji ne misli vrniti v domače okolje in da jih je zato že več kot polovica (54 %) pripeljala v Slovenijo svoje družine (28,29).

G i b a n j e d e l o v n e s i l e i z d r u g i h
r e p u b l i k v t u j i n o p r e k o S R S l o -
v e n i j e

Glede na precejšen delež delovne sile drugih nacionalnosti v Sloveniji, predvsem, če primerjamo deleže med aktivnim prebivalstvom republike, nas ne začudi, če je ta skupina delavcev relativno precej zastopana v procesu začasne ekonomske emigracije. V popisu prebivalstva leta 1971 druga faza migracije te skupine še

ni bila tako očitna (prva faza: domače okolje - SR Slovenija, druga faza: SR Slovenija - tujina) ali pa je delno vzrok majhne številčnosti te skupine v tujini tudi v tem, da so popisovalci registrirali le podatke, ki so jim jih dali družinski člani v Sloveniji. Predvidevamo, da je zdomcev, ki so preko Slovenije našli zaposlitev v Zahodno-evropskih državah (kot direktni zdomci ali detaširani delavci) precej več.

Od zdomcev, ki so se iz SR Slovenije zaposlili v tujini, je 93% Slovencev. Od drugih narodnosti je največ Hrvatov (2,3%), nato Muslimanov in Srbov (2,0%). Nad 10% zdomcev drugih nacionalnosti imajo gospodarski centri republike, predvsem Ljubljana in Koper, pa tudi občine na robu slovenskega etničnega ozemlja, kot so na primer Piran, Izola, Metlika in Lendava. Največ je neslovenskih nacionalnosti na začasnem delu v tujini iz občine Piran (29,4%), med temi okrag dve tretjini Hrvatov (21,6%). Tej občini sledijo Izola, Koper, ki imata skoraj četrtno in Metlika, ki ima tretjino neslovenskih zdomcev. V vseh omenjenih občinah prevladujejo zdomci hrvatske narodnosti z izjemo občine Lendava od koder je v tujini zaposlena četrtna zdomcev neslovenske narodnosti (25,4%), a od tega je Hrvatov le 2,2% (34,50).

Iz Ljubljane je odšlo na začasno delo v tujino kakih 10% zdomcev drugih narodnosti. V tej skupini so v ustreznih deležih zastopane vse nacionalnosti Jugoslavije. Več kot 5% zdomcev drugih republik zasledimo še v gospodarsko močnih občinah kot so Jesenice, Tržič, Kranj, Vrhnika, Trbovlje, Hrastnik, Celje, Maribor, oziroma v občinah na robu nacionalnega ozemlja - torej iz občin Murska Sobota, Brežice, Črnomelj in Kočevje. Povsod drugod je delež zdomcev neslovenske narodnosti neznaten.

Smer migracijskih tokov začasno
zaposlenih iz Slovenije v tujini
(Karta 7)

Slovenski migracijski tok začasno zaposlenih se v pogledu regionalne usmeritve v glavnem pokriva z jugoslovanskim. Po absolutnem številu zdomcev prebladuje zaposlitev iz Slovenije v ZR Nemčijo, nato v Avstrijo, v druge evropske dežele in v Ameriko. Pri strukturni analizi pa ugotovimo naslednje posebnosti:

- Slovenija je republika z nadpoprečno visokim deležem zdomcev v Avstriji, saj jih ima na delu v tej deželi 8300 ali 5 % več kot znaša začasno število zaposlenih delavcev iz Jugoslavije v tej deželi;
- Slovenija je s 5,7 % zdomcev, zaposlenimi v Švici, za skoraj 100 % nad jugoslovanskim poprečjem. Jugoslovansko poprečje je namreč za polovico nižje in znaša 3,2 % vseh v tujini zaposlenih zdomcev;
- enaka situacija velja tudi za zaposlovanje v Severni Ameriki (ZDA in Kanada), čeprav je Črna gora po deležu zdomcev v teh deželah pred Slovenijo. Poprečje za Jugoslavijo je tudi v tem primeru za polovico nižje kot v SR Sloveniji, kjer znaša 9 %.
- Slovenija daje očitno manj migrantov kot ostala Jugoslavija v ostale prekomorske dežele, predvsem Avstralijo (SR Slovenija 1,9 %, SERJ 6,0 %), medtem, ko je udeležena v drugih zahodnoevropskih deželah (SR Slovenija 7,3 %, SFRJ 11,2 %), razen v Franciji, nekje v sorazmerju z jugoslovansko strukturo. To velja predvsem za zaposlovanje iz Jugoslavije in Slovenije v Zvezni republiki Nemčiji, kjer znaša delež v tujini zaposlenih Jugoslovancev kot tudi Slovencev okrog dve tretjini.

Delež in število Slovencev na začasnem delu v Zvezni republiki Nemčiji (Karta 5)

Število zdomcev, zaposlenih v ZR Nemčiji prevladuje na območjih, kjer se tudi drugače prebivalstvo močno odloča za ekonomsko emigracijo v tujino. V prvi vrsti gre tu za občine Severovzhodne Slovenije: Maribor, Ptuj, Murska Sobota, Lendava, Gornja Radgona, Ljutomer ter Ormož. Teh sedem občin je glede absolutne udeležbe zdomcev na začasnem delu v ZR Nemčiji na prvem mestu, saj imajo tam zaposlenih nekaj nad 13 000 delavcev (13 381), ali kar polovico vseh slovenskih zdomcev v ZR Nemčiji. Če k temu številu dodamo še število zdomcev iz okoliških krajev in občin Štajerske, ki imajo v ZR Nemčiji zaposlenih še nad 500 zdomcev, potem je število zdomcev v ZR Nemčiji (ob udeležbi števila v občinah Celje, Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice ter Žalca in Šmarij) skoraj dve tretjini (56 %). Ta vrednost pa je še večja, če dodamo občine na Dolenjskem in v Posavju, ki so v tem toku nadpovprečno udeležene. Upoštevati bi morali predvsem ljubljanske občine ter občine Brežice, Krško, Novo mesto, Ribnica in Črnomelj, ki imajo še vse nad 660 zaposlenih v ZR Nemčiji. Osemnajst omenjenih občin ali ena tretjina vseh slovenskih občin daje v zdomski cikel migracij med Slovenijo in ZR Nemčijo 75 % ali $\frac{3}{4}$ vseh slovenskih ekonomskih migrantov, ki so si našli zaposlitev v tej industrijski deželi. Karakteristično je, da zaseda 12 zadnjih mest v razvrstitvi glede na število zdomcev v ZR Nemčiji devet primorsko-notranjskih in tri zasavske občine, ki imajo skupaj le 753 zdomcev ali 2,5 % začasno zaposlenih v Zvezni republiki Nemčiji. Vsaka od teh občin ima manj kot 100 zdomcev na delu v Nemčiji.

Glede na delež v ZR Nemčiji zaposlenih zdomcev se zdi, da je zaposlovanje v to deželo pritegnilo v posebno velikem številu prebivalstvo posavskih in dolenjskih občin. Nad 80 % zaposlenih zdomcev v ZR Nemčiji že imajo le navedene občine; občina Ribnica na primer 89,6 %. Sledijo občina Metlika (82,4 %), Brežice (86 %), Kr-

ško (82 %), Zagorje (85 %).

Več kot tri četrtine zdomcev imajo v ZR Nemčiji občine Kočevje (79 %), Grosuplje (78 %), Sevnica (75 %), Trbovlje (79,5%), Hrastnik (77,4 %), Šmarje ter Slovenske Konjice. V poprečju daje teh dvanajst občin po 81 % - torej več kot štiri petine zdomcev na delo v Zvezno republiko Nemčijo.

Podpoprečno so zastopane v tem migracijskem ciklu edinole tiste občine, ki so v bližini državnih meja in koder se lahko zdomstvo usmerja v sosednjo deželo (Avstrija, Italija). Primer so primorske občine: Tolmin, Sežana, Nova Gorica in občine v Severovzhodni Sloveniji: Murska Sobota, Dravograd, Gornja Radgona, Lendava itd.

Delež in število Slovencev na začasnem delu v Avstriji (Karta 6)

Vrstni red občin glede na absolutna in relativna števila zaposlenih zdomcev v Avstriji približno sovpadata. Prekmurske in štajerske občine so tako po številu kot po deležu zaposlenih v tej severni sosedni povsem pri vrhu. Čeprav delež zdomcev v Avstriji nikjer ne presega 50 % zdomcev, pa so absolutne vrednosti ponekod že visoke; posebno še v občinah Pomurja (Murski Soboti 2338, Lendava 1019). Za občino Murska Sobota pomeni ta vrednost tudi nasploh najmočnejši delež zdomcev. Poleg omenjenih dveh občin ima še sedem občin Severovzhodne Slovenije več kot 200 delavcev na delu v Avstriji. To so Ptuj (987), Maribor (773), Gornja Radgona (493), Lenart (457), Ljutomer (327), Ormož (275), Ravne (227); vse so manj kot 50 km oddaljene od jugoslovansko-avstrijske meje. Nasploh je značilno, da so obmejne občine štajerske in koroške ter Prekmurja zaposlile v sosednji Avstriji blizu 9/10 vseh slovenskih zdomcev, zaposlenih

v Avstriji (86, 9%). Skupaj je namreč v tej deželi nekaj nad 8 000 slovenskih zdomcev (8319); od tega je 7000 zdomcev omenjenih občin. Najmanjšo udeležbo v tem migracijskem toku zasledimo pri občinah Notranjske in Primorske ter Zasavja in Dolenjske (Ribnica, Metlika, Trebnje), čeprav imajo drugače precejšnje število svojih občanov na delu v tujini. Te občine dajo v Avstrijo le 2,5 % slovenskih zdomcev, zato ni čudno, da tudi po deležu zaposlenih v Avstriji vodijo Pomurske občine: Murska Sobota (46,9 %), Lenart (41,8 %), Gornja Radgona (37,8 %), Lendava (34,7 %), Ljutomer (32,2 %), Ormož (30,0 %). K omenjeni skupini spadajo še obmejne obdravske in koroške občine, ki imajo skorajda vse okrog 30 % svojih zdomcev na delu v Avstriji (Radlje 36,2 %, Ravne 31 %, Slovenj Gradec (27 %), Dravograd 27 %).

Delež in število Slovencev na začasnem delu v Švici

Število in delež slovenskih zdomcev v Švici sta občutno manjša, kar lahko pripišemo deloma precejšnji oddaljenosti, po drugi strani pa zahtevnemu trgu dela te alpske dežele. V Švici je našlo zaposlitev 5,7 % ali 27441 zdomcev iz Slovenije pri čemer so v absolutnem številu najmočneje zastopani tišti zdomci, ki prihajajo iz gospodarsko najmočneje razvitih območij z dobro organizacijo izobraževanja: Gorenjska, Primorje, osrednja Slovenija.

Občine industrijsko upravnih središč so edine, ki imajo nad 100 zaposlenih v Švici. Nad 50 zaposlenih v Švici ima 11 občin, od katerih so štiri na Gorenjskem: Kranj (92), Radovljica (87), Jesenice (63), Škofja Loka (59), pet jih je iz Štajerskega: Slovenska Bistrica (59), Žalec (69), Ptuj (90), Ravne (75), Pomurja: Lendava (93), ena iz primorske: Nova Gorica (66) ter ena iz Dolenjske: Novo mesto (55). Skupaj ima 15 občin v Švici zaposlenih 1783 zdomcev ali dve tretjini (65 %) zaposlenih Slovencev v tej deželi.

Dve petini slovenskih delavcev v Švici izhajata iz upravnih središč, okrog 15 % pa iz gorenjskih občin.

Po deležu zaposlenih v Švici so namreč prav gorenjske občine tiste, ki zaposlujejo največ svojih delavcev. Pred vsemi sta po udeležbi v tem migracijskem toku občini Radovljica in Škofja Loka, ki imata po 15 % svojih zdomcev zaposlenih v Švici. Temu deležu je treba prišteti še vrednost ostalih treh gorenjskih občin (Jesenice 11,7 %, Kranj 12,7 % in Tržič 11,3 %), ki vsaka zase odda v Švico več kot eno desetino zdomske delovne sile.

Nad 10 % zaposlenih zdomcev v Švici imajo še naslednje občine: ljubljanske občine (11,4 %), Vrhnika (13,3 %), Nova Gorica (13,8 %), Ajdovščina (13 %), Piran (12,5 %), Izola (10,4 %).

Delež in število začasno zaposlenih delavcev iz Slovenije v drugih deželah Evrope

V tej skupini zdomcev so občutna odstopanja med deleži po posameznih občinah. Medtem, ko nekaj občin nima zaposlenih v deželah Evrope izven ZR Nemčije, Avstrije in Švice, pa ta delež znaša v drugih občinah preko 50 %. Običajno gre za občine, ki so v bližini zahodne jugoslovanske meje, kjer se prebivalstvo zaradi znanja jezika in navezanosti na italjanski prostor odloča za zaposlovanje v romanskih deželah (poleg Italije še v Franciji). Nad 50 % zdomcev imajo v romanskih deželah občine Sežana (66,9 %), Ilirska Bistrica (59,8 %), Idrija (53,6 %) in Ajdovščina (51,7 %). Tako imajo vse občine Trimorske - tem občinam namreč kmalu sledijo še druge, - razen Kopra (11,4 %), več kot eno tretjino začasno zaposle-

nih v teh evropskih deželah. Iz devetih primorskih občin (po-
leg omenjenih štirih še Tolmina, Nove Gorice, Pirana, Postojne
in Izole) odhaja na začasno delo v evropske dežele izven ZR Nem-
čije, Avstrije in Švice 31 % slovenskih zdomcev.

Temu številu prispevajo pomemben delež tudi občine osrednje Slo-
venije in Koroške. V nasprotju s primorskimi občinami, ki imajo
največji delež svojih zdomcev v romanskih deželah (40 do 50 %) pa osrednjeslovenske in koroške občine usmerjajo veliko število
svojih ekonomskih migrantov v Švedsko ali v dežele Beneluxa (Dra-
vograd 9,5 %, Logatec 5,9 % in Tržič 7,5 %). Ta skupina, ki daje
v omenjene evropske dežele nad 10 % zdomcev, se deli na dve regi-
onalni enoti:

- prva obsega pet občin širše ljubljanske okolice (Ljubljana, Vr-
hnika, Škofja Loka, Logatec in Čerknica),
- druga pa zajema dve koroški občini (Dravograd in Slovenj Gradec)

Po orientaciji migracijskega toka v ostale evropske dežele ugo-
tavljamo, da gre tu v prvi vrsti za tok v sesednjo Italijo, kjer
je zaposlenih 3 % ali 1442 slovenskih zdomcev, na drugem mestu
je zaposlitev v deželah Beneluxa in na Švedskem, kjer je 298 ali
2,7 % vseh slovenskih zdomcev. Najmanjši delež Slovencev se odlo-
či za migracijo v Francijo, čeprav je ta dežela pri ostalih ju-
goslovanskih narodnostih zelo priljubljena (SFRJ 5,5 %, SR Slove-
nija 1,6 %).

Delež in število začasno zaposlenih delavcev iz Slovenije v pre- komorskih deželah

Na delu v prekomorskih deželah je skoraj toliko zdomcev kot v o-
stalih evropskih deželah izven ZR Nemčije, Avstrije in Švice. To

pomeni, da je tam zaposlenih 6,4 % ali 3077 ekonomskih migrantov. Slovenci se, če se že odločajo za prekomorsko migracijo, zaposlijo največ v Severni Ameriki, torej v Združenih državah ali Kanadi. V Ameriki je po podatkih popisa iz slovenskih občin okrog 22000 zdomcev, ali dve tretjini vseh, ki migrirajo iz ekonomskih razlogov na začasno delo v prekomorske dežele. Glede na udeležbo začasno zaposlenih po posameznih občinah v migracijskem ciklu med SR Slovenijo in prekomorskimi državami bi lahko Slovenijo razdelili na pet regionalnih enot:

1. alpski svet z občinami Tolmin (20 % brez zdomcev), Kamnik (17 %), Mozirje (19 %), Tržič (13 %), Domžale (19 %) in Škofja Loka (12 %), daje 468 zdomcev v prekomorske dežele;
2. občine Primorske: Izola (15 %), Nova Gorica (16 %), Postojna (16 %), Ajdovščina (16 %), Ilirska Bistrica (13 %), zaposlujejo v prekomorskih deželah 205 zdomcev;
3. Celjska regija: z Laškim (11 %), Žalcem (11 %) in Celjem (10 %), ki ima 205 zdomcev v deželah Severne Amerike in Avstralije;
4. dolenjsko-belokranjska regija, predvsem občini Novo mesto (11 %) in Črnomelj (20 %), ki sta dali 293 zdomcev v prekomorske dežele;
5. skupaj je iz teh štirih regij zaposlenih v prekomorskih deželah 1261 začasno zaposlenih v tujini ali 41 % vseh zdomcev, ki so si tam našli zaposlitev. Najmanjši pomen in delež beležijo v tem zdonskem toku občine Štajerske in Prekmurja (Dravograd, Radlje, Maribor, Ptuj, Ormož, Ljutomer, Murska Sobota, Šentjur in Šmarje) ter zasavske in obsavske občine (Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Krško) kot tudi nekatere občine osrednje Slovenije (Radovljica, Jesenice, Vrhnika) z 2 do 3 % zdomcev v prekomorskih deželah.

Struktura in obseg mobilnosti iz Slovenije v tujino

Naloga, ki izhaja iz analize strukture in smeri začasnega zaposlovanja v inozemstvu, je za geografa jasno postavljena: treba je najti v določenem prostoru in migracijskem ciklu zakonitosti, ki ta tok usmerjajo. Ker raziskujemo mobilnost oziroma gibanja prebivalstva med dvema prostoroma z različno socio-ekonomsko strukturo, je naša zahteva lahko uresničena šele takrat, ko lahko v okviru migracij prebivalstva med prostoroma zaznamo demografske elemente, ki so za ta tok gibanja prebivalstva karakteristični in ki v večji ali manjši meri pogojujejo zaposlitev določene socialne skupine ljudi. Poskušajmo ugotoviti zakonitosti posameznih smeri migracij iz SR Slovenije v tujino.

Karakteristike zdomskega cikla med SR Slovenijo in Avstrijo

V mobilnosti prebivalstva med Slovenijo in Avstrijo je iz dosedanjih ugotovitev moč sklepati v največji meri na zakonitosti, ki jih izkazuje občina Murska Sobota, saj je število oziroma delež zdomcev iz te občine najmočnejše zstopan v migracijskem toku proti Avstriji. Dragoceno pomoč pri iskanju zakonitosti migracijskega toka proti Avstriji nam nudijo tudi preostale pomurske občine, čeprav se njihovi zdomci v prvenstveni smeri zaposlujejo v ZR Nemčiji, šele nato v Avstriji (Ptuj, Ormož, Ljutomer, Lendava, Gornja Radgona in Lenart).

To migracijsko usmeritev v Avstrijo, oziroma točneje v Avstrijo, ZR Nemčijo in Švico (glede na vrstni red po deležu začasno zaposlenih v tujini), karakterizirata predvsem visok odstotek (celo nad 40 %) kmečkega prebivalstva in nizek delež kvalificirane delovne sile. Izučenih delavcev ali takih s srednjo in visoko izo-

brazbo je le redkokje (Ljutomer) nad 25 %, medtem, ko je nekvalificiranih ali priučenih delavcev iz pomurske regije preko dve tretjine vseh začasno zaposlenih. Poleg tega velja za Mursko Soboto, kot tudi za ostale omenjene občine Severovzhodne Slovenije, da je tako število kot delež začasno zaposlenih v inozemstvu v primerjavi s številom domačega prebivalstva nadpovprečno visoko. Vrednosti se gibljejo povsod okrog 1000 zdomcev iz posamezne občine, v Murski Soboti pa celo okrog 5000. Visok delež je podobno karakterističen za to regijo kot prej omenjeno število začasno zaposlenih v tujini. Ta migracijski tok v Avstrijo karakterizira povsod nad 5 %, v občini Murska Sobota, kjer je migracija v Avstrijo primarna, nastopa celo druga največja vrednost deleža zdomcev (za Lendavo) z 8 %. V tej občini z očitno migracijsko težnjo v Avstrijo prevladuje delež mladeža in velikokrat tudi ženskega prebivalstva (42 - 45 %) na začasnem delu v tujini. Za druge občine tega območja kaj takega z gotovostjo ne bi mogli trditi, edino Gornja Radgona in Ljutomer sta tej strukturi zdomcev, zaposlenih v Avstriji, blizu.

Tipičnost migracijskega cikla začasno zaposlenih med Slovenijo in Avstrijo je^v nadpovprečno visokem številu zaposlenih zdomcev in v velikem deležu tega mobilnega prebivalstva napram domačemu prebivalstvu v občinah Pomurja. Ta tok karakterizira mladost in nizka kvalifikacijska struktura zdomcev, saj prihajajo v glavnem iz agrarnih gospodinjstev.

Karakteristike zdomskega cikla med SR Slovenijo in deželami Evrope (izven Avstrije in ZR Nemčije)

Čeprav naslov govori o migracijskih gibanjih med Slovenijo in Evropskimi deželami, ki imajo precej manjši delež slovenskih zdomcev

kot Avstrija in Zvezna republika Nemčija, pa gre za pomemben migracijski tok, ki je usmerjen v Italijo. K taki obravnavi nas silijo predvsem velika udeležba prebivalstva obmejnih območij v tem migracijskem ciklu med Slovenijo in Severno Italijo.

Ne glede na to, ali gre pri tem za usmeritev prebivalstva neke občine v Italijo in nato še v druge evropske ali prekomorske dežele, ostajajo nekatere karakteristike v strukturi tega mobilnega prebivalstva enake. To velja tako za usmeritev ekonomske migracije iz občin Tolmin in Ilirska Bistrica v sosednjo Italijo in nato še v ZR Nemčijo in Severno Ameriko, kot tudi za občine Nova Gorica, Ajdovščina, Sežana in Piran, ki jim bolj ustreza migracija v Italijo, ZR Nemčijo in Švico, ali za občino Idrija, ki se poleg Italije usmerja še v Avstrijo in ZR Nemčijo.

Prvi značilni podatek za primorske občine, ki dajejo zdomcev Italijo, govori o udeležbi velikega števila ženskega in mladega prebivalstva v migracijskem toku med Slovenijo in Italijo. Vse občine, razen Pirana in Tolmina, ki imata nasploh svojsko strukturo zdomcev, so registrirale na začasnem delu v tujini več kot dve tretjini mlade in nad polovico ženske delovne sile. Nekaterе občine (Idrija, Sežana, Ajdovščina in Ilirska Bistrica) pa so tako po deležu mladih, pod 30 leta starih zdomcev, kot tudi po deležu žensk na začasnem delu v tujini v samem slovenskem vrhu. V vseh teh občinah je od vseh zdomcev več kot 50 % žensk v glavnem na začasnem delu v Italiji, obenem pa okrog 70 % zdomcev še ni dopolnilo 30 let.

V vseh omenjenih občinah niti število niti delež zdomcev (glede na domače prebivalstvo) ni posebno visoko. Medtem, ko so v občini Tolmin vrednosti še blizu slovenskega poprečja, saj je tam okrog 500 delavcev oziroma dobra dva odstotka zaposlenih izven državnih meja, pa so drugod tako absolutne kot relativne vrednosti precej nižje. V Idriji, Sežani ali v Piranu so te vrednosti celo

najnižje v Sloveniji (pod 200 zdomcev ali pod 1,5 % zdomcev od števila prebivalstva občine).

Kvalifikacijska struktura zdomcev je v vseh primorskih občinah izredno nizka, le občina Piran nekoliko izstopa. Povsod drugod je delež kvalificiranih zdomcev precej nižji, saj pade celo pod četrtino. Nekvalificirano prebivalstvo, ki se iz Primorske zaposluje v Italijo, ne izhaja, podobno v Prekmurju, iz kmečkih gospodinjev, saj je delež takih zdomcev le nekaj nad 10 odstotkov.

Za zdomski cikel začasno zaposlenih iz SR Slovenije v Italijo je torej tipična predvsem izključna orientacija primorskih občin v ta prostor. Prebivalstvo, ki od tod odhaja na začasno delo, je izredno mlado in v glavnem ženskega spola, karakterizira pa ga nizka kvalifikacijska struktura.

Karakteristike zdomskega cikla med SR Slovenijo in ZR Nemčijo

Migracije na začasno delo iz SR Slovenije v ZR Nemčijo so tako po deležu kot tudi po številu zdomcev najštevilnejše. Velika večina občin (52) oddaja največji del zdomcev ravno v Zvezno republiko Nemčijo in le osem občin je v tem pogledu tesneje povezanih z drugimi državami (Avstrija, Italija). Treba je opozoriti, da se teh 52 občin močno razlikuje med seboj tako po številu kot po deležu zdomcev, zaposlenih v ZR Nemčiji, pa tudi po usmerjenosti v določen prostor ZR Nemčije.

Karakteristike zdomskega cikla med Slovenijo in ZR Nemčijo ¹¹ ~~tezo~~
kot varianto Avstrije

Osemnajst občin Štejserske, Koroške in Prekmurja usmerja največji delež zdomske delovne sile v Zvezno republiko Nemčijo, ostali zdomci pa se zaradi ~~različnih~~ različnih vzrokov, zaposlujejo v sosednji Avstriji. V okviru te migracije zasledimo nekaj tipičnih faktorjev, ki oblikujejo mobilnostni cikel prebivalstva iz Severovzhodne Slovenije.

1. Začasno zaposlovanje v tujino v vseh omenjenih osemnajstih občinah je že tradicionalno. Novejši tok migracije na začasno delo v tujino se je sprožil tod že v šestdesetih letih oziroma pred začetkom zaposlovanja zdomcev iz katerekoli druge slovenske regije. Zdomstvo iz tega prostora je tako po deležu kot po absolutnem številu zdomcev daleč nad slovenskim poprečjem. Edino izjemo predstavljata dve občini: Velenje in Slovenj Gradec.
2. Posebna značilnost tega zdomskega cikla je vsekakor v prostorski strnjenosti; za vse občine severovzhodne Slovenije (razen Murske Sobote, kjer je delež zaposlenih v Avstriji večji od tistega v ZR Nemčiji) severno od črte občinske meje Hrastnika, Celja, Žalca in Mozirja je značilno, da se prebivalstvo, ki se odloči za ekonomsko migracijo v tujini, odloči za začasno delo v ZR Nemčiji z alternativo možne zaposlitve v Avstriji. Ta tok poteka na sledeč način:
 - a) v ZR Nemčijo, Avstrijo in druge evropske dežele odhajajo zdomci iz občin Ljutomer, Maribor, Velenje, Slovenj Gradec in Trbovlje;
 - b) v ZR Nemčijo, Avstrijo in Švico odhajajo zdomci iz občin Ormož, ^Ktuj, Slovenska Bistrica, Šmarje, Slovenske Konjice, Šentjur, Radlje, Dravograd in Ravne;

c) v ZR Nemčijo, Avstrijo in Severno Ameriko pa se zaposlujejo delavci iz občin Lendava, Lenart in Gornja Radgona.

3. Demografske karakteristike zdomstva tega območja odgovarjajo prostoru, ki je znano kot agrarno in prenaseljeno ter brez zadostnih možnosti za zaposlitev in bivanje prebivalstva ter izobrazbo v večjih gospodarskih in urbanih središčih regije.

Kvalifikacijska in izobrazbena struktura je v vseh občinah ob Dravi in severno od nje nizka (Ptuj, Ormož, Lendava, Ljutomer, Gornja Radgona in Lenart), obenem pa je odstotek tistih, ki so zapustili svoje kmetско gospodarstvo zaradi možnosti zaposlitve v inozemstvu visok. Poprečne vrednosti tako glede izobrazbene kot tudi poklicne strukture zasledimo v občinah te regije, ki imajo ugodno prometno povezavo z industrijskimi centri in ležijo na robu subpanonske regije (Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice, Šmarje, Šentjur, Radlje). Večje število kvalificiranih delavcev in tistih s srednješolsko in visokošolsko izobrazbo se je zaposlilo v tujini le iz petih zahodnoštejerskih občin (Velenje, Slovenj Gradec, Ravne, Dravograd in Trbovlje) in iz mariborske občine.

Iz agrarnih predelov zasledimo mnogo večji delež moške delovne sile v inozemstvu na delu oziroma v migracijskem ciklu v tujino, nasprotno pa iz industrijskih centrov odhaja na delo v tujino večje število žensk. S tem v skladu je tudi dejstvo, da imajo občine z višjo kvalifikacijsko strukturo v tujini zaposlenih delavcev tudi največ ženske delovne sile v zdomstvu (Maribor, Velenje, Slovenj Gradec, Trbovlje, Ravne na Koroškem, Dravograd, Ptuj, Slovenska Bistrica). Povsod drugod, kjer ženska v procesu preseljevanja še ni dosegla stopnje, ki jo ima sicer v urbani družbi, ostaja delež žensk - zdomk več ali manj minimalen. To velja v ciklu migracij med Slovenijo in Zvezno republiko Nemčijo predvsem za prebivalstvo na začasnem delu v tujini iz občin Ormož, Lendava, Ljutomer, Gornja Radgona in Lenart.

Najstarejše prebivalstvo odhaja v tujino iz občin Ravne in Lenart, medtem, ko je mladih zdomcev največ iz Trbovelj, Dravograda, Rač delj, Slovenske Bistrice in Slovenskih Konjic, Šentjurja, Šmarij, Ljutomera in Gornje Radgone. Iz Maribora in Ptuja se je zaposlilo v tujini v enem deležu starejša in mlajša delovna sila.

Migracijski cikel iz Severovzhodne Slovenije je usmerjen v Zvezno republiko Nemčijo in deloma v Avstrijo. Karakterizirajo ga številčnost udeležbe, zgodnji začetki in nekvalificirano oziroma kmečko prebivalstvo, kateremu se šele v novejšem času pridružuje tudi žemska delovna sila.

Karakteristike zdomskega cikla med SR Slovenijo in ZR Nemčijo - alternativa z zaposlovanjem v drugih evropskih deželah (izven Avstrije)

Mobilno prebivalstvo, ki odhaja na začasno delo v ZR nemčijo in druge evropske dežele iz posameznih slovenskih občin lahko razdelimo na dve večji skupini:

prva izbira med prostoroma ZR Nemčije in Švice, druga pa med ZR Nemčijo in deželami Beneluxa, Švedsko in pomanskimi deželami. Medtem, ko se prvih migracij udeležujejo v glavnem zdomci iz celjske in osrednje slovenske regije, pa se v druge evropske dežele izven ZR Nemčije, Švice in Avstrije zaposluje predvsem mobilno prebivalstvo iz notranjske primorske in dolenske regije.

1. migracije med SR Slovenijo, ZR Nemčijo in Švico

Delež inštevilo prebivalstva, ki se udeležuje migracij v ZR Nemčijo se zmanjšuje od severa in vzhoda proti osrednji Slove-

niji. Mejne občine glede številčnosti v absolutnem in relativnem pogledu, se nahajajo v celjski regiji in usmerjajo svoje maloštevilne zdomce predvsem v ZR Nemčijo in Švico. Zaposlitev v Avstrijo ali ZR Nemčijo ni več aktualna, saj omogoča boljša izobrazbena struktura bolje plačano zaposlitev v drugih deželah.

Značilno za to skupino migrantov na začasnem delu v tujini je, da se nahaja delež zdomcev (glede na vse prebivalstvo občine) vedno pod slovenskim poprečjem. Skupina enajstih občin, ki jih lahko prištevamo k temu migracijskemu toku je, razen v enem primeru, registrirala na svojem ozemlju izredno visoko število kvalificiranih delavcev in majhno število zdomcev, ki naj bi izhajali iz kmečkih gospodinajstev. Neznatno izjemo predstavlja le občina Grosuplje, kjer je izobrazbena struktura zdomcev blizu slovenskega poprečja, a je kljub temu delež kmetov - zdomcev, še vedno nizek. Ostale občine z zaposlenimi delavci v ZR Nemčiji in Švici (Sevnica, Hrastnik, Zagorje, Celje, Žalec, Kranj, Radovljica, Jesenica, Škofja Loka, Vrhnika) pa so poleg ugodne izobrazbene strukture zabeležile v tem zdomskem toku le malo zdomcev, ki bi izhajali iz kmečkih gospodinajstev.

Glede udeležbe mladih, oziroma žensk v teh gibanjih je opaziti trend, ki kaže, da je povsod tam, kjer prevladuje ugodna kvalifikacijska struktura delovne sile na delu v tujini, delež žensk - zdomk in delež zdomcev mlajših od 30 let, minimalen. To velja v primeru obravnavanega migracijskega cikla za občine osrednje Slovenije, ki imajo na začasnem delu v tujini predvsem starejšo moško delovno silo.

Iz analize sledi, da varianto migracijskega toka v ZR Nemčijo in Švico karakterizira poprečna udeležba občanov osrednje Slovenije, ki pa imajo v glavnem nadpoprečno, celo najboljše izobrazbeno strukturo med vsemi slovenskimi zdomci. Prav zaradi tega je več

občin z občutno starejšo moško delovno silo, ki je zaposlena v tujini. Na drugi strani se v naketerih občinah, predvsem močnejše industrializiranih, že mlada delovna sila ženskega spola udeležuje tudi tega migracijskega toka.

2. Migracije med SR Slovenijo, ZR Nemčijo in drugimi deželami Evrope (razen Avstrije in Švice)

Prebivalstvo, ki se v pretežni meri zaposluje v ZR Nemčiji, a nima možnosti zaposlitev v Avstriji in Švici, izbira običajno med romanskimi deželami ^{in deželami} evropskega severa. Primorsko-notranjske občine so udeležene v prvi varianti (Zvezna republika Nemčija - Italija, Francija, Benelux), medtem ko se prebivalstvo dolenskih in deloma osrednjeslovenskih občin raje odloča za zaposlitev v ZR Nemčiji oziroma v skandinavskih državah. Mnogokrat je položaj tak, da velik delež zaposlenih v ZR Nemčiji onemogoča postavljanje trdnejših pravil.

Udeležba v tem migracijskem toku je tako razpeta med dva ekstrema: med relativno majhen delež zdomcev v primorskih občinah in nadpovprečno visok delež zdomcev, ki izhajajo skoraj izključno v ZR Nemčijo (Ribnica).

Medtem, ko je izobrazbena struktura začasno zaposlenih iz občin Brežice, Kočevje in Ribnica zelo nizka, pa je po drugi strani visoka v osrednji Sloveniji (ljubljske občine in občina Litija) in v notranjsko-primorskih občinah (Izola, Postojna, Logatec). Povsod je značilna majhna udeležba žensk v tem migracijskem ciklu. Še največ je ženske delovne sile zaposlene v tujini, je s Primorskega (Koper) in Brežic ter iz Kočevja, medtem ko moški zdomci prevladujejo na Notranjskem in v osrednji Sloveniji (Litija, Ljubljana, Ribnica, Cerknica, Logatec, Postojna). Starejših zdomcev je največ iz ljubljanske regije (Ljubljana, Litija) in iz Dolenske (Ribnica, Kočevje, Cerknica, Brežice, Krško). Večji delež mladih na delu v tujini je le iz občin Trebnje.

Migracijski cikel iz dvanajstih občin SR Slovenije v Zvezno republiko Nemčijo in z delno zaposlitvijo tudi v drugih evropskih državah je zelo heterogen, tako po številu kot strukturi zdomskega prebivalstva. Najbolj smiselna je razdelitev cikla na dve regionalni enoti: v osrednjeslovensko-primorsko ter v Dolenjsko. Karakteristično za prvo skupino je visoka kvalifikacija in visok delež starejše moške (razen Kopra) delovne sile. Za skupino iz dolenjskih občin je značilen nadpoprečno velik delež zdomcev, ki izhajajo iz kmečkih gospodinjstev in pa tistih, ki so moškega spola in srednje starosti.

Karakteristike zdomskega cikla med Slovenijo in ZR Nemčijo - alternativa zaposlovanja v izvenevropskih deželah

V teh migracijah je udeleženo najmanjše število občin, ki podobno kot v prej obravnavanem migracijskem toku pripadajo prostoru osrednje Slovenije (Kamnik, Domžale) in Bele Krajine (Novo mesto). Izjemi sta le občini Laško in Mozirje, ki sta kot osamljena otoka med drugače usmerjenimi tokovi migracij okoliških občin.

Karakteristično za to migracijo je velika absolutna udeležba prebivalstva teh občin v migracijah nasploh. V primerih, da ni v bližini možna zaposlitev, prihaja večkrat do zdomstva v prekomorske dežele. Zanimivo je, da se zdomskega toka med Slovenijo in ZR Nemčijo ter Severno Ameriko, ki je sicer najpogostejši cilj prebivalstva teh občin, udeležuje v glavnem starejše prebivalstvo in to kvalificirano (iz obeh osrednjeslovenskih občin) kot tudi kmečko (iz belokranjskih in štajerskih občin).

Glavne značilnosti migracijskega cikla med SR Slovenijo in ZR Nemčijo

Popolno spoznanje zakonitosti zdomskega cikla med SR Slovenijo in ZR Nemčijo je izredno težko, vendar je kljub vsemu znanih nekaj dejstev, ki osvetljujejo zaposlovanje v tej deželi.

1. Prebivalstvo subpanonskega sveta sodeluje v tem migracijskem procesu z nadpoprečno številčno udeležbo in nizko izobrazbeno strukturo. Gre predvsem za kmečko prebivalstvo, ki se zaposluje še vedno v primarnih dejavnostih (v Avstriji in na Bavarskem), ali pa si najde nekvalificirano delovno mesto v industriji in komunalnih dejavnostih. Ženske delovne sile v tej skupini migracij je le malo, pa še ta je v glavnem nekvalificirana delovna moč, zaposlena v industriji.
2. Skupino začasno zaposlenih delavcev iz osrednje Slovenije in iz slovenskih industrijskih centrov v Zvezni republiki Nemčiji karakterizira relativno majhen delež začasno zaposlenih v tujini, in veliko boljša izobrazbena in poklicna struktura. Zdomcev iz kmečkih gospodinjstev skorajda ni več, vsi pa, ki so našli zaposlitev v tujini, so se ^{zaposlili} v sekundarnih dejavnostih, ponekod celo na vodilnih delovnih mestih. Čim bolj je občina urbanizirana, tem več je možnosti za odhod višje izobražene moške delovne sile v tujino. Čim bolj pa prevladuje monostrukturna usmeritev v industriji, tem več je žensk, ki se udeležujejo migracij v tujino, predvsem v ZR Nemčijo.
3. Poprečne vrednosti glede udeležbe in strukture zdomcev v migracijah v Zvezno republiko Nemčijo zasledimo tam, kjer nastopa meja med eno in drugo alternativno usmeritvijo zdomstva. Na eni strani gre tu za občine osrednje Štajerske in Posavja,

na drugi strani pa za notranjsko-dolenjske občine. Delež zdomcev iz kmečkih gospodinjstev je tod v okviru poprečja, včasih celo nekaj nižji, kvalificirane zdomske delovne sile ni veliko. Razen nekaj izjem gre v tem ciklu za mlado delovno silo, tako moško kot žensko.

Pregledna slike migracijskih tokov glede na njihovo strukturo in regionalno usmeritev prikazuje priložena razpredelnica.

MIGRACIJSKI CIKEL MED SR SLOVENIJO IN ZR NEMČIJO glede na karakteristike zdomstva

1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Število izobrazbena struktura	veliko število žensk in mladih na začasnem delu v tujini	veliko število žensk in srednje veliko mladih zdomcev	veliko število žensk in malo mlade delovne sile na začasnem delu v tujini	srednje število žensk zdomk in mladih zdomcev	srednje število žensk in veliko mladih na začasnem delu v tujini	srednje veliko število žensk in malo št. mladih na začasnem delu v tujini	malo ženske delovne sile in srednje veliko štev. mladih na začasnem delu v tujini	malo žensk in veliko število mladih na začasnem delu v tujini	malo žensk in malo mladine na začasnem delu v tujini
veliko štev. kv. in strok. usposobljen ter malo zdomcev iz kmeč. gospodinjstev	A Dravograd e D Hrastnik x	A Maribor + A Velenje x A Slovenj Gradec x D Celje e	A Ravne + C Domžale e	B Izola x D Radovljica x D Zagorje x	A Trbovlje x B Logatec x	D Žalec e	B Postojna x D Vrhnika x	B Trebnje x D Jesenice x D Sevnica x	B Ljubljana x B Litija x C Kamnik x D Kranj x D Škofja Loka x A Tržič x
srednje število KV, ali visoko izobraženih in veliko število zdomcev iz kmečkih gospodinj.					A Šmarje e				
srednje število KV ali visoko izobraženih in majhno štev. zdomcev iz kmeč. gospod.	A Radlje e A Slovenska Bistrica e	B Koper x			A Slovenske Konjice		B Krško + D Grosuplje x		D Cerknica x
majhno štev. KV in visoko izobraženih ter sred. veliko štev. zdomcev iz kmeč. gospodinj.					A Šentjur e		C Novo mesto e		B Ribnica x
majhno štev. KV in visoko izobr. ter veliko štev. zdom. iz kmeč. gospod.		A Ptuj +		A Ormož + A Lendava +	A Ljutomer + A Gornja Radgona +	A Lenart + B Brežice +			C Črnomelj x C Metlika x
majhno štev. KV in visoko izobr. ter majhno št. zdom. iz kmeč. gospod.						B Kočevje + C Mozirje e			C Laško = +

A migracijski cikel ZRN - Avstrija (18 občin)
 B " " ZRN - Avropa (12 občin)
 C " " ZRN - SEV. AMERIKA (7 občin)
 D " " ZRN - Švica (11 občin)

x delež zdomcev od števila prebivalstva je pod republiškim poprečjem
 e delež zdomcev od števila prebivalstva je enak republiški poprečju (+ 0,5)
 + delež zdomcev od števila prebivalstva je nad republiškim poprečjem

ANALIZA ZAČASNO ZAPOSLENIH DELAV- CEV IZ SR SLOVENIJE V ZR NEMČIJI

Števílo in razporeditev slovens- kih zdomcev v ZR Nemčiji

V predhodni analizi tokov občasne ekonomske migracije iz Slove-
nije v inozemstvo smo ugotovili, da ima Slovenija izredno mobil-
no prebivalstvo, ki v veliki meri odhaja na delo v ZR Nemčijo.
Razumljivo je, da je za nas predvsem važno poznavavnje vzvodov
in značilnosti sezonskega zaposlovanja na relaciji SR Slovenija
- Zvezna republika Nemčija.

Analiza je bila izvršena na podlagi podatkov Republiškega zavoda
za zaposlovanje za razdobje 1968 - 1973. Najnovejši podatki so
pocoobsegu skromni, saj je gospodarska kriza v veliki meri zavrla
odhod delavcev na delo v tujino, medtem, ko so podatki za čas
pred letom 1968 zelo pomanjkljivi. Celó pri podatkih za razdobje
1968 - 1973 obstajajo večje ali manjše razlike s podatki, ki jih
prinaša popis prebivalstva v letu 1971. Del razlike gre na račun
delavcev, ki so se zaposlili v inozemstvu pred letom 1968 in so
registrirani samo v podatkih popisa prebivalstva.

Podatki Republiškega zavoda za zaposlovanje izkazujejo močan tok
zdomcev v letih 1968 in 1969, medtem, ko je v kasnejših letih o-
pazna stagnacija ali celo zmanjšanje števila v tujini sezonsko
zaposlenih delavcev. To pomeni, da smo v SR Sloveniji pristopili
k sistematičnemu zbiranju podatkov o zdomcih šele takrat, ko so
sezonske migracije dosegle že največji obseg (60).

Opozoriti je treba, da je popis prebivalstva registriral kot zdomce tudi njihove člane družin, čeprav niso bili zaposleni, pa tudi zdomce, ki so se zaposlili v tujini ilegalno. Kljub vsemu omenjenim pomanjkljivostim pa so podatki iz obeh virov pri skupnem številu precej sorodni, zato smo vzeli podatke Republiškega zavoda za zaposlovanje za razdobje 1968 - 1973 kot izhodišče za sondno proučevanje sezonskih migracij med SR Slovenijo in ZR Nemčijo.

Po podatkih popisa prebivalstva je bilo leta 1971 v ZR Nemčiji zaposlenih 31 000 delavcev oziroma 62,2 % vseh zdomcev.

Po podatkih Republiškega zavoda za zaposlovanje pa se je v razdobju 1968 - 1973 zaposlilo v ZR Nemčiji 14231 sezonskih delavcev, torej dobro polovico manj, kot jih je registriral popis prebivalstva leta 1971. Če odštejemo od tega števila še zaposlene v zadnjih dveh letih, ugotovimo, da se je v ZR Nemčiji zaposlila preko komunalnih zavodov za zaposlovanje le tretjina zdomcev; ostali so odšli na delo pred letom 1968, oziroma so se zaposlili neposredno.

Pri ugotavljanju strukture in regionalne pripravnosti zdomcev opiramo torej s podatki, ki predstavljajo kvečjemu polovično število zdomcev, so pa dovolj trdna osnova za postavljanje zaključkov, ker se ujemajo z deleži, ki jih ugotavlja popis prebivalstva.

Iz občin, ki jih zajema komunalni zavod za zaposlovanje v Koprju (Piran, Izola, Koper, Sežana, Ilirska Bistrica in Postojna) je po podatkih zavoda odšlo na delo v ZR Nemčijo 190 zdomcev (popis 336) oziroma 1,3 % vseh slovenskih zdomcev po podatkih komunalnih zavodov (1,1 % po popisu).

Povsem sovpadajo podatki o regionalnem deležu zdomcev v ZR Nemčiji obeh virov za območje komunalnega zavoda Nova Gorica (občine Ajdovščina, Nova Gorica, Tolmin): 14231 oziroma 0,9 % (popis 29 909 oziroma 0,9 %).

Drugačen pa je položaj na območju komunalnega zavoda za zaposlovanje Novo mesto. Zavod je namreč registriral le petino števila zdomcev, kot jih podaja popis prebivalstva (drugod približno polovico).

Novomeškemu območju povsem nasprotno sliko nudita območja komunalnih zavodov za zaposlovanje v Celju in v Murski Soboti, saj sta registrirala celo tri četrtine zdomcev glede na rezultate popisa prebivalstva.

Iz primerjave podatkov obeh virov izhaja, da je razmerje med uradno zabeleženimi podatki o številu zaposlenih delavcev v ZR Nemčiji in dejanskim številom $L : 2$. Ta ocena je zelo okvirna in potrebna še daljšega pretresanja. Tudi znotraj same Slovenije so velike razlike; če imajo uradni organi v južnem delu Slovenije registriran le manjši del zdomcev v ZR Nemčiji pa imata celjski in murskosoboški zavod za zaposlovanje skoraj popoln pogled nad svojimi občani, ki delajo v ZR Nemčiji. V prvem primeru gre za ^{ne-}organizirano in ^{ne-}načrtno zaposlovanje v tujini, v drugem primeru pa gre za dober pregled nad zdomci verjetno zaradi aktualnosti problema zdomstva, saj je to tradicionalno območje zdomstva (60,34).

Časovne faze migracijskega cikla med SR Slovenijo in ZR Nemčijo (60, Karta 9)

Začetke (povojnega) migracijskega cikla na relaciji SR Slovenija - Zvezna republika Nemčija beležimo v petdesetih letih in ti v Severovzhodni Sloveniji, v ostalih predelih Slovenije pa šele v začetku šestdesetih let. Komunalni zavodi za zaposlovanje so začeli registrirati odhode delavcev v tujino šele po letu 1968. Tega leta je odšlo v ZR Nemčijo preko omenjenih zavodov 3598 delavcev, kjer je rekordno število za razdobje 1968 - 1973. To pomeni, da so delavci iz Slovenije v največjem številu usmerjali na delo v ZR Nemčijo pred in po kratki ekonomski krizi zahodnoevropskih držav v letu 1966.

Po letu 1968 beležimo stalen padec števila zaposlenih v ZR Nemčiji, do najnižjega števila v letu 1971 (1428) in to ravno v času, ko ostale republike doživljajo migracijski "boom". Samo v dveh letih (1968 in 1969) se je zaposlilo v ZR Nemčiji 48 % zdomcev, ki so odšli na delo v to državo v razdobju 1968-1973.

Regionalna razporeditev slovenskih zdomcev v ZR Nemčiji (60, Karta 8)

Glede na čas in smer migracijskega toka iz SR Slovenije v ZR Nemčijo sta se izoblikovali dve skupini. Medtem, ko je v letih od 1968 do 1971 prevladovala zaposlitev v Porenju in Westfaliji ter deloma na Bavarskem, se je tok migrantov iz Slovenije kasneje preusmeril bližje ¹prostoru slovenskemu. V letih 1972 in 1973 so se slovenski zdomci zaposlovali samo še na ²Bavarskem in v ³Baden-Württembergu.

Leta 1968 je bilo od vseh slovenskih zdomcev v Nemčiji kar 36 %

v deželi Nordrhein-Westfallen, pet let kasneje pa slabih 10 %. V tem času pa se je od na novo zaposlenih delavcev iz Slovenije zaposlilo na Bavarskem in v Baden-Württembergu skoraj 80 %, kar kaže na veliko atraktivnost obeh pokrajin za slovenske zdomce. Če sta bili v prvem razdobju (1968 - 1971) najbolj atraktivni dežeži Porenje in Westfalija, ki zaposlita največ nove delovne sile iz Slovenije, jima v letih 1969 - 1971 prevzame primat Bavarska (36 % na novo zaposlenih), tej pa v letu 1972 dežela Baden-Württemberg (41 % na novo zaposlenih iz Slovenije).

Glede na delež slovenskih zdomcev po posameznih deželah ZR Nemčije je slika naslednja: največ jih je na Bavarskem (tretjina), nato v Porenju-Westfaliji (25 %) in Baden-Württembergu (22 %). V omenjenih deželah je torej kar 80 % slovenskih zdomcev.

Slovenski zdomci v ZR Nemčiji glede na tip okolja

Večina slovenskih zdomcev si za delovno okolje izbere veliko mesto (70 %). Največjo koncentracijo v velikih urbanih središčih dosežejo slovenski zdomci na Bavarskem in v Schleswig Holsteinu, saj jih dela v mestih 85 % od vseh zaposlenih Slovencev v omenjenih deželah. Pravo nasprotje pa je v Baden-Württembergu, kjer je samo 45 % slovenskih zdomcev zaposlenih v štirih večjih mestih, ostali pa so si poiskali delo v manjših središčih.

Glavni zaposlitveni centri slovenske zdomske delovne sile so München. Ingolstadt in Nürnberg-Fürth na Bavarskem, Stuttgart, Sindelfingen in Ulm v Baden-Württembergu, Krefeld, Söllingen, Duisburg, Essen in Köln v Nordrhein-Westfalen, Geissen, Frankfurt v deželi Hessen ter Bremerhaven, Braunschwig na Spodnjem Saškem. Poleg omenjenih središč so večje koncentracije slovenskih

zdomcev še v Hamburgu (189), Mainz (207) in v Berlinu (978). V naštetih mestih je od 14 000 zdomcev našlo zaposlitev 68%.

Regionalna pripadnost slovenskih zdomcev v Z R Nemčiji (60, Karta 10)

Na Bavarskem je očitna prevlada slovenskih zdomcev, ki prihajajo iz zavodov za zaposlovanje na Štajerskem in v Pomurju. Pomurskih zdomcev je okrog 29 %, iz mariborske regije pa 28 %, s celjskega območja pa 19 %. Z manjšimi deleži so zastopani zdomci iz ljubljanske (13 %) in dolenske regije (8 %).

V Baden-Württembergu je položaj podoben, le da se je povečal delež zdomcev iz mariborske in ljubljanske regije.

V Porenju in na Saškem izhaja glavni delež zdomcev iz obeh največjih slovenskih aglomeracij oziroma njunih zaledij: ljubljanske in mariborske. Pomurska regija na tem območju skoraj ni zastopana.

Za deželo Hessen je značilen izredno visok delež zdomcev s celjskega območja (44 %); iz mariborske regije jih je tretjina, iz ljubljanske pa desetina, približno toliko kot iz pomurske regije.

Za deželo Porenje-Westfalija je položaj podoben kot za Bavarsko: prevlada zdomcev iz Severovzhodne Slovenije (50 %), še velik delež zdomcev iz celjske regije (23 %) ter precejšen delež iz Gorenjske (12 %).

V severnem delu ZR Nemčije prevladujejo zdomci iz celjskega in velenjskega območja, poleg tega pa daje celjsko območje največji delež zdomcev v deželo Schleswig-Holstein (dve tretjini).

Zdomci iz Osrednje Slovenije dosežejo največji delež v Berlinu (25 % iz ljubljanske, 18 % iz gorenjske regije).

Iz označene strukture zdomcev v ZR Nemčiji po regionalni pripadnosti lahko razberemo določene tendence usmerjanja zdomcev iz posameznih predelov SR Slovenije v precej določene prostore ZR Nemčije.

Občina Murska Sobota, Gornja Radgona in Lendava usmerjajo svoje zdomce predvsem na Bavarsko in v Baden-Württemberg, kjer sta na začasnem delu v ZR Nemčiji dve tretjini zdomcev iz tega prostora. Tretji prostor intenzivnejšega doseljevanja je Zgornje Porenje-Westfalija. Povsem enaka slika velja za mariborsko regijo.

Velenjski zavod za zaposlovanje je podobno kot celjski usmerjal zdomce v dve širši območji ZR Nemčije. V deželah Bavarska in Baden-Württemberg je 40 % zdomcev, naslednja četrtina pa v Porenju-Westfaliji. Jasno je razvidna večja težnja po razpršeni regionalni zaposlitvi kot pri občinah Severovzhodne Slovenije.

Zdomci iz dolenske regije so se usmerili v obe najbližji deželi: Bavarsko in Baden-Württemberg (71 %); podobno kot zdomci iz ljubljanskega območja.

Zanimiva je regionalna razporeditev zdomcev gorenjske regije. V nasprotju s preje omenjenimi prostorskimi usmeritvami zdomcev, je kar 44 % gorenjskih zdomcev zaposlenih v Porenju-Westfaliji, le tretjina na Bavarskem, poleg tega pa še precej v Berlinu (16 %), celo več kot v deželi Baden-Württemberg (14 %).

Število zdomcev iz primorske regije v ZR Nemčiji je zelo nizko, zato težko govorimo o jasno izraženih zakonitostih regionalnega usmerjanja zdomskih tokov. Velika večina zdomcev s tega območja je zaposlena v južni Nemčiji.

Zaključni pregled prostorske usmeritve sezonskega toka v ZR Nemčijo

Analiza regionalne usmeritve zaposlovanja slovenskih zdomcev v ZR Nemčiji je pokazala, da so mesta največje koncentracije (privlačnosti) slovenskih zdomcev v ZR Nemčiji naslednja: Ingolstadt (12 % slovenskih zdomcev), München (8 %), Berlin (6 %), Sindelfingen (4 %), Ulm, Solingen, Krefeld, Duisburg (po 3 %), Essen, Gütersloh, Köln, Giessen, Mainz, Stuttgart, Fürth, Nürnberg in Augsburg (s po 2 %). V omenjenih mestih je zaposlenih 60 % slovenskih zdomcev v ZR Nemčiji.

Območja, ki so za slovenske zdomce atraktivna bi lahko razmejili z rekama Ren in Main. Na Bavarskem in v Baden-Württembergu se je zaposlilo 60 % slovenskih zdomcev, ostala tretjina zdomcev pa je našla delo v ostalih šestih deželah ZR Nemčije, največ še v Porenju in Westfaliji (24 %).

Večkrat prihaja do močnih koncentracij delavcev z ozkega območja v Sloveniji, kar je posledica načrtnega zaposlovanja posameznih komunalnih zavodov za zaposlovanje. Tako na primer je Giessen "celjski", Bönningheim "murskosoboški", Wetter/Ruhr "kranjski", itd.

† Izredna disperzija zdomcev v prostoru ZR Nemčije oziroma posameznih njenih pokrajin je odraz specifične strukture zdomske delov-

ne sile, njenih želja, potreb in sposobnosti. Tako najdemo Slovence v pokrajini Baden-Württemberg v več kot petdesetih naseljih, v Porenju in Westfaliji pa v okrog štiridesetih.

Analiza mobilnosti delovne sile med SR Slovenijo in ZR Nemčijo je odkrila zakonitosti odhajanja delovne sile na delo v tujino, ki izhajajo iz stopnje ekonomskega razvoja posameznih delov slovenskega ozemlja. Drugače, migracijski tokovi v tujini začasno zaposlene delovne sile, različni po strukturi, smeri in obsegu, govorijo o različnosti socioekonomskih sredin, iz katerih izhajajo.

Glavne značilnosti migracijskega cikla med SR Slovenijo in ZR Nemčijo so naslednje:

1. gibanje aktivnega prebivalstva k tržišču dela v ZR Nemčijo je v šestdesetih letih zajelo vse slovenske regije.
2. Prebivalstvo, ki se je odločilo za začasno delo v ZR Nemčiji, je izredno mobilno, kar dokazuje tudi izredna razpršenost slovenskih zdomcev v prostoru nove zaposlitve.
3. Slovenski zdomci^{SR} v tujini ne združujejo glede na regionalno ali nacionalno pripadnost, ampak se vključujejo v različne socialne skupine.
4. Slovenski zdomec je prilagodljiv v vseh okoljih in družbenih sredinah.
5. Migracijski cikel na relaciji SR Slovenija - ZR Nemčija se je usmeril v prostoru dežele delodajalke (predvsem v) dve območji:
 - v urbano in superindustrijsko okolje, relativno precej oddaljeno od SR Slovenije (Porenje-Westfalija) in
 - v urbano in podeželsko okolje, ki nudi možnosti tesnejše povezanosti z domom (Bavarska, Baden-Württemberg).
6. Migracijski tok se vse bolj usmerja od severa proti jugu, od

zaposlovanja v urbano-industrijskem prostoru, do zaposlovanja v urbano-rekreacijskem okolju.

SLOVENC I, ZA ČASNO ZAPOSLENI NA BAVARSKEM

Kot izhodišče pri raziskavi migracijskega cikla v tujini začasno zaposlene delovne sile smo postavili okvirno analizo omenjenega pojava v makroregionalnih okvirih, da bi na podlagi tako dobljenega okvira prešli na ugotavljanje zakonitosti pojava v manjših prostorih. Tak pristop nam opravičuje dejstvo, da se začasno zaposlovanje v tujini pojavlja zaradi razlik v stopnji ekonomskega razvoja širokih območij, ki združujejo niz večkrat močno heterogenih regij.

Če sloni prvi delj analize na statističnih podatkih, smo se pri drugem delu obravnave oprli na podatke ankete, izvedene med zdomci na Bavarskem in v zdomskih gospodinjtstvih v alpski (občina Tolmin) in subpanonsko-subalpski Sloveniji (občina Slovenska Bistrica).

S t r u k t u r a z a č a s n o z a p o s l e n i h s l o - v e n s k i h d e l a v c e v n a B a v a r s k e m

Pri obravnavanju zdomstva na Bavarskem se opiramo na rezultate terenskega dela in ankete, ki so jo izvedli sodelavci Centra za raziskavo migracij pri Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v treh največjih centrih zaposlovanja zdomcev na Bavarskem: v Münchnu, Ingolstadt in Nürnbergu. Anketiranje slo-

venskih zdomcev je potekalo v poletnih mesecih leta 1974. V omejenih industrijskih središčih Bavarske je bilo opravljenih 328 anket (anketa je bila izvedena tudi v drugih deželah ZR Nemčije vendar nas v tem okviru zanima samo Bavarska): München 244, Ingolstadt 54, Nürnberg 30. Anketa je imela za cilj raziskati sociološke aspekte zdomstva, a je v njej zajeto tudi gradivo, ki ga lahko aplicirano v prostor, tako v prostor odhajanja delovne sile kot v prostor zaposlovanja. Ob tej priliki se iskreno zahvaljujem sodelavcem Centra za raziskavo migracij pri FSPN za ljubeznivo posredovanje podatkov.

Vse podatke, dobljene s terenskim delom v kraju zaposlovanja na Bavarskem, smo prenesli v slovenski prostor, v kraj prejšnjega bivanja.

V Münchnu je bilo anketiranih 13 zdomcev iz Pomurja, 70 iz obdravskih občin, 33 iz celjske regije, 19 iz Posavja, 21 iz Dolenjske in Bele Krajine, 44 iz Zasavja, z Gorenjske in ljubljanske okolice, 41 iz Ljubljane ter 3 iz Primorske.

Regionalna razporeditev anketiranih zdomcev v Ingolstadtju je bila naslednja: 31 iz Pomurja, 19 iz območja Maribora in Ptuja ter 4 iz ostalih regij Slovenije.

V Nürnbergu je bili 14 zdomcev iz celjske in zasavske regije, 7 iz Maribora, 4 iz Pomurja in 5 iz osrednje Slovenije.

Od vseh anketiranih zdomcev je bilo torej 48 iz Pomurja, 96 iz mariborske regije, 49 iz celjske regije, 21 iz Posavja, 21 iz Posavja, 21 iz Dolenjske in Bele Krajine, 3 iz Primorske in 49 iz osrednje Slovenije ter posebej 41 iz Ljubljane.

Regionalna struktura anketiranih zdomcev v veliki meri predstavlja reprezentativni vzorec zdomske populacije glede na regio-

nalno poreklo zdomcev. V nesorazmerju z realnim stanjem je samo velik delež zdomcev iz Ljubljane ter prenizek delež zdomcev iz Prekmurja. Razmerje med regionalno strukturo zdomcev po podatkih komunalnih zavodov za zaposlovanje ter deleži zdomcev, ki jih je zajela anketa, so naslednji: Pomurje 29 % : 15 %, mariborska regija 28 % : 29 %, celjsko-posavska regija 19 % : 20 %, osrednja Slovenija 13 % : 19 %, Dolenjska in Bela krajina 8 % : 7 %.

Potrebno je še omeniti, da sta kar dve tretjini anketiranih zdomcev zaposleni v Münchnu, kar postavlja močno v ospredje njegovo problematiko, v manjši meri pa je zastopana problematika zdomcev v Ingolstadt kot tipičnem industrijskem kraju monostrukturne zaposlitve naših zdomcev.

Že v prejšnjem poglavju je bilo omenjeno, da se je tok začasno zaposlenih usmeril na Bavarsko oz. v južno Nemčijo sploh šele v zadnjih štirih letih. Tako je dobra polovica anketiranih izjavila, da so zaposleni na Bavarskem vsaj štiri a ne več kot šest let. Precej je tudi zdomcev, ki so zaposleni od enega do treh let (20 %). Preostala petina anketiranih zdomcev je zaposlena že več kot šest let, od tega tretjina več kot 10 let (Tabela 2, Karta 12).

Po dolžini bivanja oziroma zaposlitve na Bavarskem se zdomci precej razlikujejo glede na regionalno poreklo. Poprečno dalj časa so zaposleni zdomci iz Slovenskega primorja, iz regionalnih središč (Ljubljana, Maribor, Kranj, Novo mesto, Ravne, Murska Sobota) ter iz območij, kjer je sezonstvo tradicionalen in organiziran pojav. Povsod drugod v osrednji Štajerski, v Slovenskih goricah ali v preostalem subpanonskem svetu Severovzhodne Slovenije je zaposlovanje v južno Nemčijo pojav zadnjih let. Še največ zdomcev, ki so se že pred letom 1970 odločili za začasno delo v tujini, je iz mest: Celje, Trbovlje, Ptuj, Ljutomer, Ormož, Lenart, Senovo, Brežice, Metlika. V agrarnem zaledju občinskih središč ali industrijskih krajev se je zdomstvo uveljavilo šele pred štirimi do šestimi leti.

Struktura začasno zaposlenih na Bavarskem po spolu in starosti

(Tabela 1, Karta 11)

Največji delež zdomcev, zaposlenih na Bavarskem, je v starostni skupini od 25 do 29 let.

Od skupnega števila anketiranih zdomcev je bilo 70 % moških. Večji je delež žensk (47 %) le v severnem delu Bavarske, zato pa toliko slabši v Münchnu, zlasti pa v Ingolstadt (1 : 3). V večji meri odhajajo na delo v tujino ženska delovna sila iz večjih urbanih središč ter iz panonske in subpanonske Slovenije (Posotelje, Haloze, Slovenske Gorice, Prekmurje). Iz osrednje Slovenije in Dolenjske zdomk skoraj ni.

Starost zdomcev sovpada s širjenjem obsega začasnega zaposlovanja v tujini. Ta tok je najprej zajel urbana središča, od koder so odhajali na delo v tujino tudi nek-ooliko starejši, a kvalificirani zdomci; šele kasneje se še v tok azčasne delovne sile - emigracije vključila agrarna območja. Tako je kar 43 % zdomcev iz Ljubljane starejših od 35 let. Prav tako je še vedno več kot četrtina zdomcev iz Maribora, Murske Sobote, Novega mesta in Trbovelj starejših od 35 let. Posebno mesto zavzemajo zdomci iz Primorske, saj so zaposleni na Bavarskem le starejši.

Za Slovenijo v poprečju velja, da je slaba polovica zdomcev na Bavarskem mlejših od 30 let. Najstarejši zdomci so v Münchnu in Nürnbergu, kjer je že polovica starejših od 30 let. V Münchnu je celo petina zdomcev iz Slovenije starejša od 40 let. Nasprotno pa je v poprečju izredno mlada delovna sila v Ingolstadt posledica načrtnega zaposlovanja v industriji s točno določeno (monostruktarno) kvalifikacijsko strukturo.

Najmlajša delovna sila iz SR Slovenije, zaposlena na Bavarskem, izhaja iz Severovzhodne Slovenije, torej iz močno agrarnih predelov s pozno vključitvijo v tok začasne ekonomske migracije (razen Prekmurja).

Izobrazbene in poklicna struktura začasno zaposlenih na Bavarskem

(Tabela 3, Karta 13)

Od slovenskih zdomcev imata skoraj dve tretjini vsaj kvalifikacijo; kar 18 % jih ima vsaj srednjo šolo. Le 38 % zdomcev pred odhodom na delo na Bavarsko ni imeli kvalifikacije. Pri tem pa so opazne razlike v kvalifikacijski strukturi slovenskih zdomcev glede na kraj zaposlovanja. Če dela v Nürnbergu 17 % slovenskih zdomcev, ki so doma končali vsaj srednjo šolo, pa je več kot polovica zdomcev v Ingolstadtju brez vsakršne kvalifikacije.

Iz slovenskega prostora odhaja največ nekvalificirane delovne sile na delo na Bavarsko iz Severovzhodne Slovenije. Nekoliko boljše kvalifikacijsko strukturo imajo zdomci iz ~~Deleške~~ Posavja in osrednje Štajerske, posebno iz predelov, kjer ugodna prometna povezanost s centri izobraževanja omogoča normalno nadaljevanje šolanja (Slovenska Bistrica, Novo mesto, Brežice). Ti podatki dokazujejo, da se kvalifikacijska struktura zdomcev izboljšuje s približevanjem centra izobraževanja in zaposlitve in sicer v skladu s časovno oddaljenostjo. Koncentracija visokokvalificiranih delavcev v obeh največjih slovenskih urbanih središčih - Ljubljani in Mariboru se odraža tudi v kvalifikacijski strukturi zdomcev, saj je delež le-teh v obeh primerih okrog 40 %.

Glede na dejavnost zaposlenih je, po podatkih zavodov za zaposlovanje, največ slovenskih zdomcev na Bavarskem zaposlenih v lahki industriji in v gostinstvu. V Ingolstadtju je na primer 90 % slovenskih zdomcev zaposlenih v avtomobilski industriji, ostalih 10 % pa v elektronski. V nasprotju z enostavno zaposlitveno strukturo v tem mestu pa je slika za München in Nürnberg veliko bolj pestra.

Nürnberg zaposluje v veliki meri kvalificirano delovno silo v trgovini (49 %), elektroindustriji (20 %), v finomehaničnih obratih (9 %), v obutveni industriji (8 %) in v gostinstvu (6 %). V Münchnu

so kvalificirani slovenski zdomci zaposleni v elektrotehnični industriji (46 %), strojni industriji (18 %), v prometu (8 %), v finomehaničnih obratih (5 %) in v gostinstvu (16 %).

Glede odnosa: izobrazba - delovno mesto, ugotavljamo, da odhaja na Bavarsko na delo močno specializiran tip kvalificirane delovne sile (mehaniki, finomehaniki), le poredkoma nekvalificirane, ki se zaposli v elektrotehnični, finomehanični, avtomobilski industriji ali v gostinstvu.

P o v e z a n o s t n a B a v a r s k e m z a p o s l e n i h z d o m c e v z d o m a č o r e g i j o

Za Slovence, zaposlene na Bavarskem, so značilne določene prostorsko in kulturno pogojene posebnosti, ki vplivajo na proces začasnega zaposlovanja v tujini:

- časovna oddaljenost od (matičnega) slovenskega prostora je manjša od desetih ur;
- dobra prometna povezanost in odprtost državnih meja;
- močna navezanost na dom in družino;
- več kot polovica slovenskih zdomcev vidi svojo ekonomsko prihodnost le v slovenskem prostoru.

Pogostnost stikov zdomcev z domačim krajem (Tabela 5, Karta 15)

Zdomci, zaposleni v bavarskih mestih München, Ingolstadt in Nürnberg so glede na rezultate, ki jih je dala anketa, še vedno tesno

povezani z matično deželo, saj doma gradijo ali obnavljajo hišo oziroma si želijo odpreti obrtno delavnico. Zato nam presenetljivo, če je več kot četrtnina zdomcev doma več kot enkrat mesečno, naslednja tretjina pa enkrat mesečno. V nasprotju z njimi pa je ena petina slovenskih zdomcev na Bavarskem v glavnem že pretrgala materialne in socialne odnose z domačim prostorom, če to lahko sklepamo iz pogostnosti obiskov domačega kraja. Preostala četrtnina zdomcev obiskuje sorodnike in znance v Sloveniji le ob praznikih in v času letnega dopusta.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da je 56 % slovenskih zdomcev na Bavarskem tesno povezanih z domovino, zato obstaja realna možnost, da si bo ta skupina zdomcev v bližnji prihodnosti gradila ekonomsko osnovo v slovenskem prostoru. Četrtnina zdomcev se še ni opredelila za prostor delovanja. Petina slovenskih zdomcev se je odločila ostati na Bavarskem. Podane ugotovitve predstavljajo bolj ali manj sklepanje na podlagi obstoječih pokazateljev oziroma danih izjav (namen vrnitve in varčevanja, pogostnost obiskov v domačem kraju).

Največji delež zdomcev, ki le izjemoma obiščejo domači kraj, je iz urbanih središč (Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, deloma Ptuj, Celje, Novo mesto).

Delež zdomcev, ki največ dvakrat letno obiščejo domače okolje, se povečuje od Murske Sobote (24 % zdomcev iz Murske Sobote), preko Maribora do Ljubljane (36 %). Obiski zdomcev domačih v manjših urbanih središčih je nekoliko večji, vendar je še kljub temu petina do četrtnina takih, ki so se verjetno že integrirali v novo okolje. Od zdomcev iz suburbanega in podeželskega prostora redko odhajajo na obisk le tisti iz Haloz in Slovenskih goric, kar je pravo nasprotje z zdomci iz Posotelja in Posavja, torej iz prirodno podobnih predelov, ki še vedno pogostoma obiskujejo domače okolje.

Razumljivo je, da prihaja do močnejšega obiskovanja doma v naseljih, ki ležijo ob glavnih prometnih poteh, ni pa to pravilo, saj se zdomci iz osrednje Slovenije sorazmerno redko vračajo domov.

Varčevanje začasno zaposlenih na Bavarskem (Tabela 6, Karata 16)

Kar dve tretjini slovenskih zdomcev, zaposlenih na Bavarskem, menita, da je varčevanje za izgradnjo stanovanjske hiše njihov glavni cilj začasne zaposlitve v tujini. S tem v zvezi je tudi oprema stanovanja, kmečkega gospodarstva in obrti.

Po izjavah zdomcev jih namerava preurediti kmetijo le 16 %, čeprav je delež zdomcev, ki izhajajo iz kmečkih gospodarstev tri do štirikrat večji. Prav tako ima le skromen delež zdomcev (5 %) namen, da po vrnitvi domov odpre lastno obrtno delavnico, čeprav jih je velika večina zaposlenih v dejavnostih, ki ob dodatnem izpopolnjevanju nudijo možnosti za udejstvovanje v obrti (avtomobilska, elektrotehnična industrija).

Približno petina zdomcev ni navedla posebnega motiva za varčevanje, iz česar je mogoče sklepati, da bo njihov ekonomski delež v slovenskem gospodarstvu ob vrnitvi minimalen, posebno še, ker se ta delež zdomcev pokriva z redkim obiskovanjem doma ter neodločnostjo pri izbiri dežele bivanja.

Tudi v pogledu varčevanja nastopajo razlike med zdomci iz različnih predelov Slovenije. Tako se varčevanje za osebni avtomobil veže na zdomce, ki živijo v območjih z dobrimi prometnimi povezavami s cestami do centrov zaposlitve: Lenart, Zlatoličje, Ptuj, Destrnik, Zgornja Ščavnica, Frankolovo, Velenje, Žalec, Nazarje itd. oziroma

celotna osrednja Slovenija. Zdomci iz osrednjih naselij v Slovenskih goricah, Posotelju, na Goričkem ne kažejo zanimanja za nakup osebnih avtomobilov.

Za odpiranje obrti se odločajo zdomci iz Zasavja, ljubljanske in mariborske okolice.

Kmetije nameravajo modernizirati le posamezniki v Severovzhodni Sloveniji.

Predvidena vrnitev začasno zaposlenih na Bavarskem (Tabela 2,5,6, Karta 17 in 18)

Iz dosedanje obravnave je večkrat nastopal problem vrnitve zdomca. Pri tem gre za dve osnovni vprašanji:

- ali se ekonomski migrant sploh namerava vrniti;
- v kakšno okolje se zdomec želi vrniti.

Polovica začasno zaposlenih delavcev na Bavarskem bi se želela vrniti v kraj, od koder se je pred leti izselila v tujino. Četrtna zdomskih družin bi rada ob vrnitvi v domovino menjala družbeno sredino oziroma prostor, medtem ko se preostala četrtna ne namerava vrniti v staro domovino, ali pa se še ni povsem odločila za deželo bivanja.

S spoznavanjem novega okolja v deželi zaposlitve se pri zdomcih oblikujejo želje in načrti bivanja v domovini v predelih, ki ustrezajo novodobljenim predstavam o načinu življenja. Tako se namrava približno 10 % zdomskih gospodinjstev, ki so do sedaj živela v dvanajstih naseljih SR Slovenije, po vrnitvi v domovino preseliti v Ljubljano (podatki so dobljeni z anketo med zdomci). Željo oziroma

namen po preselitvi v Ljubljano so izrazili zdomci iz Kozjanskega, Dolenjske in Štajerske (Ptuj, Maribor).

Medtem, ko gre v primeru Maribora za medmestne selitve, pa so ostale selitve izraz bega z dežele v mesto.

Zdomska gospodinjstva iz Ljubljane izkazujejo nasprotno težnjo, saj se jih 25 % namrava izseliti iz Ljubljane in se naseliti na njenem robu (Kamnik, Škofja Loka, Borovnica, Golnik, itd.).

Za zdomce zanimiva območja so še večja urbana središča (Velenje, Celje, Slovenska Bistrica, Maribor, Črnomelj, Ptuj, Murska Sobota), saj se vanje nameravata vrniti dve tretjini iz teh mest, poleg tega pa pritegujejo še zdomce iz njihovih gravitacijskih območij.

Stanovanjske razmere slovenskih zdomcev na Bavarskem

Del slovenskih zdomcev na delu na Bavarskem se, po lastnih izjavah, na namerava vrniti v domovino, torej se je socialno in ekonomsko že integriral v novo družbeno sredino in bolj ali manj pretrgal odnose z domačo deželo. Celostnega odgovora za tako stanje ne moremo dati, lahko pa si ogledamo problem stanovanjskega okolja slovenskih sezonskih delavcev na Bavarskem kot element integracijskega procesa.

Zdomci in stanovanjsko vprašanje

Možnost bivanja posameznika ali cele socialne skupine zavisi od cele vrste faktorjev: socialnega položaja posameznika ali skupine, e-

konomskega razvoja družbe, navezanosti na določeno okolje, od cenjenosti posameznika na delovnem mestu, itd. Omenjenim zakonom je podvržen tuj delavec, ki pride na začasno delo v tujino. Le-ta ne išče v novem okolju le ekonomske eksestence, pa pa se želi socialno, ekonomsko itd. povezati s strukturo, ki biva v določeni četrti. Kolikor pa je razlika med njegovim položajem in strukturo okolice prevelika si išče novega okolja, kateremu se lahko prilagodi.

Določene okoliščine (težave z jezikom, nujnost rešitve stanovanjskega vprašanja, nepoučenost o upravnih predpisih, neprijazen odnos do tujcev, itd.) postavljajo tujega delavca pri iskanju stanovanja v bolj neugodno situacijo kot domačega. Obenem pa je večji del tujih delavcev pripravljen sprejeti tudi taka stanovanjska okolja in bivalne razmere, katerih se domači delavec, čeprav z enako kvalifikacijo oziroma izobrazbo, izogiba in bi jih sprejel le v skrajni sili (8,25).

Eden od motivov, da sprejmejo slabše bivalne pogoje je tudi v tem, da hočejo prihraniti čim večji del zaslužka, v tem primeru tudi na račun nižjega stanovanjskega standarda.

Ob upoštevanju delovanja socialnih služb, izredno intenzivne gradnje stanovanj, presežka stanovanj za tržišče in novega zakona o standardu stanovanj za tuje delavce v ZR Nemčiji lahko trdimo, da se stanovanjske razmere zdomcev zboljšujejo. O tem priča tudi dejstvo, da sta leta 1972 dve tretjini zdomskih gospodinjstev živeli v svojem nejetem ali kupljenem stanovanju. Močno povpraševanje po stanovanjih je posebno v določenih mestnih četrtih povzročilo povišanje najemnin za stanovanja, ki imajo več bivalnih prostorov in bi bila primerna upokojujencem (bližina nakupov), študentom (družabno življenje, bližina študentskih objektov) ali družinam z višjim standardom in večimi otroki. Zaradi naraščanja cen in najemnine za

stanovanja je domačemu prebivalstvu vedno težje najemanje večsobnih stanovanj v širšem središču mesta, ker se za skupino tujih delavcev v istih bivalnih prostorih lahko iztrži več.

V celem živi 57 % zdomcev v lastnih stanovanjih kot najemniki ali lastniki, 23 % v domovih matičnih podjetij in 19 % v drugačnih stanovanjskih razmerah kot podnajemniki. V glavnem je stanovanjski položaj zdomcev odvisen od treh faktorjev: ekonomsko-socialnega (kvalifikacija, dolžina zaposlitve) in nacionalno-družbenega (socialna skupina, družinska skupnost) (1,2).

Po nacionalnih skupinah imajo privatnih lastniških stanovanj največji delež grški (68 %) in italjanski zdomci, medtem ko živijo Jugoslovani, kot Turki, največ v delavskih domovih (62 %) oziroma v stanovanjih podjetij (1,7). Zanimivo je, da je predvsem veliko jugoslovanskih zdomk nastanjenih v domovih podjetij, medtem ko si delavci kmalu poiščejo svoje stanovanje. (24).

V regionalni razporeditvi tipov bivališč za zdomce opazimo, da je v Münchnu bistveno močnejše zastopana kategorija samskih domov (31 %) kot v drugih nemških mestnih aglomeracijah. Lastno stanovanje imale 43 % zdomcev (Berlin 74 %), kar predstavlja skupaj s Stutgartom, Hannovrom in Hamburgom najslabšo stanovanjsko strukturo (25). Za tako stanje je treba iskati vzroke tudi v notranjih migracijah, saj predstavlja München odskočno desko za zaposlitev delavcev iz Jugovzhodne Evrope (Turčija, Grčija, Jugoslavija), ki po delovni pogodbi ostanejo eno leto v Münchnu, kasneje si pa poiščejo boljše delovne in bivalne pogoje.

Povsem drugačno sliko nam nudi podatek o poprečni zasedenosti stanovanj; v enem stanovanju živi poprečno 2,8 Jugoslovanov (precej

samskih gospodinjstev) in kar 3,9 Italjanov. Površina takega poprečnega stanovanja (42-50 m²) že pomeni diskriminacijo zdomcev, saj pride na domačina poprečno 24 m² stanovanjskih površin, na zdomce pa le 16 m² (25,7).

Z zdomci naseljena stanovanja v Münchnu in na Bavarskem lahko razdelimo na šest tipov:

1. začasni stanovanjski prostori v montažnih zgradbah;
2. najeti stanovanjski prostori v hišah, namenjenih za rušenje;
3. samski domovi posameznih podjetij;
4. najeti stanovanjski prostori v zaključenih in sanacije potrebnih mestnih četrtih;
5. socialna stanovanja za tuje delavce v modernih in saniranih soseskah;
6. stanovanja, izbrana na lastno iniciativo, v mestnih četrtih, poseljenih s pretežno avtohtonim prebivalstvom (1,2,24).

Želja zdomcev po lastnem stanovanju z leti vse bolj narašča, zato se naseljujejo tudi v zgradbe, ki so namenjene rušenju. V münchenski regiji je registriranih 1500 hiš, v katerih živijo zdomci in ki so po urbanističnem načrtu predvidene za rušenje (24). Vzroki, da se zdomci naseljujejo v takih stanovanjih, naj bi bili naslednji:

- a) podjetja, ki sicer imajo samska stanovanja, so dolžna preskrbeti ugodne bivalne pogoje le za novo najeto delovno silo, zato ne kažejo nobenih simpatij za prihod cele družine;
- b) domovi ne omogočajo privatnega življenja, saj so le redki z enoposteljnimi sobami. (26).

Celoten proces notranjih migracij tujih delavcev v bavarskih mestih

ustvarja več prostorskih oblik koncentracije zdomskega življa v posameznih mestnih četrtih ali pa v samskih domovih.

Stanovanjske razmere slovenskih zdomcev v Münchnu in na Bavarskem (Tabela 4)

Slovenci se običajno zelo hitro prilagodijo novi kulturni sredini; vključujejo se v tisto socialno skupino, kateri sami pripadajo. Za Slovence na tujem, posebno še v Münchnu, ne velja več nacionalnost kot primaren okvir, pač pa socialni položaj. Edino izjemo predstavlja poselitev v stanovanjskih domovih podjetij, kjer so zaposleni; tu je ločevanje po narodnostih še zelo močno.

Primerjava kvalifikacijske strukture slovenskih zdomcev na Bavarskem s stanovanjskim standardom je dala presenetljive rezultate. Kvalificirana in visokokvalificirana delovna sila si je znala preskrbeti zelo ugoden stanovanjski standard. Le redki zdomci iz ljubljanskega območja živijo v domovih, nasprotno se jih je že 40 % oskrbelo s stanovanjem, ki ima več kot 50 m². Iz Severovzhodne Slovenije, razen iz Maribora in Ptuja, ni zdomca, ki bi imal stanovanje s površino več kot 75 m², zato pa jih večina živi v samskih domovih.

V Münchnu je na primer kljub visokemu deležu nekvalificiranih delavcev (36 %) le 11 % takih, ki živijo v samskih domovih, dve tretjini pa imata stanovanje s površino od 16 do 50 m². Delež zdomcev s srednjo in visoko izobrazbo (20 %) se točno pokriva z deležem zdomcev, ki imajo stanovanja v velikosti 50 m².

Stanovanjski standard zdomcev je tudi v funkcijski povezavi z re-

gionalno razporeditvijo mest bivanja v Münchenski regiji:

- v samskih domovih na severnem in južnem delu mesta živi približno 20 % slovenskih zdomcev;
- v delavskih četrtih v severnem industrijskem predelu živi 15 % slovenskih zdomcev (oba deleža se pokrivata z deležem nekvalificiranih zdomcev);
- v središču mesta in novih stanovanjskih naseljih na vzhodnem robu mesta je anketa zajela tretjino slovenskih zdomcev;
- približno petina zdomcev iz SR Slovenije živi v četrtih individualnih stanovanjskih hiš ob Isari.

ZNAČILNOSTI ZAČASNEGA IZSELJEVANJA IZ ALPSKEGA IN SUBPANONSKEGA SVETA NA PRIMERU OBČIN TOLMIN IN SLOVENSKA BISTRICA

V okviru terenskega dela slušateljev III. in IV. letnika geografije, pod strokovnim vodstvom sodelavcev Inštituta za geografijo Univerze v Ljubljani, smo na podlagi vprašalnika poizkušali kompleksno zajeti problematiko začasnega zaposlovanja v tujini v občinah Tolmin in Slovenska Bistrica. V poletju 1974 in 1975 je bilo anketiranih 110 zdomskih gospodinjstev v občini Slovenska Bistrica in 41 v občini Tolmin in sicer v 34 naseljih v občini Slovenska Bistrica in v 29 naseljih tolminske občine. Glede na popis prebivalcev iz leta 1971 je bilo z anketo v tolminski občini zajetih 8 % zdomskih gospodinjstev oziroma tretjina naselij, iz katerih izhajajo zdomci; v občini Slovenska Bistrica je anketa zajela

ravno tako tretjino naselij in 14 % zdomcev.

Zbrani podatki niso samo ozkega lokalnega pomena, pač pa osvetljujejo bolj ali manj temeljito celotno problematiko pojava, ki je prostorsko izredno razširjen in je posledica globokih sprememb v socialnoekonomski strukturi celotne družbe.

Vsi anketirani zdomci, ki so bili na delu v ZR Nemčiji, so bili zaposleni na Bavarskem, zato se nam zdi zelo upravičena primerjava z že analiziranimi podatki začasnega zaposlovanja na relaciji SR Slovenija - ZR Nemčija.

Družbenogeografske značilnosti občin Slovenska Bistrica in Tol- min (58, 59)

Obe občini imata nekaj skupnih družbenogeografskih potez:

- izredno mobilnost prebivalstva vzdolž glavne prometne osi;
- velik prostorski obseg območij praznenja prebivalstva;
- Pošten razmah prehoda iz agrarne v industrijsko družbo.

Razumljivo je, da so posamezni procesi modificirani tudi zaradi različnosti potez prirodnega okolja.

Selitvena mobilnost v okviru občine Slovenska Bistrica kaže prostorsko dve povsem različni podobi. Medtem, ko število prebivalstva vzdolž prometnih osi (ceste in železnice Ljubljana - Maribor)

neprestano narašča, pa število prebivalstva stagnira na obronkih Pohorja in ob Dravinji, tako da nastajajo obširna območja, odkoder se prebivalstvo samo odseljuje.

Tolminska občina nudi podobno sliko: vzdolž Soče se je izoblikovala os doseljevanja prebivalstva. Istočasno pa je zajela oširne predele občine (Trento, Breginjski kot, Baško grapo, Šentviško planoto, itd.) močna depopulacija prebivalstva.

V obeh občinah se močno uveljavljajo neagrarne dejavnosti, posebno še tam, kjer je možna dnevna migracija delovne sile v večja industrijska središča (Maribor oz. Nova Gorica). Vse večji družbenogospodarski pomen dobivajo naselja ob asfaltiranih poteh. Upravičeno lahko predvidevamo, da bodo z razvojem prometnega omrežja vključene v moderne ekonomske tokove tudi danes ekonomsko zaostala območja.

V prometno-geografskem oziru imata občini različna pomena oziroma vlogo. Medtem ko je tolminska občina obmejna regija, ležeča na robu državnega in narodnostnega teritorija, leži občina Slovenska Bistrica znotraj slovenskega prostora, v bližini velikega industrijskega središča ter ob prometno izredno frekventirani železniški in cestni magistrali. Nasprotno pa je tolminska občina močno zaprta v prometnem razvoju.

Prirodne značilnosti prostora prav tako zavirajo ali pospešujejo ekonomski oziroma demografski razvoj. Medtem ko ima velika večina površja občine Slovenska Bistrica gričevnato-hribovit značaj je prostor tolminske občine tipičen predstavnik alpskega tipa površja.

Analiza zdomskega cikla

Občina Slovenska Bistrica

Sezonsko zaposlovanje v tujini je zajelo več kot štiri petine naselij občine oziroma približno 800 prebivalcev (po popisu leta 1971 781), kar znaša 2,6 % celotnega prebivalstva občine. Delež zdomcev odgovarja slovenskemu poprečju. Večina zdomcev (58 %) odhaja na delo v tujino iz 19 naselij (14 % vseh naselij občine): Slovenska Bistrica (78 zdomcev), Zgornja Bistrica (52), Spodnja Polskava (34), Oplotnica (33), Poljačane (44), Pragersko (28), Zgornje Poljčane (35), Pečke (19), Stanovsko (17), Studenice (12), Vrhole pri Slovenskih Konjicah (15), Zgornja Polskava (12), Vrhole pri Laporju (11), Štatenberg (11), Savinsko (11), Mala Horna (14), Jelovec (11), Hrastovec (11), Čadrom (11). Največji delež prebivalstva je odšlo na delo v tujino (več kot 6 %) iz naselij Savinjsko, Stanovsko, Vrhole in Pečke.

Preko tri četrtine zdomcev dela v ZR Nemčiji, ostali pa v Avstriji, predvsem iz krajev ob cesti in železnici, ter v Švici (Karta 30).

Pred desetimi leti se je zaposlilo v tujino le 8 % današnjih zdomcev. Močno je porastlo število zdomcev v letih 1967-68, saj je iz tega časa četrtnina zdomcev, višek pa je doseglo v letih 1969-70, ko se je zaposlila skoraj polovica današnjih zdomcev. V zadnjih nekaj letih se je začasno zaposlovanje v tujino močno zmanjševalo.

Migracijski tok zaposlovanja v tujini je zajel najprej prebivalstvo ob železnici ter njenem neposrednem zaledju. Kasneje so se vanj vključili kraji v bližini občinskega središča ter ob glavni cesti. Nazadnje je val sezonstva zajel kraje v jugovzhodnem delu občine ob

Dravinji in Ložnici (Tabela 3, Karta 29).

Prebivalstvo, ki se zaposluje v tujino, je zelo mlado; tretjina je mlajših od 25 let, manj kot 30 let starih pa je kar 60 %. Najstarejše zdonsko prebivalstvo izhaja iz Pohorja in iz krajev ob Ložnici (Tabela 1,7, Karta 31).

Struktura zdomcev po spolu odgovarja slovenskemu poprečju; žensk je približno 40 %. Največji delež ženske zdonske delovne sile je iz občinskega središča ter njegove neposredne okolice, medtem ko je iz južnega dela občine, okolice Oplotnice ter s Pohorja skoraj ni (Tabela 1,6, Karta 32).

Bolj kot splošna kvalifikacijska struktura zdomcev (razmerje med kvalificiranimi in nekvalificiranimi zdomci je 1 : 1) je zanimiva njihova regionalna razporeditev. Iz najbolj razvitih predelov občine (osrednji del občine ter vzdolž železniške proge Poljačne - Pragersko) izhaja več kot 60 % kvalificiranih zdomcev. Kvalifikacijska struktura zdomcev iz krajev ob magistralni cesti Ljubljana - Maribor se približuje občinskemu poprečju, nasprotno pa s Pohorja in iz okolice Makol odhaja na delo v tujino pretežno nekvalificirana delovna sila. Kvalifikacijska struktura v tujini zaposlenih delavcev je v veliki meri odsev socialnoekonomskih razmer območja, iz katerega izhaja zdomec. Ni čudno, da izhaja glavni delež zdomcev s Pohorja in iz okolice Makol s kmetij, na drugi strani pa so le redki zdomci z gospodarsko najbolj aktivnega dela občine, ki bi zapustili zemljo (Tabela 2,4,8, Karta 33, 34, 35).

Težnje zdomcev po mobilnosti so zelo različne. Večina zdomcev se namerava vrniti v Slovenijo. Tretjina je izjavila, da želi po vrnitvi ostati v domačem kraju, druga tretjina pa se namerava preseliti v občinsko središče ali pa v drug večji urbani center izven občine. Zdomci, ki so šli na začasno delo v tujino iz manj razvitega jugovzhodnega dela občine, se le izjemoma želijo vrniti v domač kraj.

Največ jih namerava spremeniti bivališče v okviru občine in se preseliti v občinsko središče, del pa se jih želi zaposliti in dobiti stanovanje v drugih slovenskih mestih, predvsem v Mariboru. Tudi pri zdomcih iz okolice Polskave in Pragerskega je čuti-ti težnjo po preselitvi v mesto; domače okolje jim očitno ne nudi optimalnih življenjskih pogojev (Tabela 5, Karta 38).

Močno problematičen je čas oziroma obdobje vrnitve, saj ga pogojuje poleg osebnih želja in potreb zdomca predvsem ekonomski položaj dežele delodajalke. Le majhen del anketiranih (17 %) je izjavil, da se bodo vrnili še isto leto (v času anketiranja). Dobra tretjina se jih namrava vrniti najkasneje do leta 1980. Kar 24 % anketiranih zdomcev iz občine Slovenska Bistrica pa si je v tujini že našla stalno bivališče in se ne namrava vrniti domov. Bližnjo vrnitev so napovedali predvsem zdomci iz Zgornje Bistrice, Poljčān, Pragerskega in Statenberga, največ nejasnih odgovorov glede časa vrnitve pa so dali zdomci iz Makol, Bistrice, Oplotnice in Polskave; večina od teh povezuje namreč odhod domov z dosego določenega cilja, n. pr. z nakupom avtomobila (Tabela 5, Karta 37).

Motivi odhajanja na delo v tujino so različni. Zdomci iz skoraj vseh naselij namenajo prihranke za obnovo ali izgradnjo stanovanjskega poslopja. Za ureditev obrtne delavnice se zanimajo zdomci v Poljāčnah, Pragerskem in v Studenicah. Veliko zanimanje vlada med zdomci za nakup osebnih avtomobilov, vendar v glavnem to velja le za tiste zdomce, ki izhajajo iz krajev, prometno dobro povezanih ali pa že precej urbaniziranih (Poljačane, Makole, Pragersko, Bistrica). Le v petih naseljih kažejo zdomci zanimanje za nadaljevanje agrarne proizvodnje: v okolici Makol, v Dežnem, Jelovcu, Pečkah, Vrhlogi in na Pohorju. Posebno je zanimivo, da skoraj polovica zdomcev iz občine Slovenska Bistrica vloga svoje prihranke na banko, česar ni bilo zaslediti v analizi zdomstva na relaciji SR Slovenija - ZR Nemčija (Tabela 5, Karta 36).

Analiza zdomstva v občini Tolmin

Popis prebivalstva in stanovanj v letu 1971 je za občino Tolmin registriral 516 zdomcev ali 2,6 % celotnega števila prebivalstva občine. Posebno velik delež zdomcev od števila aktivnega prebivalstva je iz naselij Žaga (14 %), Volče (12,6 %), Stanovišče (15 %), Srpenica (11 %), Most na Soči (11 %), Log pod Mangartom (19 %), Log Čezsoški (22 %), Kanalski Lom (21 %), Jezere (28 %), Dolgi Lazi (37 %), Čiginj (25 %) in Boršjana (17 %). Dvanajst naselij v občini (Žaga, Volče, Volčanski ruti, Tolmin, Srpenica, Podbrdo, Most na Soči, Log pod Mangartom, Kanalski Lom, Kobarid, Čiginj in Bovec) daje v inozemstvo 45 % zdomcev.

Največje število zdomcev iz tolminske občine dajejo naslednja območja: Šentviška planota, Dolenja Trebuša, zaledje Tolmina (Volče, Čiginj) ter više ležeči predeli nad dolino Soče (Tabela 1a, Karta 19).

Večina anketiranih zdomcev je zaposlenih v ZR Nemčiji in le tretjina dela v bližnji Italiji in Avstriji. Zaposleni v Italiji izhajajo iz naslednjih naselij: Čiginj, Krn, Koseč, Drežniške Ravne, Čezsoča ter iz Šentviške planote. V Avstriji se zaposlujejo zdomci iz Tolmina in njegovega zaledja (Karta 21).

Medtem ko je v ZR Nemčiji zaposlena mlada delovna sila, pa so zdomci, zaposleni v Italiji in Avstriji, bistveno starejši. Ravne, Koseč, Krn ter Idrsko dajejo zdomce, ki so starejši od 45 let. Tudi večina zdomcev iz Breginjskega kota, iz neagrarnih središč ter iz naselij vstran od prometnih poti je starejša od 30 let (Tabela 1a, Karta 22).

Ženska delovna sila se v pretežni meri zaposluje v sosednji Italiji in le redko daleč vstran od doma. Razmerje med moško in žensko zdomsko delovno silo je 3 : 1 (Tabela 1a, Karta 23).

58 % zdomcev je iz občine Tolmin brez kvalifikacije in le desetina ima poklicno ali srednjo šolo in to večinoma iz Tolmina, Bovca in Soče. Pri moških je več kot polovica zdomcev takih, ki nimajo kvalifikacije, medtem ko imata kar dve tretjini zdomk kvalifikacijo. (Tabela 2a, Karta 24).

Kritično socialnoekonomski položaj določenih območij v tolminski občini je razviden iz primerjave števila aktivnega prebivalstva in števila zdomcev. Kraji, iz katerih so vsi aktivni neagrarni prebivalci zaposleni v tujini so ali na robu občinskega teritorija (Rovbidišče, Stanovišče, Podbrdo), ali pa prometno odmaknjeni (Logaršče, Krn, Čezsoča) (Tabela 2a, Karta 25).

Kar 40 % v tujini zaposlenih delavcev si še ni opredelila časa vrnitve, kljub temu pa se jih približno polovica namerava vrniti v domač kraj. Najmanj točne odgovore o času vrnitve so dali zdomci iz Baške grape in okolice Kobarida. Anketiranci (19 %), ki so izjavili, da se nikakor ne mislijo več vrniti v staro domovino, so živeli pred tem v Breginjskem kotu, na Šentviški planoti in v okolici Tolmina. Najprej se nameravajo vrniti zdomci iz naselij v soški dolini med Kobaridom in Tolminom, ki so se tudi v največji meri izrekli za vrnitev v domač kraj, podobno kot zdomci iz Zgornje Soške doline. V tujini začasno zaposleni delavci iz Baške grape, doline Idrijce in okolice Tolmina niso zadovoljni z življenjskimi pogoji v svojem starem kraju, zato se po vrnitvi nameravajo preseliti v Tolmin ali večje mesto (Nova Gorica, Ljubljana) (Tabela 5a, Karta 27, 28).

Posebne želje po spremembi okolja po vrnitvi so najbrž vzrok, da samo tretjina zdomcev varčuje denar za obnovo in zidavo hiše, zato jih pa kar 60 % vlaga denar na banko, s čemer imajo veliko več možnosti hitre prilagoditve domačim pogojem. Nakup prevoznega sredstva nima odločilnega pomena na zaposlitev v tujini; zelo malo je tudi zanimanja za odpiranje obrtne dejavnosti ali za obnovo kmetij. Zaenkrat je le deset zdomcev vložilo prihranke v nakup kmetijskih strojev in sicer v naseljih Krn, Drobočnik, Lom in Ravne (Tabela 5a, Karta 26).

Razlike v ciklu začasnega zaposlovanja v inozemstvu med alpsko in subpanonsko regijo

Posamezne poteze obravnavanih prostorov so si zelo podobne (delež zdomcev, namen vrnitve), precej pa je takih, ki kažejo precejšnje razlike (starostna in kvalifikacijska struktura, namen varčevanja). Kljub vsemu pa iz obeh kompleksnih podatkov lahko razberemo zakonitosti, ki se nanašajo na način reagiranja prebivalstva v razvitih in manj razvitih predelih, ki ga prinaša možnost začasnega zaposlovanja v tujini.

Skupne značilnosti začasnega zaposlovanja v tujini v občinah Tolmin in Slovenska Bistrica

Delež zdomcev od celotnega števila prebivalstva občine je v obeh obravnavanih občinah približno enak (2,8 oz. 2,5 %) in se močno približuje slovenskemu poprečju.

Obe občini sodelujeta v migracijskem ciklu iz Slovenije v tujino s po dobrim odstotkom slovenskih zdomcev. Glavni tok migracij je usmerjen v isto deželo (južno Nemčijo) in sicer preko sosednjih dežel, tradicionalno povezanih z zaposlovanjem v tujini (Italija oziroma Avstrija).

Tok vračanja delavcev prinaša obema območjema podobne značilnosti in probleme. Prebivalstvo, ki se je v tujini seznanilo z urbano družbo, skuša tudi v domačem okolju uveljaviti podoben način življenja oziroma se naseljuje tam, kjer mu je tak način življenja možen. Tako v obeh občinah četrtina zdomcev ni zadovoljna z življenjskimi razmerami v domačem kraju, zato se želi preseliti v urbano okolje,

v bližnje ali pa večje, čeprav oddaljeno mesto. Petina zdomcev približno se zadovolji z okoljem nove sredine in nima volje še enega vključevanja v prostor.

Razlike v začasnem zaposlovanju v tujini med občinama Tolmin in Slovenska Bistrica

Začetni val začasnega zaposlovanja v tujini je zajel prebivalstvo občine Slovenska Bistrica dve do tri leta prej kot pa prebivalstvo občine Tolmin. Množičnost zaposlovanja v tujino je omenjena štajerska občina dosegla že ob koncu šestdesetih let, medtem ko se je tolminsko prebivalstvo v večji meri vključilo v tok zdomstva, po uradnih podatkih in po podatkih naše ankete, šele v času zadnjega večjega vala zaposlovanja v ZR Nemčijo.

Med sezonskimi delavci v tujini je iz občine Slovenska Bistrica večinoma izrazito mlada delovna sila (večina je mlajša od 30 let) in strokovno sorazmerno dobro usposobljena (polovica jih ima kvalifikacijo); nasprotno pa je večina zdomcev iz tolminske občine starih od 25 do 35 let, pa tudi kvalificiranih je le 40 %.

Starostna in kvalifikacijska struktura v tujini zaposlenih delavcev najbrž bistveno prispeva k temu, da se le četrtnina zdomcev iz občine Slovenska Bistrica namerava vrniti v domač kraj, medtem ko je takih v tolminski občini kar polovica. Če je že sama struktura zdomcev odraz socialnoekonomskega položaja določene regije, potem stopnja mobilnosti zdomcev še enkrat potrjuje sicer že jasno socialnoekonomsko sliko regije odhajanja zdomcev na delo v tujino. Tako lahko trdimo, da gre pri zdomstvu v primeru tolminske občine predvsem za eksistenčno stran, medtem ko v primeru občine Slovenska Bistrica predvsem za izboljšanje življenjskega standarda in uvajanja novih, urbanih oblik življenja.

Temu odgovarja tudi način vlaganja prihrankov. Večina zdomcev iz občine Slovenska Bistrica takoj vloži kapital v izgradnjo hiše, nakup stanovanja in opreme, medtem ko tolminski zdomci predvsem hranijo denar na banki (vloga ekonomske varnosti) in opremljajo le stanovanje.

Na Tolminskem večina zdomcev še ni dosegla cilja, zaradi katerega so odšli v tujino, saj jih je le dobra četrtina pripravljenih, da se v najkrajšem času vrnejo domov; ta delež je na bistriškem območju precej večji in znaša 38 %.

Vpliv stopnje urbanizacije na strukturo začasnega zaposlovanja v tujino

Raziskava je ugotovila, da prometno odmaknjeni kraji in tisti, iz katerih se prebivalstvo že več let odseljuje, kasneje reagirajo na možnosti, ki jih nudi začasno zaposlovanje v tujino. Šele v drugi, utečeni fazi zaposlovanja v tujini se prebivalstvo odmaknjenih območij množičneje odloči za začasno zaposlovanje v tujini. Struktura prebivalstva na začasnem delu v tujini je zato iz takih območij zelo pestra, vendar je vsem skupna nizka kvalifikacijska struktura, zaradi česar so v tujini prisiljeni sprejeti vsakršno delo. Ti zdomci se zavedajo svojega položaja v tujini, podobno kot so se doma zavedali brezizhodnosti ekonomskega položaja. Zaposlovanje v tujini jim tako pomeni vprašanje reševanja lastne eksistence. Čim bolj težaven je ekonomski položaj, toliko več starejše delovne sile in žensk se zaposluje v tujini.

Z vključitvijo v tok zdomstva je delavec istočasno vključen v tok spoznavanja drugačnih oblik in zahtev življenja, mnogo bolj raznovrstnega in dinamičnega kot pa ga je delavec živel doma na kmetiji.

Velik delež-zdomcev v tujini spremeni svoj prvotni namen zaposlitve - vsaj zasilnega ekonomskega reševanja kmetije, ter se skuša po vrnitvi čimbolj približati sredini, kakršno je poznal na delu v tujini. Kmetija izgubi na svoji vrednosti, zato pa je toliko bolj privlačno območje dobrih možnosti dnevne migracije do industrijskih središč. Take tendence često povzročajo nastanek številnih stanovanjskih in proizvodnih zgradb, zidanih "na črno" na robovih mest ali v bližini industrijskih središč.

Povečani življenjski standard zdomcev se odraža poleg individualne stanovanjske hiše (največkrat na robu mestne regije) v gradnji počitniških bivališč ter z odpiranjem obrtnih delavnic.

Ni pa tudi malo primerov, ko se zdomcem adaptacija v novo okolje v tujini posreči v taki meri, da se odločijo za stalno naselitev v tujini.

P O V Z E T E K

Prva faza raziskovalnega projekta "Migracijski cikel začasno zaposlenih v tujini s posebnim ozirom na odhajanje in vračanje" je osvetlila strukturo in smer procesa migracij v tujino in obenem ugotovila odnos migracijskega cikla začasnega zaposlovanja v tujini do nekaterih prostorov Slovenije, med seboj različnih po družbenogeografskih potezah. Opredeljen je regionalni cikel zaposlovanja v tujino v okviru jugoslovanskih in širših mednarodnih migracij kar vse daje solidno osnovo za teoretičen pristop k obravnavi migracijskega toka začasno zaposlenih iz Slovenije v tujini.

V i r i

Raziskava se je naslonila na strokovno literaturo, predvsem geografsko, jugoslovanskih in nemških avtorjev. Nekatero podatke o zdomcih sem dobil na Republiškem zavodu za zaposlovanje in na Zavodu SR Slovenije za statistiko. Uporabili smo le tiste, ki se nanašajo na občine in celoten republiški okvir. Vsi ostali podatki izhajajo iz terenskega dela sodelavcev Centra za migracije pod vodstvom mag. Nika Toša ter sodelavcev pri FSPN in Inštituta za geografijo univerze v Ljubljani pod vodstvom prof. dr. Vladimira Klemenčiča ter avtorja. Na osnovi zbranega gradiva je bila izdelana vrsta kart in sicer na Inštitutu za geografijo ter na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani.

O b m o č j e o b r a v n a v e

V raziskavo sta bila vključena dva državna teritorija: SFR Ju-

goslavije in ZR Nemčije kot primera dežel začasne ekonomske emigracije in imigracije. Glavni del obravnave se je dotikal Slovenije in Bavarske oziroma njunih posameznih, v družbenogospodarskem oziru posebno zanimivih predelov. Podrobno je bil obdelan prostor zdomstva v treh prostorskih enotah: a alpskem in subpanonskem delu Slovenije (občini Tolmin in Slovenska Bistrica) ter v mestni regiji intenzivnega zaposlovanja tujih delavcev na Bavarskem (München).

V posameznih poglavjih obravnava^{na} problematika zdomstva nam je omogočila izoblikovanje nekaterih hipotez, katere bo moralo nadaljnje delo na tem področju potrditi, zavreči ali pa korigirati.

Z a k l j u č n e h i p o t e z e

1. Cikla začasne zaposlitve v tujini se udeležuje izredno mobilna skupina prebivalcev Slovenije, ki so že pred tem migrirali in sicer v obliki dnevnih migracij na delo, ali pa v obliki enkratne ali večkratne preselitve znotraj domače regije.
2. Na začasno delo v tujino odhajajo delavci iz območij; ^{ki} sama ne morejo absorbirati vse delovne sile, ki bi se rada zaposlila v neagrarnih dejavnostih. Prav tako odhajajo delavci na delo v tujino iz območij; ^{ki} v dovolj veliki meri ne more stimulirati delavcev.
3. Medtem ko sodeluje v prvem ciklu mlada moška in ženska delovna sila, ki je pravkar zapustila agrarno dejavnost, pa je v drugem več starejše moške in mlade ženske delovne sile.
4. Prva skupina zdomcev ima nizko izobrazbeno strukturo, drugo pa odlikuje priučena (ženska) in kvalificirana (moška) delovna sila.

5. Obe skupini se v pretežni meri usmerjata na delo v ZR Nemčijo, le redki se zaradi različnih vzrokov zaposlijo v sošednji državi (Avstrija, Italija).
6. Migracija v tujino za zdomce ne pomeni konca migriranja, ampak se zelo pogosto selijo iz enega kraja v drugega, iz ene gospodarske panoge v drugo.
7. Potrošniška družba urbane sredine dežel delodajalk za stalno vsrka približno petino do četrtno slovenskih zdomcev.
8. Zdomci^{se} v polovici primerov po povratku odločijo za svoj domači kraj (kraj odselitve), druga polovica pa se seli dalje, največkrat proti lokalnemu središču ali pa proti večjim urbanim centrom.
9. Migracijski cikel začasnega zaposlovanja v tujino se zaključi takrat, ko se zdomci po povratku ponovno vključijo v obstoječe razmere.
10. Skupaj s socialno skupino, ki se je v istem času oblikovala doma, udeleženci migracijskega cikla začasnega zaposlovanja v tujini na svoj način oblikujejo prostorske enote, torej jih na njim lasten način ovrednotijo.

L I T E R A T U R A I N V I R II. T u j a l i t e r a t u r a

1. Bayerisches Staatsministerium für Arbeit und Sozialordnung:
Ausländische Arbeitnehmer, Dokumentation,
Augsburg 1974
2. Bayerisches Staatsministerium für Arbeit und Sozialordnung:
Ausländische Arbeitnehmer in Bayern, Sonderdruck eines Berichts an den Bayerischen Landtag, München, 1973
3. Beck Oskar: Gastarbeiter in Gesellschaft und Recht, Band 108,
München 1974
4. Bringemer Karl, Meistermann Edeltind, Neubert Edgar: Leben
als Gastarbeiter, Geglückte und missglückte
Integration, Westdeutscher Verlag Opladen,
Opladen 1972
5. Borris Maria: Ausländische Arbeiter in einer Grossstadt, Eine empirische Untersuchung am Beispiel
Frankfurt Europäische Verlagsanstalt, Frankfurt
1973
6. Bundesanstalt für Arbeit: Beschäftigung ausländischer Arbeitnehmer, Repräsentativuntersuchung 1972 über die Beschäftigung ausländischer Arbeitnehmer im Bundesgebiet und ihre Familien- und Wohnverhältnisse, Nürnberg, 1973
7. Bundesanstalt für Arbeit: Überlegung zu einer voranschauenden Arbeitsmarktpolitik, Perspektiven der Arbeitsmarktpolitik, Nürnberg 1974
8. Deutsche Gesellschaft für Bevölkerungswissenschaft: Die Ausländer in der Bundesrepublik Deutschland,
Arnoldshaim / Taunus 1972

9. Gauser Karl: Regionalisierte Ausländerpolitik - Einführung, Informationen zur Raumentwicklung, Heft 2, Bundesforschungsanstalt für Landeskunde und Raumordnung, Bonn - Bad Godesberg 1974 (str. 33-37).
10. Geiger Folkwin: Zur Konzentration von Gastarbeiten in alten Darfkernen, Fallstudie aus dem Verdichtungsraum Stuttgart, Geographische Rundschau Nr. 2, Tübingen 1975, str. 61-70.
11. Geiselberger Siegmund: Schwarzbuch - ausländische Arbeiter, Fischer Taschenbuch Verlag, Frankfurt, 1972
12. Günther Albrecht: Soziologie der geographischen Mobilität, zugleich ein Beitrag zur Soziologie des sozialen Wandels, Ferdinand Enke Verlag Stuttgart, Stuttgart 1972
13. Hoffmann - Novotny Hans Joachim: Soziologie des Fremderbeiterproblems, Eine theoretische und empirische Analyse am Beispiel der Schweiz, Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart 1973
14. Hottes Karl Heinz, Pötke Michael: Herkunft und Verteilung ausländischer Arbeitnehmer im Ruhrgebiet und im Bergisch - Märkischen Land, tipkopi, Bochum 1973.
15. Institut für Arbeits - und Berufsforschung der Bundesanstalt für Arbeit: Forschungsdokumentation, Erlangen - Nürnberg 1974
16. Jürgen Franzen: Gastarbeiter - raumrelevante Verhaltensweisen, Examensarbeit im Fach Geographie, Kiel, 1973
17. Nikolanikos Marios: Politische Ökonomie der Gastarbeiterfrage, Migration und Kapitalismus, Hamburg 1973

18. Puls Willy Walther: Gastarbeiter oder Einwanderer? Geographische Rundschau Nr. 2, Tübingen 1975, str. 49-60.
19. Ruppert Karl: Der Urbanisierungsprozesses aus der Sicht der Sozialgeographie, Jugoslovanski simpozij o urbani geografiji, Geographica slovenica 1, Ljubljana 1971, str. 39-57.
20. Ruppert Karl; Schaffer Franz: Sozialgeographische Aspekte urbanisierter Lebensform, Veröffentlichungen der Akademie für Raumforschung und Landesplanung, Abhandlungen, Band 68, Gebrüder Iänecke Verlag, Hannover 1973.
21. Schrettenbrunner Helmut: Bevölkerungs - und sozialgeographische Untersuchung einer Fremdarbeitergemeinde Kalabriens, WGI - Berichte zur Regionalforschung, Heft 5, München 1970
22. Schrettenbrunner Helmut: Gastarbeiter, ein europäisches Problem aus der Sicht der Herkunftsländer und der BR Deutschland, Verlag Moritz Diesterweg, Frankfurt 1971
23. Schymik Franz: Probleme der Erfassung regionaler Mobilität und Immobilität (am Beispiel der BRD)? Vortrag, tipkopis, Symposium der Institute für Geographie aus Ljubljana und Frankfurt - Ljubljana 1975
24. Stadtentwicklungsreferat der Landeshauptstadt München: Kommunalpolitische Aspekte des wachsenden ausländischen Bevölkerungsanteiles in München, Problemstudie, Arbeitsberichte zur Fortschreibung des Stadtentwicklungsplans Nr. 4, München 1972
25. Stadtentwicklungsreferat der Landeshauptstadt München: Vollzugs - und Initiatioprogramm zur Studie

Kommunalpolitische Aspekte des wachsenden ausländischen Bevölkerungs in München, tipkopic, München 1975

26. Stingl Joseif: Ausländische Arbeitnehmer in der Bundesrepublik Deutschland, Symposium Arbeitkräfte - Funktuation im Alpenraum, Universität Innsbruck, tipkopic, Innsbruck 1973
27. Swindell Kenneth and Robert G. Ford: Places, migrants and organisation: Some observations on population Mobility, Geografiska Annaler 1, Volume 57, Stockholm 1975, str. 68 - 75
28. Wissenschaftlicher Dienst Südosteuropas: Die Belgrader Gastarbeiter - politik, XXIII. Jahrgang, Heft 8, München 1974
29. Wissenschaftlicher Dienst Südosteuropa: Das neue Belgrader Gastarbeitergesetz, XXII. Jahrgang, Heft 7, München 1973
30. Wolf Klaus: Funktionale Beziehung in Verdichtungsräumen und ihre Auswiklung auf die städtische innere Differenzierung, Jugoslovanski simpozij o urbani geografiji, Geographica slovenica 1, Ljubljana 1971, str. 209-223

II. Jugoslovanska literatura

31. Baučić Ivo: External Migrations and emigration from Croatia, Geographical Papers 2, Institute of Geography, University Zagreb, Zagreb 1974, str. 127-141
32. Baučić Ivo: Neka savremena obiležja i problemi vanjskih migracija jugoslovanskih radnika, Sociologija br. 2, Zagreb 1973, str. 183 - 216

33. Baučič Ivo: Porijeklo i struktura radnika iz Jugoslavije u SR Nemačkoj. Radovi instituta za geografiju Sveučilišta u Zagrebu. Serija: "Migracije radnika", Knjiga 1, Zagreb 1972
34. Baučič Ivo: Radnici u inozemstvu prema popisu stanovništva Jugoslavije 1971, Radovi instituta za geografiju Sveučilišta u Zagrebu, Serija: "Migracije radnika", Knjiga 4, Zagreb 1973
35. Baučič Ivo: Vanjske migracije radne snage kao faktor socialno-ekonomskih promjena u seoskim sredinama, Sociologija sela 31/32, Zagreb 1971, str. 127 - 140
36. Baučič Ivo; Marovič Živko: Vračanje i zapošljavanje migranata iz SR Hrvatske, Migracije radnika, Institut za geografiju Sveučilišta, Zagreb 1971
37. Fakulteta za sociologiju, politične vede in novinarstvo, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij Univerza v Ljubljani. PROJEKT: Sociološki vidiki migracij slovenskih delavcev v Zvezni republiki Nemčiji, Migracije, Bilten 1, Ljubljana 1971
38. Friganovič Mladen, Marokvasić Marjana i Ivo Baučič: Iz Jugoslavije na rad u Francusku. Radovi Instituta za geografiju Sveučilišta u Zagrebu, Serija: "Migracije radnika", Knjiga 3, Zagreb, 1973
39. Glonar Ivan: Poklicna sestava slovenskih zdomcev, Študije in prikazi, Zavod SR Slovenije za statistiko, Letnik XIX, št. 8, Ljubljana 1973
40. Jugoslovanski delavci v tujini v letu 1966, Geografski obzorik, št. 4, Ljubljana 1967, str. 139-140
41. Klemenčič Vladimir: Prostorska diferenciacija Slovenije po selitveni mobilnosti prebivalstva, Geografski zbornik (SAZU), Acta Geographica XII, str. 137-220, Ljubljana 1971

42. Klemenčič Vladimir: Regionalne razlike in problemi demografske in poselitvene strukture Slovenije; slovenski demografski simpozij, Demografski Institut Raziskovalni Center Ekonomske fakultete Univerze, Ljubljana 1974
43. Klemenčič Vladimir: Sezonska ali začasna zaposlitev prebivalstva Slovenije v letu 1968 v luči socialnega, ekonomskega in regionalnega razvoja, Inštitut za geografijo Univerze, Tipkopis, Ljubljana 1970
44. Klemenčič Vladimir: Sezonsko izseljevanje iz Slovenije, Komunist, št. 8, Beograd 1969, str. 14
45. Klemenčič Vladimir: Tendence socialnega razvoja Severovzhodne Slovenije v primerjavi s celotno SR Slovenijo, Geografski simpozij o Severovzhodni Sloveniji, Geographica Slovenica 2, Maribor 1973, str. 183-193
46. Klinar Peter: Nekaj teoretičnih izhodišč za sociološko raziskovanje migracij. Migracije, Bilten 2, Ljubljana 1973
47. Klinar Peter, Mežnarić Silva, Sergej Švara, Niko Toš: Slovenci v Nemčiji - prvo poročilo iz raziskave, Migracije, Bilten 8, Ljubljana 1975
48. Markovasić Mirjana: Jugoslovenski radnici u inostranstvu, Sociologija br. 2, Zagreb 1973, str. 273-289
49. Marokvasić Mirjana: Privremeni migranti Jugoslavije, Sociologie du travail 3, Paris 1972, str. 260-277
50. Nacionalni sastav stanovništva po opštinama. Statistički bilten 727, Beograd, april 1972
51. Natek Milan: Izzeljevanje in zaposlovanje v tujini, Teorija in praksa št. 3, Ljubljana 1969, str. 373-386
52. Natek Milan: Sezonsko zaposlovanje na celjskem področju, Celjski zbornik, Celje 1970, str. 75-126

53. Natek Milan: Zaposlovanje delavcev s celjskega področja v tujini, *Celjski zbornik 1971/72*, str. 145-180
54. Olas Ludvik: Sezonsko zaposlovanje prekmurskega prebivalstva v luči ekonomskega razvoja, *Inštitut za geografijo univerze v Ljubljani*, tipkopis, Ljubljana 1970
55. Olas Ludvik: Vpliv migracij na socialni in prostorski razvoj Prekmurja, *Geografski simpozij o Severovzhodni Sloveniji*, *Geographica Slovenica 2*, Maribor 1973, str. 52 - 60
56. Panov Mitko: Migracijata na rabotnata sila vo stranstvo od področjata na Skopje, *Geografski razgledi 1*. 1969, št. 7, *Skopje 1970*, str. 143-145
57. Popis prebivalstva in stanovanj v letu 1971. Stanovanja. (stanovanjski sklad v mestih). Rezultati po naseljih in občinah. Zvezni zavod za statistiko, VII. knj., Beograd 1973
58. Popis stanovništva i stanova 1971. godine. Rezultati za stanovništvo i domaćinstva po naseljima i opštinama. Opština TOLMIN. Savezni zavod za statistiko. Beograd, april 1972
59. Popis stanovništva i stanova 1971. godine. Rezultati za stanovništvo i domaćinstva po naseljima i opštinama. Opština SLOVENSKA BISTRICA. Savezni zavod za statistiko. Beograd, april 1972
60. Republiški zavod za zaposlovanje: Pregled koncentracije delavcev iz SR Slovenije v tujini. Ljubljana 1974
61. Stare Franc: Jugoslovanski delavci v Stuttgartu in okolici. Projekt: Sociološki vidiki migracij slovenskih delavcev v Zvezni republiki Nemčiji, *Bilten 6*, Ljubljana 1973

62. Švara Sergej: Informacija o najvažnejših rezultatih raziskave o tujih delavcih v Z^R Nemčiji, ki jo je Bundestaet für Arbeit izvedla spomladi 1972 na reprezentativnem vzorcu, Migracije, Bilten 4, Ljubljana 1973
63. Toš Niko: Bibliografija slovenskih in srbohrvaških tekstov o migraciji. Projekt: sociološki vidiki migracij slovenskih delavcev v Zvezni republiki Nemčiji, Bilten 5, Ljubljana 1973
64. Toš Niko: Jugoslovani v Z^R Nemčiji - sociološki vidiki emigracije in vračanja. Projekt: sociološki vidiki migracij slovenskih delavcev v Zvezni republiki Nemčiji, Bilten 1, Ljubljana 1973
65. Toš Niko; Silva Meinović; Sergej Švara: Bibliografija tuje literature v zvezi z raziskavo o socioloških aspektih zaposlovanja v Z^R Nemčiji. Projekt: Sociološki vidiki migracij slovenskih delavcev v Zvezni republiki Nemčiji, Bilten 3, Ljubljana 1973
66. Zaposleno osebje i neto lični dohoci po grupama delatnosti. Statistički bilten št. 715, marec 1971, Beograd
67. Zaposlenost 31. III. 1971. Statistički bilten št. 719. Beograd 1971

monarhije. Od proglasitve za svobodno pristanišče l. 1719 dalje je mesto pridobivalo na pomenu, pravi razcvet pa je doživelo šele z izgradnjo železnic. L. 1857 je bila zgrajena dvotirna proga Dunaj-Trst. V Trstu se je razvila industrija, povezana s pristaniško dejavnostjo: predelava kolonialnega blaga, koksarna in jeklarna v Škedenju itd.

Z razpadom Avstrije in priključitvijo mesta k Italiji so se pogoji za gospodarski obstoj Trsta poslabšali. Izgubo gravitacijskega zaledja so italijanske oblasti skušale nadomestiti z industrializacijo (ladjedelnštvo, strojna industrija).

Problemi reševanja tržaškega gospodarstva so se po zadnji vojni še zaostrili. Zgrajena je bila nova industrijska cona pri Žavljan. Pristaniško dejavnost je skušalo mesto ohraniti z gradnjo terminala za nafto za naftovod Trst-Ingolstadt. Tako se je umetno dvignila letna količina pretovorjenega blaga na približno 47 milijonov ton; le dobre 4 milijone ton odpade na netekoče blago. Značilno je, da je pristanišče šele l. 1949

Karlsruhe + Lok
se now & maloz

Karte

Gesam

Shov po svete

Zdravci po vech (Estee obitnie)
Zacoma zafasem

SEZNAM KART1. MIGRACIJE ZAČASNO ZAPOSLENIH IZ SLOVENIJE V TUJINO

1. Delež zdomcev iz občin SR Slovenije
2. Delež zdomcev drugih narodnosti iz občin SR Slovenije
3. Delež žena na začasnem delu v tujini iz občin SR Slovenije
4. Delež kmetov zaposlenih na tujem iz občin SR Slovenije
5. Delež zdomcev v ZR Nemčiji po občinah SR Slovenije
6. Delež zdomcev v Avstriji po občinah SR Slovenije
7. Usmeritev migracijskega cikla zdomstva iz SR Slovenije

2. MIGRACIJE ZAČASNO ZAPOSLENIH MED SR SLOVENIJO IN ZR NEMČIJO

8. Število in regionalna pripadnost slovenskih zdomcev na delovnem mestu v ZR Nemčiji
9. Časovni cikel odhoda zdomcev na začasno delo v ZR Nemčijo
10. Usmeritev migracijskega cikla zdomstva iz SR Slovenije v dežele ZR Nemčije

3. MIGRACIJSKI CIKEL ZAČASNO ZAPOSLENIH: SR SLOVENIJA - BAVARSKA

11. Starostna struktura zdomcev na Bavarskem
12. Doba začasne zaposlitve na Bavarskem
13. Kvalifikacijska struktura začasno zaposlenih na Bavarskem
14. Velikost posesti gospodinjstev začasno zaposlenih na Bavarskem
15. Občasnost obiska domačega kraja začasno zaposlenih na Bavarskem
16. Namen varčevanja začasno zaposlenih na Bavarskem
17. Predvidena vrnitev začasno zaposlenih na Bavarskem
18. Predviden izbor kraja naselitve ob vrnitvi zdomcev, zaposlenih na Bavarskem

4. ZAČASNO ZAPOSLOVANJE V TUJINI IZ OBČIN TOLMIN IN SLOVENSKA BISTRICAT o l m i n

19. Število in delež začasno zaposlenih v tujini

20. Doba začasne zaposlitve v tujini
21. Dežele začasnega zaposlovanja v tujini
22. Starostna struktura zdomcev v naseljih občine Tolmin
23. Struktura zdomcev v naseljih občine Tolmin po spolu
24. Kvalifikacijska struktura zdomcev v naseljih občine Tolmin
25. Razmerje med aktivnimi in vzdrževanimi člani v gospodinjstvih zdomcev iz naselij občine Tolmin
26. Varčevanje začasno zaposlenih v tujini
27. Predvidena vrnitev začasno zaposlenih v tujini
28. Predviden izbor kraja stalne naselitve ob vrnitvi začasno zaposlenih v tujini

S l o v e n s k a B i s t r i c a

29. Doba začasne zaposlitve v tujini
30. Dežele začasnega zaposlovanja v tujini
31. Starostna struktura zdomcev v naseljih občine Slovenska Bistrica
32. ~~Starostna~~ Struktura zdomcev iz občine Slovenska Bistrica po spolu
33. Kvalifikacijska struktura zdomcev iz občine Slovenska Bistrica
34. Razmerje med aktivnimi in vzdrževanimi člani v gospodinjstvih zdomcev iz naselij občine Slovenska Bistrica
35. Velikost posesti zdomskih gospodinjstev
36. Varčevanje začasno zaposlenih v tujini
37. Predvidena vrnitev začasno zaposlenih v tujini
38. Predviden izbor kraja naselitve ob vrnitvi začasno zaposlenih v tujini

S E Z N A M T A B E L

1. Migracijski cikel med SR Slovenijo in ZR Nemčijo glede na karakteristike zdomstva (za stranjo 76)

2. Slovenci na Bavarskem :

Tabela 1: Struktura slovenskih zdomcev na Bavarskem po spolu in starosti

Tabela 2: Struktura po času zaposlitve v tujini in želji po vrnitvi v SR Slovenijo na Bavarskem zaposlenih slovenskih zdomcev

Tabela 3: Kvalifikacijska struktura zdomca in nosilca gospodinjstva staršev anketiranih Slovencev na začasnem delu na Bavarskem

Tabela 4: Posest zdomca v tujini in doma (velikost stanovanja na Bavarskem in posestne razmere v SR Sloveniji)

Tabela 5: Periodični obiski domačega kraja in želja po vrnitvi slovenskih zdomcev na Bavarskem

Tabela 6: Struktura varčevanja in namena vrnitve v Slovenijo zdomcev začasno zaposlenih na Bavarskem

3. Zdomci iz občin Slovenska Bistrica in Tolmin

Tabela 1: Število anketiranih zdamskih gospodinjstev v naseljih občine Slovenska Bistrica glede na spol in starost zdomca

Tabela 2: Kvalifikacijska struktura zdomcev v naseljih občine Slovenska Bistrica in razmerje med aktivnimi člani v zdamskem gospodinjstvu

Tabela 3: Doba začasnega zaposlovanja v tujini iz naselij občine Slovenska Bistrica

- Tabela 4: Struktura zdomčevega gospodinjstva v naseljih občine Slovenska Bistrica glede na posestne razmere
- Tabela 5: Namen vrnitve in vlaganje kapitala zdomcev iz naselij občine Slovenska Bistrica
- Tabela 6: Zdomci iz naselij občine Slovenska Bistrica po številu in spolu
- Tabela 7: Starostne strukture zdomcev iz občine Slovenska Bistrica
- Tabela 8: Kvalifikacijska struktura zdomcev iz občine Slovenska Bistrica
- Tabela 1a: Število anketiranih zdomskih gospodinjstev v naseljih občine Tolmin glede na spol in starost zdomca
- Tabela 2a: Kvalifikacijska struktura zdomcev v naseljih občine Tolmin in razmerje med aktivnimi člani v zdomskem gospodinjstvu
- Tabela 3a: Doba začasnega zaposlovanja v tujini iz naselij občine Tolmin
- Tabela 4a: Struktura zdomčevega gospodinjstva v naseljih občine Tolmin glede na posestne razmere
- Tabela 5a: Namen vrnitve in vlaganje kapitala zdomcev iz naselij občine Tolmin

Tabela - 1 STRUKTURA SLOVENSКИH ZDOMCEV NA BAVARSKEM PO SPOLU IN STAROSTI

Tek. št.	Mesto	Spol			Starost								
		Skupaj	M	Ž	%	do 20	20 do 24	25 do 29	30 do 34	35 do 39	40 do 44	45 do 49	do nad 50
1.	Andraž	1	-	1		-	1	-	-	-	-	-	-
2.	Beltinci	1	1	-		-	-	1	-	-	-	-	-
3.	Bistrica ob Sotli	1	100	1		-	1	-	-	-	-	-	-
4.	Bled	2	1	1		-	-	1	1	-	-	-	-
5.	Braslovče	1	100	100		-	-	50	50	-	-	-	-
6.	Brežice	9	7	2		-	1	1	6	-	1	-	-
7.	Budinci	1	78	22		-	12	12	64	-	12	-	-
8.	Celje	10	1	-		-	-	1	-	-	-	-	-
9.	Črklje	1	80	20		-	-	40	30	10	20	-	-
10.	Cerknica	1	1	-		-	-	1	-	-	-	-	-
11.	Črešnjevci	2	100	-		-	-	2	-	-	-	-	-
12.	Črnomelj	2	100	-		-	-	2	-	-	-	-	-
13.	D. Bistrica	1	100	-		-	-	-	-	-	1	-	-
14.	Destnik	2	1	1		-	1	-	-	1	-	-	-
15.	Dobova	1	50	50		-	50	-	-	50	-	-	-
16.	Dolič	1	-	1		-	-	-	1	-	-	-	-
17.	Dokležovje	1	100	-		-	-	-	-	-	1	-	-
18.	Domanjševci	1	100	-		-	-	-	1	-	-	-	-
19.	Domžale	1	100	-		-	1	-	-	-	-	-	-
20.	Dovje	1	100	-		-	-	1	-	-	-	-	-
21.	Dragutinca	1	100	-		-	1	-	-	-	-	-	-
22.	Dravograd	1	100	-		-	-	-	1	-	-	-	-
23.	Frankolovo	2	100	-		-	1	1	-	-	-	-	-
24.	G. Bistrica	1	50	-		-	50	50	-	-	-	-	-
25.	G. Petrovci	1	100	-		-	-	-	-	-	1	-	-
26.	G. Slaviši	1	100	-		-	-	-	1	-	-	-	-
27.	Galušak	1	100	-		-	1	-	-	-	-	-	-
28.	Globoko	1	-	1		-	-	-	-	-	1	-	-
29.	Gorišnica	2	1	1		1	-	-	-	1	-	-	-
30.	Gradišče	1	50	50		50	-	-	-	50	-	-	-
31.	Hotinja vas	1	100	-		-	-	-	1	-	-	-	-
32.	Hrastnik	2	100	-		-	-	-	2	-	-	-	-
33.	Iška vas	1	100	-		-	-	1	-	-	-	-	-
34.	Jesenice	8	5	3		-	2	-	4	2	-	-	-
35.	Juršinci	1	62,5	37,5		-	25	-	50	25	-	-	-
36.	Kamnik/Krim	2	1	1		-	1	1	-	-	-	-	-
37.	Klopce	1	50	50		-	50	50	-	-	-	-	-
38.	Kobilje	1	-	1		-	-	1	-	-	-	-	-

82. Rače	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
83. Radeče	1	100	1	-	1	-	-	-	-	-	-
84. Radenci	2	2	100	-	-	2	-	-	-	-	-
85. Radgona	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
86. Raka	2	2	100	-	-	2	-	-	-	-	-
87. Rakičan	1	1	100	-	-	1	-	-	-	-	-
88. Ravne	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
89. Ribnica	1	1	100	-	-	-	-	1	-	-	-
90. Rogaška Slatina	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
91. Ruše	1	1	100	-	-	1	-	-	-	-	-
92. Sava	1	1	100	-	-	1	-	-	-	-	-
93. Sebeborci	2	2	100	-	-	1	1	-	-	-	-
94. Senovo	2	2	100	-	-	50	50	-	-	1	-
95. Sevnica	3	2	1	-	-	50	2	-	1	-	-
96. Sinji vrh	1	1	66,6	33,3	-	66,6	1	33,3	-	-	-
97. Slaptinci	1	1	100	-	-	1	-	-	-	-	-
98. Slavščina	1	1	100	-	-	1	-	-	-	-	-
99. Slov. Bistrica	5	4	1	-	1	2	2	-	-	-	-
100. Smolinci	1	-	1	-	20	40	40	-	-	-	-
101. Sr. Dolič	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
102. Sromlje	1	1	100	-	-	-	-	-	-	1	-
103. Stražni vrh	1	1	100	-	-	-	1	-	-	-	-
104. Studenice	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
105. Šalovci	2	1	1	-	-	2	-	-	-	-	-
106. Šentjur	1	50	50	-	-	1	-	-	-	-	-
107. Škofljica	1	1	100	-	-	-	-	1	-	-	-
108. Šmar. Toplice	1	1	100	-	-	1	-	-	-	-	-
109. Šoštanj	2	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-
110. Štore	2	50	50	-	-	50	50	-	-	1	1
111. Šentrupert	1	1	100	-	-	1	-	-	50	50	-
112. Šulinci	1	1	100	-	-	-	-	-	-	-	1
113. Tolmin	1	1	100	-	-	-	-	1	-	-	-
114. Trbovlje	18	10	8	-	1	4	7	2	3	-	1
115. Trnje	1	1	55,6	44,4	5,5	22,2	38,9	11,1	16,7	-	5,5
116. Velenje	1	1	100	-	-	1	-	-	-	-	-
117. Vel. Lašče	1	1	100	-	-	1	-	-	-	-	-
118. Vel. Polana	1	1	100	-	-	1	-	-	-	-	-
119. Videm	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
120. Vodice	1	1	100	-	-	-	-	-	1	-	-
121. Zagorje	3	3	100	-	-	1	2	-	-	-	-
122. Zagor	1	-	1	-	-	33	66	-	-	-	-
123. Zg. Hajdina	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
124. Zg. Polskava	1	1	100	-	-	-	1	-	-	-	-
125. Zg. Slemen	1	1	100	-	-	1	-	-	-	-	-

126. Zg. Ščavnica	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
			100								
127. Zlatoličje	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
		100									
128. Zreče	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
			100								
129. Žalec	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
		100									
130. Železniki	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
		100									
131. Župevec	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-

Skupaj:	328	229	99	15	63	100	68	33	27	15	7
		69,8	30,2	4,6	19,2	30,5	20,7	10,0	8,2	4,6	2,1

Tabela - 2 Struktura po času zaposlitve v tujini in želji po vrnitvi v SR Slovenijo na Bavarskem zaposlenih slovenskih zdomcev

Tek. št.	M e s t o	Čas zdomstva v letih				Želja po vrnitvi			
		do 3	4 - 6	7 - 9	nad 9	isti kraj	drugi kraj	ne želi	ne ve
1.	Andraž	1	-	-	-	1	-	-	-
2.	Beltinci	1	-	-	-	-	-	-	1
3.	Bistrica ob Sotli	-	1	-	-	-	1	-	-
4.	Bled	-	1	-	1	2	-	-	-
5.	Braslovče	-	50 1	-	50	-	1	-	-
6.	Brežice	1 22	4 44	-	4 44	5 55	3 33	-	1 12
7.	Budinci	-	1	-	-	-	-	-	1
8.	Celje	-	7 70	3 30	-	8 80	-	1 10	1 10
9.	Cerklje	-	1	-	-	1	-	-	-
10.	Cerknica	-	1	-	-	1	-	-	-
11.	Črešnjevce	1 50	-	1 50	-	-	1 50	1 50	-
12.	Črnomelj	-	2	-	-	2	-	-	-
13.	D. Bistrica	-	-	1	-	1	-	-	-
14.	Destrič	-	1 50	1 50	-	-	1 50	1 50	-
15.	Dobova	-	1	-	-	1	-	-	-
16.	Dolič	-	-	1	-	1	-	-	-
17.	Dokljevce	-	-	-	1	1	-	-	-
18.	Domanjševci	1	-	-	-	-	1	-	-
19.	Domžale	1	-	-	-	1	-	-	-
20.	Dovje	-	1	-	-	-	1	-	-
21.	Dragutinci	1	-	-	-	1	-	-	-
22.	Dravograd	-	1	-	-	-	1	-	-
23.	Frankolovo	-	2	-	-	-	-	1 50	1 50
24.	G. Bistrica	1	-	-	-	-	1	-	-
25.	G. Petrovci	-	1	-	-	1	-	-	-
26.	G. Glaviči	-	-	1	-	1	-	-	-
27.	Galušek	-	-	1	-	1	-	-	-
28.	Globoko	-	1	-	-	-	1	-	-
29.	Gorišnica	1 50	-	1 50	-	1 50	-	-	1 50
30.	Gradišče	-	1	-	-	1	-	-	-
31.	Hotinja vas	-	-	1	-	1	-	-	-
32.	Hrastnik	-	1 50	1 50	-	2	-	-	-
33.	Iška vas	-	-	-	1	-	1	-	-
34.	Jesenice	1 12,5	6 75	1 12,5	-	1 12,5	6 75	-	1 12,5
35.	Juršinci	1	-	-	-	-	-	-	1
36.	Kamnik/Krim	-	1	1	-	-	1	-	1
37.	Klopce	1	-	-	-	1	-	-	-
38.	Kobilje	-	1	-	-	1	-	-	-

39.	Koper	-	-	-	1	1	-	-	-
40.	Kozje	-	-	-	1	-	1	-	-
41.	Kranj	1	5	-	1	3	3	-	1
		14,3	71,4		14,3	42,8	42,8		14,3
42.	Krnci	-	1	-	-	-	-	-	1
43.	Kuzma	-	2	-	-	1	1	-	-
						50	50		
44.	Lahonci	-	1	-	-	-	1	-	-
45.	Laško	-	2	-	-	1	-	1	-
						50	50		
46.	Lenart	-	1	1	-	-	1	1	-
						50	50		
47.	Lendava	1	3	-	1	4	-	-	1
		20	60		20	80			20
48.	Liboje	1	-	-	-	-	-	1	-
49.	Lipoglav	-	1	-	-	-	-	-	1
50.	Litija	-	1	-	-	-	-	-	1
51.	Ljubljana	6	21	8	7	20	12	7	3
		14,3	50	19	16,7	47,6	28,6	16,7	7,1
52.	Ljutomer	1	-	1	-	1	1	-	-
		50		50		50	50		
53.	Male Brusnice	-	1	-	-	1	-	-	-
54.	Maribor	14	16	9	2	25	3	9	4
		34,1	39	21,9	4,9	60,9	7,3	21,9	9,8
55.	Medvode	1	-	-	-	-	-	-	1
56.	Mekinje	-	1	-	-	1	-	-	-
57.	Melinci	-	-	1	-	1	-	-	-
58.	Metlika	-	-	1	-	1	-	-	-
59.	Mirna peč	-	-	1	-	1	-	-	-
60.	Mokronog	-	-	1	-	1	-	-	-
61.	Mota	1	-	-	-	-	-	-	1
62.	Murska Sobota	2	5	2	2	7	1	2	1
		18	46	18	18	63		18	9
63.	Muta	-	1	-	-	1	-	-	-
64.	Nazarje	-	1	-	-	1	-	-	-
65.	Nova vas	-	1	-	-	1	-	-	-
66.	Novo mesto	-	4	-	4	1	3	3	1
			50		50	12	38	38	12
67.	Odranci	1	2	-	-	2	1	-	-
		33,3	66,6			66,6	33,3		
68.	Pertoča	-	1	-	-	1	-	-	-
69.	Piran	-	-	-	1	1	-	-	-
70.	Ormož	3	-	1	1	3	-	-	2
		60		20	20	60			20
71.	Pišeče	-	1	-	-	-	-	-	1
72.	Podnart	-	-	1	-	-	1	-	-
73.	Poljčane	-	1	-	-	1	-	-	-
74.	Ponikve	-	-	1	1	-	2	-	-
				50	50				
75.	Pragersko	-	1	-	-	1	-	-	-
76.	Prebeld	1	-	-	-	-	1	-	-
77.	Predoslje	-	1	-	-	-	1	-	-
78.	Prepolje	-	1	-	-	-	1	-	-
79.	Prevoje	-	-	1	-	1	-	-	-
80.	Ptuj	5	9	1	-	9	3	2	1
		33	60	7		60	20	13	7
81.	Puževci	-	1	-	-	-	1	-	-

82. Rače	1	-	-	-	1	-	-	-
83. Radeče	-	1	-	-	-	-	-	1
84. Radenci	-	2	-	-	1	1	-	-
					50	50		
85. Radgona	1	-	-	-	-	-	1	-
86. Raka	-	1	1	-	1	-	1	-
		50	50		50		50	
87. Rakičan	-	1	-	-	-	1	-	-
88. Ravne	-	-	-	1	-	-	-	1
89. Ribnica	-	1	-	-	1	-	-	-
90. Rogaška Slatina	-	1	-	-	-	-	-	1
91. Ruše	-	1	-	-	-	1	-	-
92. Sava	-	1	-	-	-	1	-	-
93. Seberovci	-	-	2	-	2	-	-	-
94. Senovo	-	1	1	-	1	1	-	-
		50	50		50	50		
95. Sevnica	1	2	-	-	2	-	-	1
	33,3	66,6			66,6			33,3
96. Sinji vrh	-	1	-	-	-	1	-	-
97. Slaptinci	-	1	-	-	1	-	-	-
98. Slavščina	1	-	-	-	-	-	-	1
99. Slov. Bistrica	2	3	-	-	4	-	1	-
100. Smolinci	1	-	-	-	-	1	-	-
101. Sr. Dolič	-	1	-	-	1	-	-	-
102. Sromlje	-	1	-	-	-	-	-	1
103. Stražni vrh	-	1	-	-	-	1	-	-
104. Studenice	-	1	-	-	-	-	-	1
105. Šalovci	1	-	1	-	-	1	1	-
	50		50			50	50	
106. Šentjâr	-	1	-	-	-	-	-	1
107. Škofljica	-	-	1	-	-	-	-	1
108. Šmar. Toplice	1	-	-	-	1	-	-	-
109. Šoštanj	-	2	-	-	-	1	1	-
						50	50	
110. Štore	-	-	2	-	1	1	-	-
					50	50		
111. Šentrupert	-	1	-	-	1	-	-	-
112. Šulinci	-	1	-	-	1	-	-	-
113. Tolmin	-	1	-	-	1	-	-	-
114. Trbovlje	4	9	5	-	9	8	1	-
	22,2	50	27,8		50	44,4	5,5	
115. Trnje	-	1	-	-	-	-	-	1
116. Velenje	1	-	-	-	1	-	-	-
117. Vel. Lašče	-	1	-	-	-	-	1	-
118. Vel. Polana	-	1	-	-	-	-	1	-
119. Videm	1	-	-	-	1	-	-	-
120. Vodice	-	1	-	-	-	1	-	-
121. Zagorje	1	2	-	-	-	1	-	2
	33	66				33		66
122. Zagos	-	1	-	-	1	-	-	-
123. Zg. Hajdina	1	-	-	-	1	-	-	-
124. Zg. Polskava	1	-	-	-	1	-	-	-
125. Zg. Slemen	-	1	-	-	-	1	-	-
126. Zg. Ščavnica	1	-	-	-	1	-	-	-
127. Zlatoličje	1	-	-	-	1	-	-	-
128. Zreče	1	-	-	-	-	-	-	1
129. Žalec	-	-	1	-	-	-	1	-
130. Železniki	1	-	-	-	1	-	-	-
131. Župelevec	-	1	-	-	-	-	-	1
S k u p a j :	71	168	57	31	164	82	40	25
	21,6	51,2	17,4	9,4	50	25	12,2	7,6

43. Kuzma	1 50	1 50	-	-	-	-	1 50	-	-	-	-	1 50	-
44. Lahonci	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
45. Laško	1 50	1 50	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
46. Lenart	1 50	1 50	-	-	-	-	-	1 50	-	-	-	1 50	-
47. Lendava	2 40	2 40	-	1 20	-	-	-	2 40	-	-	-	2 40	1 20
48. Liboje	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
49. Lipoglav	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
50. Litija	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
51. Ljubljana	6 14,3	18 42,8	3 7,1	14 33,3	1 2,4	-	2 4,7	11 26,2	2 4,7	10 23,8	-	12 28,6	5 11,9
52. Ljutomer	2	-	-	-	-	-	-	1 50	-	-	-	-	1 50
53. Male Brusnice	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
54. Maribor	9 21,9	18 43,9	1 2,4	12 29,3	1 2,4	-	6 14,6	12 29,3	7 17,1	3 7,3	1 2,4	5 12,2	7 17,1
55. Medvode	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
56. Mekinje	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
57. Melinci	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
58. Metlika	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
59. Mirna peč	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
60. Mokronog	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
61. Mota	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
62. Murska Sobota	5 46	5 46	-	1 8	-	-	2 18	5 46	-	1 9	-	2 18	1 9
63. Muta	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
64. Nazarje	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
65. Nova vas	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
66. Novo mesto	4 50	2 25	-	2 25	-	-	-	-	2 25	-	-	3 38	3 38
67. Odranci	3 66,6	-	-	-	-	-	1 33,3	1 33,3	-	-	-	1 33,3	-
68. Ormož	4 80	1 20	-	-	-	-	-	3 60	-	-	-	2 40	-
69. Pertoča	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
70. Piran	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
71. Pišce	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
72. Podnart	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
73. Poljčane	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
74. Ponikve	-	2	-	-	-	-	-	1 50	-	-	-	1 50	-
75. Pragersko	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
76.. Prebold	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
77. Predoslje	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
78. Prepolje	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
79. Prevoje	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
80. Ptuj	10 67	4 27	-	1 6	-	-	-	5 33	2 23	4 27	-	3 20	1 7
81. Puževci	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
82. Rače	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
83. Radeče	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
84. Radenci	-	1 50	-	-	1 50	-	-	1 50	-	-	-	-	1 50
85. Radgona	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
86. Raka	1 50	1 50	-	-	-	-	1 50	-	-	1 50	-	-	-
87. Rakičan	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
88. Ravne	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
89. Ribnica	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
90. Rogaška	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
91. Ruše	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-

92. Sava	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
93. Sebeborci	2	2	-	-	-	-	50	-	-	-	50	-
94. Senovo	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-
95.	-	50	-	50	-	-	50	-	-	-	50	-
95. Sevnica	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-
						33,3					66,6	
96. Sinji vrh	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
97. Slaptinci	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
98. Slavščina	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
99. Slov. Bistrica	4	-	-	1	-	1	-	-	2	-	2	-
	80			20		20			40		40	
100. Smolinča	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
101. Sr. Dolič	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
102. Sromlje	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
103. Stražni vrh	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
104. Studenice	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
105. Šalovci	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-
	50			50			50				50	
106. Šentjur	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
107. Škofljica	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
108. Šmar. Toplice	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
109. Šoštanj	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
							50				50	
110. Štore	-	2	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
						50			50			
111. Šentrupert	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
112. Šulinci	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
113. Tolmin	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
114. Trbovlje	9	5	1	3	-	5	6	-	4	-	-	3
	50	27,8	5,5	16,7		27,8	33,3		22,2			16,7
115. Trnje	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
116. Velenje	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
117. Vel. Lašče	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
118. Vel. Polana	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
119. Videm	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
120. Vodice	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
121. Zagorje	1	2	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1
	33	66							33		33	33
122. Zagos	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
123. Zg. Hajdina	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
124. Zg. Polskava	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
125. Zg. Slemen	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Zg. Ščavnica	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
127. Zlatoličje	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
128. Zreče	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
129. Žalec	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
130. Železniki	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
131. Župelevec	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-

S k u p a j : 127 136 6 56 2 46 107 20 31 1 87 35
 38,7 41,5 1,8 17,1 0,6 14 32,6 6,1 9,5 0,3 26,5 10,7

45. Laško	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
46. Lenart	50	-	50	-	1	-	1	-	-	-	-	1
	-	-	50	-	50	-	50	-	-	-	-	50
47. Lendava	1	3	1	-	-	-	-	2	1	-	-	2
	20	60	20	-	-	-	-	40	20	-	-	40
48. Liboje	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
49. Lipoglav	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
50. Litija	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
51. Ljubljana	4	7	10	10	7	4	1	2	5	3	31	73,8
	9,5	16,7	23,8	23,8	16,7	9,5	2,4	4,7	11,9	7,1	73,8	
52. Ljutomer	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1	1	
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50	50	
53. Male Brusnice	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
54. Maribor	2	14	18	4	1	2	1	3	1	-	36	
	4,9	34,1	43,9	9,8	2,4	4,9	2,4	7,3	2,4	-	87,8	
55. Medvode	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
56. Mekinje	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
57. Melinci	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
58. Metlika	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
59. Mirna peč	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
60. Mokronog	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
61. Mota	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
62. Murska Sobota	1	4	4	2	-	-	-	1	1	1	8	
	9	36	36	18	-	-	-	9	9	9	73	
63. Muta	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
64. Nazarje	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
65. Nova vas	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
66. Novo mesto	-	1	1	3	-	3	1	1	1	1	4	
	-	12	12	38	-	38	12	12	12	12	52	
67. Odranci	-	1	-	2	-	-	-	1	1	-	1	
	-	33,3	-	66,6	-	-	-	33,3	33,3	-	33,3	
68. Ormož	1	-	2	-	-	2	1	2	-	-	2	
	20	-	40	-	-	40	20	40	-	-	40	
69. Pertolja	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
70. Piran	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
71. Pišece	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
72. Podnart	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
73. Poljčane	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
74. Ponikve	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	
	-	-	-	-	-	-	-	50	-	-	50	
75. Pragersko	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
76. Prebold	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
77. Predoslje	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
78. Prepolje	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
79. Prevoje	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
80. Ptuj	3	6	6	-	1	-	2	2	1	1	9	
	20	40	40	-	7	-	13	13	7	7	60	
81. Puževci	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
82. Rače	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
83. Radeče	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
84. Radenci	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	50	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
85. Radgona	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
86. Raka	-	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-
	-	50	-	50	-	-	-	50	-	50	-	-
87. Rakičan	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
88. Ravne	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
89. Ribnica	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
90. Rogaška Slatina	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1

91. Ruše	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
92. Sava	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
93. Sebeborci	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	1
				50	50			50			50
94. Senovo	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	1
										50	50
95. Sevnica	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	3
96. Sinji vrh	-	66,6	-	1	-	33,3	-	-	-	-	1
97. Slaptinci	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
98. Slavščina	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
99. Slov. Bistrica	1	3	1	-	-	-	-	1	-	1	3
	20	60	20					20		20	60
100. Smolinci	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
101. Sr. Dolič	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
102. Sromlje	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
103. Stražni vrh	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
104. Studence	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
105. Šalovci	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	1
							50				50
106. Šentjur	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
107. Škofljica	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
108. Šmar. Toplice	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
109. Šoštanj	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	2
			50			50					
110. Štore	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
111. Šentrupert	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
112. Šulinci	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
113. Tolmin	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
114. Trbovlje	2	4	7	1	2	2	1	-	-	-	17
	11,1	22,2	38,9	5,5	11,1	11,1	5,5				94,5
115. Trnje	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
116. Velenje	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
117. Vel. Lašče	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
118. Vel. Polana	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
119. Videm	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
120. Vodice	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
121. Zagorje	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	3
		33	33	33							100
122. Zagos	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
123. Zg. Hajdina	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
124. Zg. Polskava	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
125. Zg. Slemen	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
126. Zg. Ščavnica	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
127. Zlatoličje	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
128. Zreče	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
129. Žalec	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
130. Železniki	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
131. Župelevec	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-

S k u p a j : 35 118 78 49 25 23 22 37 27 20 222
 10,6 36 23,8 14,9 7,6 7,0 6,7 11,3 8,2 6,1 67,7

Tabela - 5

Periodični obiski domačega kraja in želja po vrnitvi slovenskih zdomcev na Bavarskem

Tek. št.	Mesto	Periodični obisk domačega kraja									Želja po vrnitvi			
		Letno		V času zdomstva							Isti kraj	drugi kraj	Ne želi	Ne ve
		nikoli	1 - 2 x	3-5x	6-12x	več do 1ox	1o-2ox	21-4ox	41-8ox	več				
1.	Andraž	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-
2.	Beltinci	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1
3.	Bistrica ob Sotli	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	Hor.Radgona	-
4.	Bled	-	1	-	1	-	-	1	1	-	2	-	-	-
			50		50			50	50					
5.	Braslovče	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	Poljčane	-
6.	Brežice	-	-	3	1	5	1	4	1	1	2	5	3 Krško, Bizeljsko,	1
				33	12	55	12	42	12	12	22	55	33 Portorož	12
7.	Budinci	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
8.	Celje	1	1	2	1	5	2	1	1	1	5	8	-	1
		10	10	20	10	50	20	10	10	10	50	80	-	10
9.	Cerklje	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
10.	Cerknica	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
11.	Črešnjevce	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1 Sl.Bistrica	-
				50						50		50	50	
12.	Črnomelj	--	-	-	1	1	-	-	1	-	1	2	-	-
					50	50			50		50			
13.	D. Bistrica	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-
14.	Destrnik	1	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	1 Ptuj	1
		50		50			50	50				50	50	
15.	Dobova	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
16.	Dolič	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-
17.	Daklježovje	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-
18.	Domanjševci	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1 M. Sobota	-
19.	Domžale	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
20.	Dovje	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1 Reka	-
21.	Dragutinci	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-
22.	Dravograd	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1 Liboje	-
23.	Frankokovo	1	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	1
24.	G. Bistrica	50	-	-	1	50	-	1	-	50	50	-	1 Vidonci	50
25.	G. Petrovci	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-
26.	G. Slaviči	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-
27.	Galušak	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
28.	Globoko	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1 Brežice	-
29.	Gorišnica	-	-	-	2	-	-	-	1	50	50	1	-	50
30.	Gradišče	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
31.	Hotinja vas	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	1	-	-
32.	Hrastnik	-	-	-	1	1	-	-	-	1	1	2	-	-
					50	50				50	50			
33.	Iška vas	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1 Ljubljana	-
34.	Jesenice	-	-	3	3	2	1	1	3	1	2	1	6 Mojstrana, Reka,	1
				37,5	37,5	25	12,5	12,5	37,5	12,5	25	12,5	75 Bled, Ljublj.,	12,5
35.	Juršinci	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	- Cerovec, Sl. Gradec	1
36.	Kamnik/Krim	-	-	1	1	-	-	-	1	1	-	-	1 Ljubljana	1
				50	50				50	50		50	-	50
37.	Klopce	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-
38.	Kobilje	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-

	⁰ -Bex	6-2x	3-5x	6-12x	več						ist. kraj	drug. kraj	seu u želj	ne ucl
129. Žalec	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-
130. Železniki	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
131. Župelevec	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
	13	49	78	97	89	46	64m	79	71	63	164	82	40	25
	4	14,9	23,8	29,6	27,1	14	19,5	24,1	21,6	19,2	50	25	12,2	7,6

Opomba: Pod tekočo številko 51 Ljubljana v stolpec želja po vrnitvi v drugi kraj je dodati:

Črnomelj, Radenci, Cerklje, Kamnik, Škofja Loka, Brezovica, Borovnica, Rimske Toplice, Radenci, Golnik, Cerknica, Nomelj

Tabela - 6 STRUKTURA VARČEVANJA IN NAMENA VRNITVE V SLOVENIJO ZDOMCEV ZAČASNO ZAPOSLENIH NA BAVARSKEM

Tek. št.	M e s t o	Varčevanje v ZRN v DM					Namen varčevanja							Želja po vrnitvi				
		brez 400	do 600	400- 600	600- 800	800- 1000	nad 1000	drugo	hiša	avto	obrt	banka	kmet. stroji	gosp. potr.	drugo	isti kraj	drugi kraj	ne želi
1.	Andraž	-	1	-	-	-	-	50	-	-	-	50	-	-	1	-	-	-
2.	Beltinci	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	50	1	1	-	-	-	1
								33,3					33,3	33,3				
3.	Bistrica ob Sotli	-	1	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1	-	Gor. Radgona	-	-
								25		25	25			25		1		
4.	Bled	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	2			
				50				50		33,3				33,3				
5.	Braslovče	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	Poljčane	-	-
								50	50							1		
6.	Brežice	1	2	-	2	2	-	2	7	-	-	-	3	2	5	3 Krško, Bizeljsko, Portorož	-	1
		12	22		22	22		22	56				25	19	55			12
7.	Budincim	-	1	-	-	-	-	1	1	-	1	-	1	-	-	-	-	1
								25	25		25		25					
8.	Celje	1	1	4	1	-	2	1	7	3	1	1	3	3	8	-	1	1
		10	10	40	10		20	10	38,9	16,7	5,5	5,5		16,7	16,7		10	10
9.	Cerklje	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
10.	Cerknica	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-
									50	50								
11.	Črešnjevci	1	-	-	1	-	-	-	1	1	-	1	-	1	-	1 Slov. Bistrica	1	-
		50			50				25	25		25		25				
12.	Črnomelj	-	-	1	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-	2	-	-	-
				50	50				66,6	33,3								
13.	D. Bistrica	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	1	-	-	-
									33,3				33,3	33,3				
14.	Destričnik	1	-	-	-	-	1	-	2	1	-	1	-	1	-	1 Ptuj	1	-
		50					50		40	20		20		20		50	50	
15.	Dobova	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-
									50					50				
16.	Dolič	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
17.	Dokležovje	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-
									50					50				
18.	Domanjševci	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1 M. Sobota	-	-
									50				50					
19.	Domžale	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1	-	1	-	-	-
									33,3		33,3		33,3					
20.	Dovje	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	1	-	1	-	1 Reka	-	-
									25	25		25		25				
21.	Dragutinci	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-
									50					50				

22.	Dravograd	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	Liboje	-	-
23.	Frankolovo	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	1	-	1	1
		50	50	-	-	-	-	-	33,3	-	-	-	33,3	33,3	-	50	50	50	50	50
24.	G. Bistrica	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	Vidonci	-
		-	-	-	-	-	-	50	-	-	-	-	50	50	-	-	50	-	-	-
25.	G. Petrovci	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-
26.	G. Slaviči	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-
27.	Galušak	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-
28.	Globoko	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	1	1	1	1	1	Brežice	-
		-	-	-	-	-	-	25	-	25	-	25	25	25	-	-	-	-	-	-
29.	Gorišnica	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	-	1
		-	-	50	-	-	50	33,3	-	-	-	33,3	33,3	33,3	50	50	50	50	-	50
30.	Gradišče	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-
		-	-	-	-	-	-	33,3	33,3	-	-	33,3	33,3	-	-	-	-	-	-	-
31.	Hotinja vas	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-
		-	-	-	-	-	-	25	25	25	-	25	25	25	-	-	-	-	-	-
32.	Hrastnik	-	1	1	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-
		50	50	-	-	-	-	33,3	66,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33.	Iška vas	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	Ljubljana	-
34.	Jesenice	1	-	2	1	2	1	1	50	2	50	-	1	3	1	1,5	12,5	6	Mojstrana,	-
		12,5	-	25	12,5	25	12,5	12,5	40	20	-	10	30	12,5	75	75	75	75	Reka, Bled,	12,5
																			Ljubljana 2x	
																			Cerovec, Sl. Gradec	
35.	Juršinci	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	Ljubljana	-
36.	Kamnik/Krim	-	-	-	-	-	50	1	-	2	-	-	1	-	-	-	-	1	Ljubljana	1
		-	-	-	-	-	-	25	-	50	-	-	25	-	-	-	-	50	-	-
37.	Klopce	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-
		-	-	-	-	-	-	50	-	-	-	-	50	-	-	-	-	-	-	-
38.	Kobilje	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-
		-	-	-	-	-	-	33,3	-	-	-	-	33,3	33,3	-	-	-	-	-	-
39.	Koper	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
40.	Kozje	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	Ljubljana	-
		-	-	-	-	-	-	33,3	33,3	-	-	-	33,3	-	-	-	-	-	-	-
41.	Kranj	2	-	2	1	1	1	-	5	3	-	1	4	1	3	42,8	42,8	3	Ljubljana,	1
		28,6	-	28,6	14,3	14,3	14,3	-	35,7	21,4	7,1	-	28,6	7,1	42,8	42,8	42,8	42,8	Golnik, Cerknica	14,3
42.	Krnici	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
		-	-	33,3	-	-	-	-	33,3	33,3	-	-	33,3	-	-	-	-	-	-	-
43.	Kuzma	-	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	1	50	50	1	Murska Sobota	-
		-	-	-	-	-	-	66,6	-	-	-	-	-	33,3	50	50	50	50	-	-
44.	Lahonci	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	Maribor	-
		-	-	-	-	-	-	50	-	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
45.	Lenart	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-	1	Duplek	1
		50	50	-	-	-	-	-	25	25	-	-	25	25	-	-	-	50	-	-
46.	Laško	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1	1	1	50	50	-	-	-
		-	-	50	-	-	50	33,3	-	-	-	-	33,3	33,3	50	50	50	-	-	-
47.	Lendava	1	-	2	2	-	-	-	3	-	-	-	2	2	4	20	20	4	4	1
		20	-	40	40	-	-	-	42,8	-	-	-	28,6	28,6	80	80	80	80	80	20
48.	Liboje	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
49.	Lipoglav	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
		-	-	-	-	-	-	33,3	33,3	-	-	-	33,3	-	-	-	-	-	-	-
50.	Litija	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1
		-	-	-	-	-	-	33,3	-	33,3	-	-	33,3	33,3	-	-	-	-	-	-
51.	Ljubljana	6	7	7	6	5	2	9	27	13	2	2	19	21	20	12	12	7	3	(Ljubljana pod
		14,3	16,7	16,7	14,3	11,9	47	21,4	32,1	15,4	2,4	2,4	22,6	25	47,6	28,6	28,6	16,7	7,3	kolono 18
52.	Ljutomer	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	1	1	1	50	50	50	50	50	Crnomelj, Ra-
		-	-	-	-	-	-	20	20	20	-	20	20	20	50	50	50	50	50	denci, Crklje,
53.	Male Brusnice	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	Kamnik, Sk. Loka
		-	-	-	-	-	-	50	50	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	Brezovica, Bo-
54.	Maribor	7	9	10	3	5	2	5	23	7	6	5	16	19	25	3	3	9	4	Radenci, Golnik
		17,1	21,9	24,4	7,3	12,2	4,9	12,2	30,3	9,2	7,9	6,6	21	25	60,9	7,3	21,9	9,8	9,8	Cerknica, Nomel

55.	Medvode	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1
56.	Mekinje	-	-	1	-	-	-	-	50	1	-	-	50	-	1	-	-	-
57.	Melinci	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	1	-	1	-	-	-
58.	Metlika	-	-	-	-	-	-	1	33,3	1	-	33,3	33,3	-	1	1	-	-
59.	Mirna peč	-	-	1	-	-	-	-	33,3	1	33,3	-	-	33,3	1	-	-	-
60.	Mokronog	1	-	-	-	-	-	-	50	50	-	-	-	-	1	-	-	-
61.	Mota	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1
62.	Murska Sobota	2	2	-	4	1	2	-	50	5	4	-	50	4	7	1 Ljubljana	2	1
63.	Muta	18	18	-	36	9	18	-	36	13	18	-	13	18	63	18	18	9
64.	Nazarje	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	1	-	-	-
65.	Nova vas	-	-	-	1	-	-	-	33,3	33,3	-	-	33,3	-	1	-	-	-
66.	Novo mesto	2	1	1	1	-	-	3	50	4	-	1	50	2	3	3	3	1
67.	Odravci	25	12	12	12	-	-	39	40	-	10	-	20	30	12	38	38	12
68.	Ormož	1	-	2	-	-	2	-	40	2	-	-	20	40	66,6	1 M. Sobota	-	-
69.	Petroča	20	-	40	-	-	40	-	4	3	-	1	2	3	3	-	-	2
70.	Piran	-	-	-	1	-	-	-	32	23	8	-	15	22	60	-	-	40
71.	Pišce	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
72.	Podnart	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	1 Ljubljana	-	-
73.	Poljčane	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1	-	1	-	-	-
74.	Ponikve	-	-	-	-	-	2	-	33,3	33,2	-	-	33,3	-	-	2 Ljubljana	-	-
75.	Pragersko	1	-	-	-	-	-	-	2	2	11,1	11,1	11,1	22,2	-	Cerknica	-	-
76.	Prebold	-	-	1	-	-	-	-	50	1	-	-	50	1	-	1 Trbovlje	-	-
77.	Predoslje	-	-	-	1	-	-	-	50	1	1	-	-	-	-	1 Kranj	-	-
78.	Prepolje	-	-	1	-	-	-	-	50	1	50	-	1	1	-	1 Maribor	-	-
79.	Prevoje	-	-	1	-	-	-	-	20	20	20	-	20	20	1	-	-	-
80.	Ptuj	2	2	4	3	2	1	-	50	50	1	2	-	6	5	9	3	1
81.	Puževci	13	13	27	20	13	7	-	24	20	4	8	-	24	20	60	20	7
82.	Rače	-	1	-	-	-	-	-	33,3	1	-	-	33,3	33,3	-	1 Zenkovci	-	-
83.	Radeče	-	-	1	-	-	-	-	50	1	-	-	50	-	-	-	-	1
84.	Radenci	1	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	1	-	1	1 Ljubljana	-	-
85.	Radgona	50	-	-	50	-	-	1	50	25	-	-	25	50	50	50	50	-
86.	Raka	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-	-	1	1	-	-	1	-
						50	-	50	33,3	33,3	-	-	33,3	-	50	-	50	-

122. Zagor	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	1	1	-	-	-
123. Zg. Hajdina	-	1	-	-	-	-	-	33,3	-	-	-	33,3	33,3	1	-	-	-
124. Zg. Poljskava	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
124. Zg. Poljskava																	
125. Zg. Slemen	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1 Maribor	-	-
								50					50				
126. Zg. Ščavnica	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1	-	1	-	-	-
								33,3	33,3			33,3					
127. Zlatoličje	-	-	-	-	1	-	-	1	1	1	-	1	1	1	-	-	-
								25	25	25		25					
128. Zreče	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1
								50				50					
129. Žalec	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	1	-
								25	25			25	25				
130. Železniki	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-
								50				50					
131. Župelevec	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1
								1				1					

Skupaj:	45	48	81	43	36	26	46	214	86	28	32	6	121	133	164	82	40	25
	13,7	14,6	24,7	13,1	11	7,9	14	23,5	13,8	4,5	5,2	0,9	19,5	21,4	50	25	12,2	7,6

Tabela - 1

ŠTEVILO-ANKETIRANIH ZDOMSKIH GOSPODINJSTEV V NASELJIH OBČINESLOVENSKA BISTRICA GLEDE NA SPOL IN STAROST ZDOMCA

Tek. št.	N a s e l j e	Število ank.zdom. gospodinj.	Spol zdomca		S t a r o s t z v d o m c a						p o v p r e č n a s t a r o s t					
			M	Ž	do 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	nad 45	do 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 45	nad 45
1	Brezje	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
2.	Čadramska vas	2	-	2	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-
3.	Črešnjevce	7	5	2	2	-	3	-	-	2	-	-	3	1	3	-
4.	Devina	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
5.	Dežno	2	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
6.	Hožnica	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
7.	Hrastovec	4	1	3	2	1	1	-	-	-	-	1	2	-	-	1
8.	Jelovec	3	1	2	3	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1
9.	Klopce	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
10.	Laporje	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
11.	Makole	6	4	2	3	-	2	1	-	-	-	-	1	3	1	1
12.	Mala Horna	3	3	-	1	-	2	-	-	-	1	-	-	-	1	1
13.	Mostečno	4	2	2	1	1	-	-	2	-	-	1	-	-	2	1
14.	Okoška gora	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
15.	Oplotnica	2	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-
16.	Pečke	7	6	1	1	2	1	2	1	-	-	1	-	3	1	2
17.	Poljčane	9	5	4	3	3	-	1	2	-	-	3	1	3	1	1
18.	Pragersko	3	1	2	-	2	1	-	-	-	-	1	1	1	-	-
19.	Ritoznoj	2	2	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-
20.	Savinjsko	4	4	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	1	1	2
21.	Sl.Bistrica	7	3	4	6	-	-	1	-	-	2	-	3	-	1	1
22.	Sp. Brežnica	1	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
23.	Sp. Ložnica	3	2	1	-	2	-	-	1	-	-	-	2	-	1	-
24.	Sp. Polskava	1	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
25.	Štanovsko	3	3	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
26.	Stari Log	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
27.	Studenice	6	5	1	1	3	2	-	-	-	-	1	1	2	2	-
28.	Štatenberg	2	-	2	-	1	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-
29.	Visole	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
30.	Vrhloga	3	2	1	1	2	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-
31.	Vrhole	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
32.	Zg. Bistrica	12	5	7	4	5	2	1	-	-	3	3	3	1	2	-
33.	Zg. Polskava	4	2	2	-	2	1	-	-	1	3	-	1	-	-	-
34.	Zablek	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
S k u p a j :		110	65	45	34	32	22	8	8	6	14	18	22	20	22	14

Tab.- 2 KVALIFIKACIJSKA STRUKTURA ZDOMCEV V NASELJIH OBČINE SLOVENSKE BISTRICE IN RAZMERJE MED AKTIVNIMI ČLANI V ZDOMSKEM GOSPODINJSTVU

Tek. št.	N a s e l j e	Število zdomcev	Kvalifikacije zdomcev.					Zaposlitev pred odhodom v tujino		Število članov gospodinjstva	
			NKV	KV	VKV	SI	VI	da	ne	aktivni	vzdrževani
1.	Brezje	1	-	-	-	1	-	1	-	-	4
2.	Čadramska vas	2	-	2	-	-	-	2	-	4	10
3.	Črešnjevce	7	3	2	1	1	-	7	-	4	5
4.	Devina	1	1	-	-	-	-	1	-	3	4
5.	Dežno	2	2	-	-	-	-	2	-	1	7
6.	Hošnica	1	-	1	-	-	-	1	-	1	4
7.	Hrastovec	4	3	1	-	-	-	1	3	6	10
8.	Jelovec	3	2	1	-	-	-	1	2	2	8
9.	Klopce	1	1	-	-	-	-	1	-	2	3
10.	Laporje	1	-	1	-	-	-	1	-	-	2
11.	Makole	6	3	2	1	-	-	6	-	1	21
12.	Mala Horna	3	2	-	1	-	-	2	1	2	9
13.	Mostečno	4	1	3	-	-	-	3	1	1	4
14.	Okoška gora	1	1	-	-	-	-	1	-	-	5
15.	Oplotnica	2	1	-	-	-	-	-	1	1	4
16.	Pečke	7	5	1	-	1	-	6	1	7	25
17.	Poljčane	9	5	4	-	-	-	5	4	8	27
18.	Pragersko	3	-	2	-	1	-	3	-	-	4
19.	Ritoznoj	2	1	1	-	-	-	1	1	2	5
20.	Savinjsko	4	2	1	-	1	-	4	-	6	15
21.	Sl. Bistrica	7	2	5	-	-	-	3	4	7	24
22.	Sp. Brežnica	1	-	1	-	-	-	1	-	-	3
23.	Sp. Ložnica	3	3	-	-	-	-	2	1	4	8
24.	Sp. Polskava	1	-	1	-	-	-	1	-	-	6
25.	Stanovsko	3	1	2,	-	-	-	3	-	2	10
26.	Stari log	1	-	-	-	1	-	1	-	-	3
27.	Studenice	6	3	3	-	-	-	5	1	7	16
28.	Statenberg	2	2	-	-	-	-	2	-	2	7
29.	Visole	1	-	1	-	-	-	1	-	2	3
30.	Vrhloga	3	1	1	1	-	-	2	1	2	7
31.	Vrhole	1	1	-	-	-	-	1	-	-	5
32.	Zg. Bistrica	12	7	4	-	1	-	6	6	14	35
33.	Zg. Polskava	4	1	3	-	-	-	2	2	5	11
34.	Zablek	1	1	-	-	-	-	-	1	1	4
S k u p a j :		110	54	44	3	9	-	81	29	97	308

Tabela - 3

DOBA ZAČASNEGA ZAPOSLOVANJA V TUJINI IZ NASELIJ OBČINE SLOVENSKA BISTRICA

Tek. št.	N a s e l j e	Število zdomcev	Čas zdomstva				Dežela zdomstva		
			do 3	4 - 6	7 - 9	nad 9	ZRN	Avstrija	Švica
1.	Brezje	1	-	-	1	-	1	-	-
2.	Čadramska vas	2	-	2	-	-	1	1	-
3.	Črešnjevec	7	-	4	-	3	5	-	2
4.	Devinja	1	-	-	1	-	1	-	-
5.	Dežno	2	1	1	-	-	2	-	-
6.	Hošnica	1	-	1	-	-	1	-	-
7.	Hrastovec	4	-	4	-	-	4	-	-
8.	Jelovec	3	2	1	-	-	3	-	-
9.	Klopce	1	-	-	1	-	1	-	-
10.	Laporje	1	1	-	-	-	1	-	-
11.	Makole	6	1	3	1	1	3	1	2
12.	Mala Hornja	3	1	1	1	-	2	-	1
13.	Mostečno	4	1	3	-	-	4	-	-
14.	Okoška gora	1	-	1	-	-	-	1	-
15.	Oplotnica	2	-	1	1	-	2	-	-
16.	Pečke	7	1	6	-	-	6	-	1
17.	Polčane	9	3	1	4	1	8	1	-
18.	Pragersko	3	-	1	2	-	2	-	1
19.	Ritoznoj	2	-	-	2	-	2	-	-
20.	Savinjsko	4	-	3	1	-	3	1	-
21.	Sl. Bistrica	7	3	3	1	-	7	-	-
22.	Sp. Brežnica	1	-	-	1	-	1	-	-
23.	Sp. Ložnica	3	2	1	-	-	2	1	-
24.	Sp. Polskava	1	-	1	-	-	-	-	1
25.	Sranovsko	3	1	1	-	1	3	-	-
26.	Stari log	1	1	-	-	-	-	1	-
27.	Studenice	6	-	2	2	2	5	-	1
28.	Štatenberg	2	-	1	1	-	2	-	-
29.	Visole	1	-	-	1	-	1	-	-
30.	Vrhloga	3	1	1	1	-	3	-	-
31.	Vrhole	1	1	-	-	-	1	-	-
32.	Zg. Bistrica	12	-	6	5	1	11	1	-
33.	Zg. Polskava	4	2	-	1	1	2	2	-
34.	Žablek	1	-	1	-	-	1	-	-
S k u p a j :		110	22	50	28	9	91	10	9

Tabela - 4

STRUKTURA ZDOMČEVEGA GOSPODINJSTVA V NASELJIH OBČINE SLOVENSKE BISTRICE GLEDE NA POSESTNE RAZMERE

Tek. št.	N a s e l j e	Število zdomcev	Število družinskih članov akt.	Število družinskih pasivni	Velikost posesti				Število goveje živine					
					brez	do 2 ha	3 - 5 ha	6 - 10 ha	nad 10 ha	brez	do 2	3 - 5	6 - 10	nad 10
1.	Brezje	1	-	4	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
2.	Čadramska vas	2	4	10	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-
3.	Črešnjevec	7	4	5	2	3	-	-	-	4	2	1	-	-
4.	Devina	1	3	4	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
5.	Dežno	2	1	7	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-
6.	Hošnica	1	1	4	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
7.	Hrastovec	4	6	10	-	-	-	1	3	-	2	2	-	-
8.	Jelovec	3	2	8	-	1	2	-	-	-	3	-	-	-
9.	Klopce	1	2	3	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
10.	Laporje	1	-	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
11.	Makole	6	1	21	5	1	-	-	-	5	1	-	-	-
12.	Mala Horna	3	2	9	3	-	-	-	-	3	-	-	-	-
13.	Mostečno	4	1	4	1	2	1	-	-	3	1	-	-	-
14.	Okoška gora	1	-	5	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
15.	Oplotnica	2	3	7	1	-	1	-	-	-	2	-	-	-
16.	Pečke	7	7	25	2	4	1	-	-	2	3	1	1	-
17.	Poljčane	9	8	27	5	2	2	-	-	6	-	3	-	-
18.	Pragersko	3	-	4	3	-	-	-	-	3	-	-	-	-
19.	Ritoznoj	2	2	5	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-
20.	Savinjsko	4	6	15	-	2	2	-	-	-	1	3	-	-
21.	Sl. Bistrica	7	7	24	7	-	-	-	-	7	-	-	-	-
22.	Sp. Brežnica	1	-	3	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
23.	Sp. Ložnica	3	4	8	-	2	1	-	-	-	3	-	-	-
24.	Sp. Polskava	1	-	6	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-
25.	Stanovsko	3	2	10	2	-	-	1	-	2	-	1	-	-
26.	Stari Log	1	-	3	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
27.	Studenice	6	7	16	2	2	1	-	1	2	3	1	-	-
28.	Statenberg	2	2	7	-	2	-	-	-	1	1	-	-	-
29.	Visole	1	2	3	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
30.	Vrhloga	3	2	7	-	-	1	1	1	1	-	1	1	-
31.	Vrhole	1	-	5	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
32.	Zg. Bistrica	12	14	35	7	-	5	-	-	7	5	-	-	-
33.	Zg. Polskava	4	5	11	1	2	1	-	-	-	4	-	-	-
34.	Žabljek	1	1	4	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
S k u p a j :		110	97	308	44	29	26	5	6	48	44	15	3	-

Tabela - 5

NAMEN VRNITVE IN VLAGANJE KAPITALA ZDOMCEV IZ NASELIJ OBČINE SLOVENSKA BISTRICA

Tek. št.	N a s e l j e	Število zdomcev	Namen vrnitve v l e t u					Namen vrnitve v kraj				Namen varčevanja								
			75	76 - 78	78 - 80	nad 80	ne vrne	ne vrne	isti kraj	obč. (Sl. Bis.)	sred. mesto - okolica	bližnje mesto - okolica	najbrž vrne	vi-kend	hi-ša	gospo-dinj-stvo	obrt	kme-tija	avto	banka
1.	Brezje	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-
2.	Čadramska vas	2	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-
3.	Črešnjevce	7	-	2	3	-	-	2	5	-	-	2	-	-	-	-	-	2	1	
4.	Devinja	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
5.	Dežno	2	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-	1	
6.	Hošnica	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	
7.	Hrastovec	4	-	1	2	-	-	1	-	3	-	1	-	-	-	-	-	1	-	
8.	Jelovec	3	2	-	-	-	1	-	2	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	
9.	Klopce	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	
10.	Laporje	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
11.	Makole	6	1	-	-	-	5	-	1	2	-	1	-	-	-	-	-	6	-	
12.	Mala Hornja	3	-	-	1	-	1	1	1	-	-	1	-	1	-	-	1	1	-	
13.	Mostečno	4	-	1	2	-	-	1	1	2	-	1	-	-	-	-	-	3	-	
14.	Oroška gora	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	
15.	Oplotnica	2	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	
16.	Pečke	7	1	2	-	-	2	2	2	1	-	2	-	4	-	1	1	2	-	
17.	Poljčane	9	2	2	1	-	4	-	5	-	-	2	-	4	-	1	2	5	-	
18.	Pragersko	3	2	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	1	2	-	2	-	
19.	Ritoznoj	2	2	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2	-	-	-	-	
20.	Savinjsko	4	-	1	2	-	-	1	1	-	-	2	-	2	-	-	-	2	-	
21.	Sl. Bistrica	7	-	3	-	-	3	1	4	-	-	2	-	2	-	-	-	3	1	
22.	Sp. Brežnica	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	
23.	Sp. Ložnica	3	-	-	2	-	1	-	2	-	-	1	-	1	1	-	-	-	1	
24.	Sp. Poljskava	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1	-	
25.	Stanovsko	3	-	1	-	-	1	1	1	1	-	1	-	1	-	-	-	1	1	
26.	Staro Log	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	
27.	Študenice	6	-	1	-	-	-	5	-	1	-	5	-	2	-	1	1	4	-	
28.	Štatenberg	2	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	
29.	Visole	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
30.	Vrhloga	3	-	2	-	-	1	-	1	2	-	-	-	2	-	2	-	2	-	
31.	Vrhole	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
32.	Zg. Bistrica	12	4	1	-	-	1	6	2	3	-	1	-	4	1	-	-	6	-	
33.	Zg. Polskava	4	-	-	-	-	3	1	-	-	-	3	-	2	-	-	-	1	1	
34.	Žabljek	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	
S k u p a j :		110	19	23	15	3	24	26	33	23	21	33	-	50	6	4	6	11	51	8

Tabela 6

ZDOMCI IZ NASELIJ OBČINE SL. BISTRICA PO ŠTEVILU IN SPOLU

Tek. št.	Naselje	Moški	Ženske	Skupaj
1.	Bojtina	5	1	6
2.	Božje	2	1	3
3.	Brezje	3	2	5
4.	Brezje/Poljsk.	1	1	2
5.	Brezje/Sl.B.	-	-	-
6.	Bukevec	5	1	6
7.	Cezjak	1	-	1
8.	Čigenca	5	5	10
9.	Čadram	3	2	5
10.	Čadramska vas	4	3	7
11.	Črešnjevec	6	4	10
12.	Devina	2	2	4
13.	Dežno/Makol.	3	1	4
14.	Dobriška vas	-	2	2
15.	Dobreva	1	-	1
16.	Fošt	2	-	2
17.	Farevec	-	1	1
18.	Frajhajm	6	1	7
19.	Gabrnik	2	1	3
20.	Gaj	1	2	3
21.	Globoko	1	5	6
22.	Gorica	4	3	7
23.	Hošnica	-	1	1
24.	Hrastovec	2	12	14
25.	Jelovec	5	5	10
26.	Ješovec	-	1	1
27.	Jurišna vas	1	-	1
28.	Kalše	3	2	5
29.	Kebelj	2	3	5
30.	Klopce	4	2	6
31.	Kočno/Lež.	2	3	5
32.	Koritno	5	1	6
33.	Kostanjevec	1	3	4
34.	Kovača vas	2	2	4
35.	Krasna	-	1	1
36.	Lačna gora	9	1	10
37.	Laporje	4	4	8
38.	Leskovec	2	3	5
39.	Levič	-	1	1
40.	Ljubično	-	1	1
41.	Lovnik	1	-	1
42.	Lukanja	1	-	1
43.	Lušečka v.	2.	-	2
44.	Makole	4	3	7
45.	Malakovna	4	4	8
46.	Malo Trnje	1	-	1
47.	Markečica	1	-	1
48.	Modrič	6	3	9
49.	Mostečno	3	3	6
50.	Nadgrad	1	2	3

Tek. št.	Naselje	Moški	Ženske	Skupaj
51.	Novake	2	2	4
52.	Ogljenšak	1	1	2
53.	Okoška g.	11	-	11
54.	Oplotnica	26	16	42
55.	Ošelj	1	-	1
56.	Pečke	13	2	15
57.	Planina/Šun.	2	4	6
58.	Pobrež	-	4	4
59.	Podboč	1	-	1
60.	Podgrad	-	1	1
61.	Pokoše	3	-	3
62.	Poljčane	21	7	28
63.	Pragersko	11	7	18
64.	Preloge	2	-	2
65.	Prepuž	2	-	2
66.	Pretrež	2	-	2
67.	Raskovec	3	1	4
68.	Razgor	1	1	2
69.	Rátoznoj	7	4	11
70.	Savinsko	2	-	2
71.	Sele/Polškavi	1	1	2
72.	Sevec	-	2	2
73.	Sl.Bistrica	36	29	65
74.	Smrečno	-	1	1
75.	Sp. Brežnica	6	2	8
76.	Sp. Ložnica	4	2	6
77.	Sp. Npva vas	5	1	6
78.	Sp. Polškava	8	4	12
79.	Sp. Poljčane	5	-	5
80.	Sp. Prebukovje	6	1	7
81.	Stanovsko	3	1	4
82.	Stari grad	3	4	7
83.	Stari log	3	1	4
84.	Stranske Mokole	3	5	8
85.	Straža	1	-	1
86.	Strug	1	-	1
87.	Studenice	9	2	11
88.	Šentovec	5	-	5
89.	Šmartno/Poh.	2	1	3
90.	Štatenberg	9	5	14
91.	Tinjska gora	2	4	6
92.	Tur.vas/Poh.	1	1	2
93.	Ugovec	7	2	9
94.	Urh	2	1	3
95.	Varoš	-	3	3
96.	Vel. Tinje	3	-	3
97.	Videž	3	2	5
98.	Vinarje	3	2	5
99.	Visole	3	2	5
100.	Vrhloga	4	-	4
101.	Vrhole/Log.	7	6	13
102.	Vrhole/Sl.K.	3	2	5

Tek. št.	Naselje	Moški	Ženske	Skupaj
103.	Zg. Bistrica	21	23	44
104.	Zg. Brežnica	5	-	5
105.	Zg. Ložnica	3	-	3
106.	Zg. Nova vas	2	1	3
107.	Zg. Polskava	10	6	16
108.	Zg. Grušovje	1	1	2
109.	Zg. Poljčane	8	7	15
110.	Zg. Prebukovje	1	3	4
111.	Zlakova	3	-	3
112.	Zlagona gora	1	-	1
113.	Zlagona vas	3	1	4
114.	Zabljek	1	-	1
115.	Zabošt	3	2	5
Skupaj :		444	280	724

13 iz drugih republik

VIR: Komunalni zavod za zaposlovanje Slov. Bistrica, 1974.
Podatki zajeti v obdobju 1968 do 1974.

Tabela 7

STAROSTNE STRUKTURE ZDOMCEV IZ OBČINE SL.BISTRICA

Tek. štev. Naselje	p o n a s e l j i h				Skupaj
	do 25	26 - 35	36 - 45	nad 45 let	
1. Bojtina	-	1	-	-	1
2. Božjw	-	1	-	-	1
3. Brezje	-	2	-	-	2
4. Brezje Poljč.	-	1	-	-	1
5. Bukovice	-	2	1	-	3
6. Cezjak	-	1	-	-	1
7. Čigonca	1	3	-	-	4
8. Čadram	-	3	-	-	3
9. Čadram vas	-	2	2	-	4
10. Devina	-	1	1	-	2
11. Dežno	1	1	-	-	2
12. Dobriška vas	1	-	-	-	1
13. Farovec	-	1	-	1	2
14. Frajhajm	-	2	1	-	3
15. Gabrnik	-	-	1	-	1
16. Gorica	-	1	1	-	2
17. Hrastovec	3	2	-	-	5
18. Jelovec	-	5	-	-	5
19. Jurišna vas	-	1	-	-	1
20. Kalše	-	1	1	-	2
21. Kebelj	1	2	-	-	3
22. Klopec	-	2	-	-	2
23. Kočno/Lužnici	-	1	-	-	1
24. Koritno	1	2	-	-	3
25. Kostanjevec	1	1	-	-	2
26. Kovača vas	-	1	-	-	1
27. Lačna gora	-	2	2	1	5
28. Laporje	1	1	1	-	3
29. Levič	-	1	-	-	1
30. Makole	1	1	-	-	2
31. Malahovna	1	1	-	-	2
32. Malo Trnje	-	1	-	-	1
33. Modrič	-	2	-	-	2
34. Mostečno	-	-	1	-	1
35. Nadgrad	1	1	-	-	2
36. Novake	-	1	-	-	1
37. Ogljenšak	1	1	-	-	2
38. Okorška gora	-	1	-	2	3
39. Oplotnica	2	5	11	-	18
40. Pečke	-	1	2	-	3
41. Planina/Smuk	1	1	-	-	2
42. Pobreč	-	1	-	-	1
43. Podgrad	-	1	-	-	1
44. Pokošje	-	1	-	-	1
45. Poljčane	-	8	4	1	13
46. Pragersko	1	4	-	-	5
47. Prepuž	-	-	1	-	1
48. Štetrež	-	1	1	1	3

Tek. št.	Naselje	do 25	26-35	36-45	nad 45 let	Skupaj
----------	---------	-------	-------	-------	------------	--------

49.	Raskovec	-	-	1	-	1
50.	Ritoznoj	2	2	1	2	5
51.	Sevce	-	1	1	-	2
52.	Sl. Bistrica	1	11	5	1	18
53.	Smrečno	1	-	-	-	1
54.	Sp. Brežnica	1	1	-	-	2
55.	Sp. Ložnica	-	1	1	-	2
56.	Sp. Nova vas	-	1	-	-	1
57.	Sp. Polskava	1	3	-	-	4
58.	Sp. Poljčane	-	-	1	-	1
59.	Sp. Prebukovje	-	2	1	-	3
60.	Stanovsko	-	1	1	-	2
61.	Stari log	-	3	-	-	3
62.	Stari grad	1	1	-	-	2
63.	Stranske Makole	1	2	-	-	3
64.	Studenice	-	4	2	-	6
65.	Sele/Polskava	-	1	-	-	1
66.	Šmartno (poh)	-	2	-	-	2
67.	Štatenberg	-	4	-	-	4
68.	Tinjska gora	1	1	1	-	3
69.	Ugovec	-	3	-	-	3
70.	Urh	-	2	-	-	2
71.	Varoš	-	2	-	-	2
72.	Videž	-	1	-	-	1
73.	Vánarje	1	-	1	-	2
74.	Visole	-	3	-	-	3
75.	Vrhloga	-	2	1	-	3
76.	Vrhole (hap)	-	3	2	-	5
77.	Zg. Bistrica	1	8	5	3	17
78.	Zg. Ložnica	-	2	-	-	2
79.	Zg. Polskava	1	5	-	-	6
80.	Zg. Poljčane	2	-	1	1	4
81.	Zg. Prebukovje	-	2	-	-	2
82.	Zlagona vas	-	2	-	1,	3

----- 30 ----- 152 ----- 56 ----- 13 ----- 251 -----

VIR: Komunalni zavod za zaposlovanje Sl. Bistrica
podatki zajeti v obdobju 1968 do 1974

Tabela 8

KVALIFIKACIJSKA STRUKTURA ZDOMCEV IZ
OBČINE SLOVENSKA BISTRICA

Tek. Št.	Naselje	p o n a s e l j i h										Skupaj		Skupaj
		NKV		PKV		KV		VKV		SS		M	Ž	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž			
1.	Bojtina	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
2.	Božje	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
3.	Brezje	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2
4.	Brezje/Poljč.	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
5.	Bukovec	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3
6.	Cezlak	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
7.	Cigonca	1	1	1	-	-	1	-	-	-	-	2	2	4
8.	Čadram	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	1	2	3
9.	Čadram vas	-	-	2	1	-	1	-	-	-	-	2	2	4
10.	Devina	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	2
11.	Dežno	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
12.	Debriška vas	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
13.	Farovec	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1
14.	Frajhajn	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3
15.	Gabrnik	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
16.	Gorica	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2
17.	Hrastovec	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5
18.	Jelovec	1	2	-	-	2	-	-	-	-	-	3	2	5
19.	Jarišna vas	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
20.	Kalše	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2
21.	Kebelj	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	3
22.	Klopce	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	2
23.	Kočno/Lužnici	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1
24.	Kopitno	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	3
25.	Kostanjevec	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
26.	Kovača vas	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
27.	Lačna gora	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	5	-	5
28.	Laporje	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	2	1	3
29.	Levič	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1
30.	Makole	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2
31.	Malahovna	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	2
32.	Malo tinje	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
33.	Modrič	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
34.	Mostečno	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
35.	Nadgrad	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1	1	2
36.	Novake	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1
37.	Ogljenšak	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	2
38.	Okoška gora	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	-	3
39.	Oplotnica	6	6	-	-	4	1	-	-	1	-	11	7	18
40.	Pečke	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	3	-	3
41.	Planina/Smuk	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
42.	Pobrež	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
43.	Podgrad	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
44.	Pokoše	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1
45.	Poljčane	2	2	4	-	4	1	-	-	-	-	10	3	13
46.	Pragersko	1	1	1	-	2	-	-	-	-	-	4	1	5
47.	Prepuž	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	1

Tek. št.	Naselje	NKV		PKV		KV		VKV		SS		Skupaj		Skupaj
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
48.	Pretrež	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	2	1	3
49.	Raskevec	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
50.	Ritezneoj	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	5
51.	Sevce	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
52.	Sl.Bistrica	6	4	1	-	4	2	-	-	1	-	11	7	18
53.	Smrečno	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
54.	Sp. Brežnica	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2
55.	Sp. Ložnica	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	2
56.	Sp. Nova vas	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1
57.	Sp. Polskava	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	1	3	4
58.	Sp. Poljčane	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
59.	Sp. Prebukovje	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3
60.	Stanevsko	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2
61.	Stari grad	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	2
62.	Stari log	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	2	1	3
63.	Stranske Makole	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	1	2	3
64.	Studenice	1	1	-	-	4	-	-	-	-	-	5	1	6
65.	Sele/Polskavi	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
66.	Šmartno/Poh	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2
67.	Štatenberg	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	3	1	4
68.	Tinjska gora	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	1	2	3
69.	Ugovec	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3
70.	Urh	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2
71.	Vareš	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
72.	Videž	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
73.	Vinarje	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	2
74.	Visole	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	3
75.	Vrhloga	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	3	-	3
76.	Vrhole/Lap	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	3	2	5
77.	Zg. Bistrica	2	8	1	2	1	3	-	-	-	-	4	13	17
78.	Zg. Ložnica	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
79.	Zg. Polskava	1	1	2	-	1	1	-	-	-	-	4	2	6
80.	Zg. Poljčane	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	2	2	4
81.	Zg. Prebukovje	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	2
82.	Zlagona vas	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	3
		68	71	33	8	46	21	-	-	2	2	149	102	251

VIR: Komunalni zavod za zaposlovanje Sl.Bistrica
Podatki zajeti v obdobju 1968 do 1974.

Tabela - 1a

ŠTEVILO ANKETIRANIH ZDOMSKIH GOSPODINJSTEV V NASELJIH OBČINE TOLMIN GLEDE NA SPOL IN STAROST ZDOMCA

Tek. št.	Naselje	Število ank. zdom. gospod.	Spol zdomca		Starost zdomca						povprečna starost Gospodinjstva					
			M	Ž	do 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	nad 45	do 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 45	nad 45
1.	Tolmin	3	3	-	-	1	1	1	-	-	1	-	2	-	-	-
2.	Kobarid	2	1	1	-	-	-	1	1	-	1	-	-	1	-	-
3.	Bovec	6	4	2	2	1	2	-	1	-	-	-	1	2	-	3
4.	Šentviška gora	2	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-
5.	Rebedišče	2	2	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2
6.	Drebovičnik	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
7.	Tolminski lom	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
8.	Slap/Idrijca	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
9.	Prapetno Brdo	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
10.	Logaršče	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
11.	Volče	1	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
12.	Čiginj	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
13.	Idrija/Bača	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
14.	Grahevo	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
15.	Trtnik	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
16.	Podbrdo	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
17.	Ljubinj	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
18.	Jevšček	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
19.	Drežniška R	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
20.	Koseč	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
21.	Krn	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
22.	Idrsko	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
23.	Gabetje	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
24.	Čezsoča	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
25.	Log Čezsoški	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
26.	Plužna	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
27.	Seča	2	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
28.	Trnovo	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
29.	Stanovišči	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Skupaj:		41	28	13	5	12	11	5	3	5	4	1	9	3	9	15

Tab. -2a KVALIFIKACIJSKA STRUKTURA ZDOMCEV V NASELJIH OBČINE TOLMIN IN RAZMERJE MED AKTIVNIMI ČLANI V ZDOMSKEM GOSPODINJSTVU

Tek. št.	N a s e l j e	Število zdomcev	Kvalifikacije zdomcev					Zaposlitev pred odhodom v tujino		Število članov gospodinjstva	
			NKV	KV	VKV	SI	VI	da	ne	aktivni	vzdrževani
1.	Telmin	3	1	1	-	1	-	1	2	3	3
2.	Kebarid	2	1	1	-	-	-	2	-	1	3
3.	Bevec	6	2	2	2	-	-	3	3	4	7
4.	Šentviška gera	2	-	2	-	-	-	1	1	3	3
5.	Rebedišče	2	2	-	-	-	-	-	2	-	5
6.	Drebevičnik	1	1	-	-	-	-	-	1	2	1
7.	Telminski Lem	1	1	-	-	-	-	-	1	2	2
8.	Slap/Idrijca	1	-	1	-	-	-	1	-	3	1
9.	Prapetno Brdo	1	1	-	-	-	-	-	1	3	4
10.	Legarišče	1	1	-	-	-	-	-	1	-	3
11.	Velče	1	1	-	-	-	-	-	1	1	2
12.	Čiginj	1	1	-	-	-	-	1	-	3	2
13.	Idrija Boča	1	-	-	-	1	-	1	-	1	1
14.	Grahevo	1	1	-	-	-	-	-	1	3	4
15.	Trtnik	1	1	-	-	-	-	-	1	1	2
16.	Pedbrdo	2	2	-	-	-	-	-	2	-	4
17.	Ljubinj	1	1	-	-	-	-	1	-	1	-
18.	Jevšček	1	-	1	-	-	-	-	1	2	6
19.	Drežniška R.	1	1	-	-	-	-	-	1	2	3
20.	Keseč	1	-	1	-	-	-	1	-	1	1
21.	Krn	1	1	-	-	-	-	-	1	-	3
22.	Idrske	1	1	-	-	-	-	-	1	-	1
23.	Gaberje	1	-	1	-	-	-	-	1	1	2
24.	Čezsoča	1	1	-	-	-	-	1	-	-	3
25.	Log Čezsoški	1	-	1	-	-	-	-	1	-	2
26.	Plužna	1	1	-	-	-	-	-	1	1	2
27.	Soča	2	-	-	-	2	-	-	2	2	4
28.	Trnovo	1	1	-	-	-	-	-	1	1	-
29.	Stanovišče	1	1	-	-	-	-	-	1	-	2
Skupaj:		41	24	11	2	4	-	13	28	41	76

Tek. št.	N a s e l j e	Število zdomcev	Čas zdomstva			Dežela zdomstva		
			do 3 l.	4- 6 l.	7 - 9 l.	ZRN	Italija	Avstrija
1.	Tolmin	3	1	2	-	1	-	2
2.	Kobarid	2	-	2	-	2	-	-
3.	Bovec	6	3	1	2	6	-	-
4.	Šentviška gora	2	-	2	-	1	1	-
5.	Rebdišče	2	2	-	-	2	-	-
6.	Drebovičnik	1	1	-	-	1	-	-
7.	Telminski Lom	1	1	-	-	1	-	-
8.	Slap Idrijca	1	1	-	-	1	-	-
9.	Prapetno brdo	1	-	1	-	-	1	-
10.	Logaršče	1	1	-	-	1	-	-
11.	Volče	1	-	1	-	1	-	-
12.	Čiginj	1	1	-	-	-	1	-
13.	Idrija-Bača	1	-	1	-	1	-	-
14.	Grahevo	1	1	-	-	1	-	-
15.	Trtnik	1	1	-	-	1	-	-
16.	Pedbrdo	2	-	2	-	2	-	-
17.	Ljubin	1	1	-	-	1	-	-
18.	Jevšček	1	1	-	-	1	-	-
19.	Drežniška R.	1	-	1	-	-	1	-
20.	Koseč	1	-	1	-	-	1	-
21.	Kra	1	-	1	-	-	1	-
22.	Idrsko	1	-	1	-	-	-	1
23.	Gaberje	1	1	-	-	-	-	1
24.	Čezsoča	1	1	-	-	-	1	-
25.	Log Čezsoški	1	1	-	-	1	-	-
26.	Flužna	1	1	-	-	1	-	-
27.	Poča	2	2	-	-	1	1	-
28.	Trnove	1	1	-	-	1	-	-
29.	Stanovišče	1	1	-	-	1	-	-
Skupaj:		41	23	16	2	29	8	4

Tabela - 4a

STRUKTURA ZDOLČEVEGA GOSPODINJSTVA V NASELJIH OBČINE TOLMIN GLEDE NA POSEBNE RAZMERE

Tek. št.	Naselje	Število zdomcev	Število družinskih članov		Velikost posesti				Goveja živina			
			akt.	vzdr.	do 2 ha	2-4	5-10	več od 10	2	3-5	5-10	več
1.	Bovec	6	4	7	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	Čezsoča	1	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-
3.	Čiglinj	1	3	2	-	-	-	1	1	-	-	-
4.	Drežniška R.	1	2	3	-	-	1	-	-	-	1	-
5.	Drobovičnik	1	2	1	-	-	-	1	1	-	-	-
6.	Gaberje	1	1	2	1	-	-	-	1	-	-	-
7.	Grahovo	1	3	4	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Idrija Bača	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	Idrsko	1	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-
10.	Jevšček	1	2	6	-	1	-	-	-	1	-	-
11.	Kobarid	2	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-
12.	Koseč	1	1	1	-	1	-	-	1	-	-	-
13.	Krn	1	-	3	-	-	1	-	-	-	1	-
14.	Ljubinj	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15.	Logaršče	1	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-
16.	Log Čezsoški	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-
17.	Flužna	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-
18.	Fedbrdo	2	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-
19.	Frapietno Brdo	1	3	4	-	-	1	-	-	1	-	-
20.	Robidišče	2	-	5	2	-	-	-	1	-	1	-
21.	Slap Idrijca	1	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-
22.	Soča	2	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-
23.	Stanovišče	1	-	2	1	-	-	-	1	-	-	-
24.	Šentviška gora	2	3	3	-	1	1	-	-	1	-	-
25.	Tolmin	3	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
26.	Tolminski Lon	1	2	2	-	-	1	-	-	1	-	-
27.	Trnovo	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28.	Trtnik	1	1	2	-	1	-	-	1	-	-	-
29.	Volče	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Skupaj :		41	41	76	8	5	6	2	7	4	4	-

Tek. št. Naselje	Število zdomcev	Namen vrnitve v letu							Namen vrnitve v kraj				Namen varčevanja				
		75	75-78	78-80	nad 80	ne ve	ne vrno	isti kraj	bližnje mesto	mesto izven	ne in ve več	hiša	gospodinjstvo	obrt	kmetija	avto	banka
1. Bovec	6	1	1	1	1	1	1	4	-	-	2	2	3	-	-	1	3
2. Čezsoča	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	1
3. Čiginj	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
4. Drežniška R.	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-
5. Drobovičnik	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-
6. Geberje	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-
7. Grahovo	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	1
8. Idrija Bača	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1
9. Idrako	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1
10. Jevšček	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	1
11. Kobarid	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
12. Koseč	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1
13. Kra	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1
14. Ljubinj	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1
15. Logaršče	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
16. Log Českoški.	1	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1
17. Plužna	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-
18. Podbrdo	2	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
19. Prapetno Brdo	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1
20. Robedišče	2	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	1	-	-	-	1	1
21. Slap Idrijca	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-
22. Soča	2	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-	2
23. Stanovišče	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	1	1	-	-	-	-
24. Šentviška gora	2	1	-	-	-	1	1	-	1	-	1	-	2	-	-	-	-
25. Tolmin	3	1	-	-	-	1	1	1	-	1	1	1	2	-	-	3	1
26. Tolminski Lom	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-
27. Trnovo	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	1
28. Trtnik	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1
29. Volče	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	1	1
Skupaj :	41	9	3	3	2	16	8	19	6	4	13	13	24	-	4	13	23